

. Załącznik do Uchwały Nr XLIII/420/2006

Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 26 kwietnia 2006r.

**LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
OBSZARÓW MIEJSKICH
MIASTA STAROGARD GDAŃSKI
NA LATA 2006-2013**

Cel rewitalizacji Starogardu Gdańskiego:

**Ożywienie gospodarcze i społeczne miasta,
a także zwiększenie jego potencjału turystycznego i kulturowego,
w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji
społeczno-gospodarczych.**

Kierownictwo:

**Maria Brzozowska - Naczelnik
Wydziału Planowania i Urbanistyki**

Opracowanie

**Joanna Decka
Wydział Planowania i Urbanistyki**

Współpraca

**Małgorzata Kwiatkowska
Anna Muchowska
Wydział Planowania i Urbanistyki**

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

I. WPROWADZENIE.....	5
I. WPROWADZENIE.....	5
1. POJĘCIE REWITALIZACJI.....	5
2. PRIORYTETOWE POJĘCIA ZWIĄZANE Z PROGRAMEM REWITALIZACJI.....	7
3. LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI – METODOLOGIA OPRACOWANIA.....	8
II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA STAROGARD GDAŃSKI	20
II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA STAROGARD GDAŃSKI	20
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	20
2. DZIEDZICTWO KULTUROWE I TURYSTYKA.....	21
3. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA	24
4. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	27
4.1. Mieszkalnictwo, struktura własności gruntów i budynków.....	27
4.2. Infrastruktura techniczna.....	30
5. GOSPODARKA	35
5.1. Struktura podstawowych branż na terenie miasta.....	35
5.2. Bezrobocie	37
6. STREFA SPOŁECZNA.....	41
6.1. Pomoc społeczna.....	41
6.2. Oświata i wychowanie.....	42
6.4. Kultura.....	43
6.5. Opieka zdrowotna.....	45
6.6. Organizacje pozarządowe.....	46
6.7. Bezpieczeństwo.....	49
III. CELE REWITALIZACJI	51
III. CELE REWITALIZACJI	51
1. POLITYKA PAŃSTWA I WSPÓLNOTOWA.....	51
1.1. Narodowy Plan Rozwoju oraz Podstawy Wsparcia Wspólnoty.....	51
1.2. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006.....	52
1.3. Polityki horyzontalne Unii Europejskiej.....	54
2. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO – SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU.....	55
2.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego.....	56
2.2. Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego.....	58
2.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 – 2015.....	60
2.4. Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Starogard Gdański W Unii Europejskiej.....	62
2.5. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Starogard Gdański.....	63
3. ZAŁOŻENIA, PRIORYTETY, CEL ZASADNICZY I CELE SZCZEGÓŁOWE REWITALIZACJI OBSZARÓW MIEJSKICH I POPRZEMYSŁOWYCH MIASTA STAROGARD GDAŃSKI.....	74
3.1. Założenia.....	74
3.2. Priorytety rewitalizacji:.....	74
3.3. Zasadniczym celem rewitalizacji Starogardu Gdańskiego jest:.....	75
3.4. Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji.....	76
IV. IDENTYFIKACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIEJSKICH OBJETYCH REWITALIZACJĄ W RAMACH PROGRAMU.....	78
IV. IDENTYFIKACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIEJSKICH OBJETYCH REWITALIZACJĄ W RAMACH PROGRAMU.....	78
1. IDENTYFIKACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW W MIEŚCIE STAROGARD GD.....	78
1.1. Propozycje obszarów do rewitalizacji wyznaczone przez Instytucje i partnerów społecznych oraz Zespół Zadaniowy, którzy wzięli czynny udział w warsztatach , złożyli ankiety :.....	79
1.2. Propozycje obszarów do rewitalizacji proponowane obszar według ankietowanych i wniosków Mieszkańców (przedstawione w kolejności od największego zainteresowania do najniższego).....	81
2. WYZNACZONY OBSZAR REWITALIZACJI.....	86
2.1. Opis obszarów zdegradowanych objętych procesem rewitalizacji – etap I.....	87

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

V. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW.....	90
V. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW.....	90
PRZEDSIĘWZIĘCIA OBJĘTE PROGRAMEM REWITALIZACJI.....	90
PRZEDSIĘWZIĘCIA OBJĘTE PROGRAMEM REWITALIZACJI.....	90
1. KWALIFIKOWALNOŚĆ PRZEDMIOTOWA I PODMIOTOWA.....	90
2. INWESTYCJE ZREALIZOWANE W LATACH POPRZEDNICH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM.....	96
3. ZADANIA REALIZOWANE ORAZ PLANOWANE NA TERENIE MIASTA STAROGARD GDAŃSKI MAJĄCE WPŁYW NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW Z ZAKRESU REWITALIZACJI.....	97
4. WYKAZ PROJEKTÓW WSKAZANYCH DO REALIZACJI	97
4.1. Planowane projekty przestrzenne:.....	97
4.2. Planowane działania z zakresu zagospodarowania przestrzennego	99
4.3. Planowane działania z zakresu gospodarki	99
4.4. Planowane działania społeczne realizowane na wszystkich obszarach rewitalizacji:	100
5. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW REWITALIZACJI.....	101
6. PODOKRESY PROGRAMOWANIA I PLAN FINANSOWY REWITALIZACJI NA LATA 2006-2013	101
6.1. Podokresy programowania	101
6.2. Plan finansowy rewitalizacji.....	102
VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ WARUNKUJĄCE POWODZENIE PROCESU REWITALIZACJI	104
VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ WARUNKUJĄCE POWODZENIE PROCESU REWITALIZACJI	104
1. KOORDYNACJA PROCESU REWITALIZACJI.....	104
2. MONITORING I PLANOWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ.....	105
3. AKTUALIZACJA PROGRAMU	105
4. KOMUNIKACJA SPOŁECZNA.....	105
5. PROMOCJA REWITALIZACJI.....	107
VII. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	108
VII. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	108
1. BIBLIOGRAFIA.....	108
2. ARTYKUŁY PRASOWE/ SEMINARIA/ KONFERENCJE.....	108
2. DOKUMENTY.....	109
3. SPIS RYSUNKÓW I ZDJĘĆ.....	110
.....	110
4.SPIS TABEL.....	110
5. SPIS WYKRESÓW	111
6. ZAŁĄCZNIKI.....	111

I. WPROWADZENIE

1. Pojęcie rewitalizacji

Rewitalizacja definiowana jest jako proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych obszarach miast przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, stanu środowiska naturalnego i kulturowego, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Zasadniczym celem rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne miasta - zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji, oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny. Uwarunkowania jakimi są, z jednej strony sytuacja społeczno-ekonomiczna miasta (duże bezrobocie – przekształcenia ważnej strefy gospodarczej miasta – przemysłu), a z drugiej strony możliwości, jakie tworzą walory kulturowe i przyrodnicze Starogardu Gdańskiego i okolicy, skłaniają do poszukiwania nowych możliwości tworzenia miejsc pracy dla mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej miasta.

Potrzeba rewitalizacji wynika z istniejącego, szczególnie na obszarze najstarszych dzielnic miasta, deficytu prac remontowych i związanego z nim wysokiego stopnia degradacji starej zabudowy, między innymi w postaci zaawansowanego zużycia technicznego i zestarzenia funkcjonalnego budynków i infrastruktury. Problemem jest suburbanizacja i wyludnianie się centrum oraz wzrost ilości mieszkańców o najgorszej sytuacji materialnej i społecznej – co prowadzi do spadku atrakcyjności osiedleńczej.

Jednym z zadań rewitalizacji jest poprawa estetyki przestrzeni śródmiejskiej, podniesienie atrakcyjności „Starego Miasta”, wykreowanie miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, stworzenie mechanizmu zachęt do inwestowania w nowe i istniejące w otoczeniu obiekty oraz przyciągnięcie mieszkańców miasta i okolic do spędzania tu swojego wolnego czasu, a co w dłuższej perspektywie przyczyni się do dyfuzji zainicjowanych procesów na tereny przyległe.

Rewitalizacja ma na celu także podniesienie standardu życia najuboższych mieszkańców poprzez poprawę warunków zamieszkania i infrastruktury, tzw. „prewencję” socjalną, uprzedzającą degradację osób i grup zagrożonych marginalizacją lub wykluczeniem, „naprawę” tj. włączenie osób i grup bezrobotnych w rynek pracy, a także zwiększenie oferty mieszkaniowej dla ludzi o różnym stopniu zamożności, w tym dla osób niepełnosprawnych i w starszym wieku.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Proces rewitalizacji przyczynia się do ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wzrostu świadomości lokalnej i regionalnej mieszkańców, co jest szczególnie ważne w kontekście integracji europejskiej. Dlatego zaangażowanie społeczności lokalnej, stowarzyszeń, w tworzenie i realizację programu rewitalizacji ma szansę pozytywnie wpłynąć na wzrost aktywności obywatelskiej, zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne miasta, a także we współpracę z administracją publiczną i biznesem.

Interdyscyplinarność zagadnień będących przedmiotem rewitalizacji winna znaleźć odzwierciedlenie nie tylko w LPR ale w konsekwencji w poszczególnych projektach działań w obszarach objętych procedurą rewitalizacji.

2. Priorytetowe pojęcia związane z programem rewitalizacji

Do najważniejszych pojęć związanych Programem Rewitalizacji zaliczają się: obszar rewitalizacji, program rewitalizacji, Rewitalizacja oraz pojęcia związane z procesem rewitalizacji takie jak: rewaloryzacja, modernizacja, remonty.

Obszar rewitalizacji - Wydzielony teren miejski charakteryzujący się degradacją w sferze ekonomicznej jak i społecznej, dla którego opracowany jest program rewitalizacji.

Program rewitalizacji – Dokument opracowany przez władze miejskie dla zdegradowanego obszaru, celem wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego poprzez zespół działań w sferze ekonomicznej, społecznej, technicznej i przestrzennej. Program został opracowany i będzie realizowany zgodnie z zasadami określonymi w projekcie ustawy.

Rewitalizacja – to pojęcie odnoszące się do kompleksowych akcji podejmowanych w obszarach miast, w szczególności – w dzielnicach starych i na obszarach wybranych, wiążących działania poprzednio wymienione z działaniem zmierzającym do ożywienia społeczno – gospodarczego.

Rewaloryzacja – to przywrócenie wartości, czyli remont lub modernizacja obiektów o szczególnej wartości zabytkowej – co wymaga przeważnie dodatkowych prac badawczych i realizacyjnych, mających na celu wyeksponowanie wartości zabytkowych lub kulturowych budynków czy zespołów architektonicznych.

Modernizacje – to remonty uzupełnione wprowadzaniem nowych, lepszych, sprawniejszych lub nawet dodatkowych, podnoszących komfort, elementów wyposażenia.

Remonty – to przywrócenie takiego stanu budynku lub zespołu zabudowy, jaki istniał na początku poprzedniego cyklu jego eksploatacji.

3. Lokalny Program Rewitalizacji – metodologia opracowania

Lokalny Program Rewitalizacji opracowany został w celu identyfikacji obszarów potrzebujących działań naprawczych. Posiadanie tego dokumentu umożliwi staranie się o dofinansowanie realizacji projektów z funduszy strukturalnych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego Priorytet 3 - "Rozwój Lokalny", działanie 3.3. "Rewitalizacja obszarów miejskich, przemysłowych."

Działanie 3.3. składa się z dwóch poddziałań:

poddziałanie 3.3.1 - dotyczy rewitalizacji obszarów miejskich,

poddziałanie 3.3.2 - dotyczy rewitalizacji obszarów przemysłowych i po-wojskowych.

Współpraca nad opracowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański objęła realizację trzech etapów: etapu przygotowania, etapu diagnozowania i etapu projektowania.

W trakcie etapu przygotowania - zarządzeniem Prezydenta Miasta Starogard Gdański powołany został Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji odpowiedzialny za przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji, w skład którego weszli reprezentanci wydziałów Urzędu Miejskiego oraz komunalnych jednostek organizacyjnych.

w składzie:

1/ Maria Brzozowska	WPiU
2/ Joanna Decka	WPiU
3/ Anna Muchowska	WPiU
4/ Joanna Kurkowska	WPiU
5/ Małgorzata Kwiatkowska	WPiU
6/ Leszek Zadurski	WTI
7/ Jarosław Otta	Wydział Promocji Miasta
8/ Ewa Kendzierska-Błyskal	Wydział Finansowy
9/ Magdalena Radzewicz	Pełnomocnik ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
10/ Bożena Uciekałek	Wydział Spraw Społecznych
11/ Leszek Żołądowski	Straż Miejska
12/ Stefan Rajkowski	STAR-WIK
13/ Adam Popławski	
14/ Kazimierz Borowski	STARKOM
15/ Wojciech Pomin	STAR-PEC
16/ Marek Jachimek	Zakład Energetyczny „Energia”

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

17/ Henryk Klecha

Miejski Zakład Komunikacji

18/ Bernadeta Smuda

MOPS

Nadzór nad pracą Zespołu Zadaniowego pełnił Zastępca Prezydenta Miasta - Eugeniusz Żak.

Program został opracowany z uwzględnieniem partycypacji społecznej. Do współpracy nad programowaniem zostali zaproszeni przedstawiciele sektorów: bezpieczeństwa, polityki społecznej, edukacji, instytucji rynku pracy i innych oraz przedstawiciele organizacji i podmiotów zainteresowanych rozwojem lokalnym.

PARTNERZY SPOŁECZNI I EKSPERCI ZEWNĘTRZNI

- **Powiat Starogardzki**
 - Sławomir Neumann
 - Jarosław Badziąg
 - Janusz Urban
 - Roman Preising
- **Konserwator Zabytków**
 - Elżbieta Sieniawska
- **Powiatowy Zarząd Dróg**
 - Kazimierz Wodzikowski
- **Urząd Gminy Starogard Gd.**
 - Stanisław Połom
- **Radni Miasta Starogard Gd.**
 - Aszyk Stanisław
 - Banach Arkadiusz
 - Bugaj Helena
 - Byrszel Andrzej
 - Cesarz Piotr
 - Florek Witold
 - Gabig Jarosław
 - Gburek Jerzy
 - Głuch Paweł
 - Grzecznowska Małgorzata
 - Jankowski Kazimierz
 - Kubkowski Stanisław

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- Kurkowski Henryk
- Lebedziński Bohdan
- Milewski Stefan
- Ruśniak Sławomir
- Sikorska Regina
- Sykut Grzegorz
- Wiśniewska Janina
- Zieliński Mariusz
- Zimny Norbert
- **Powiatowy Urząd Pracy**
 - Arkadiusz Banach
- **Komenda Powiatowa Policji**
 - Mirosław Czarnecki
- **Powiatowa Państwowa Straż Pożarna**
 - Eugeniusz Błyskal
- **Zakład Energetyczny „Energa”**
 - Marek Jachimek
- **Spółdzielnia Mieszkaniowa**
 - Wiesław Wrzesiński
 - Wiesław Kucharczyk
- **ZBM**
 - Andrzej Karasek
- **Areszt Śledczy**
 - Jan Komoszyński
- **Parafie**
 - Ksiądz Prałat - Jerzy Deja – Proboszcz Parafii św. Wojciecha, ul. Pomorska 14
 - Ksiądz Proboszcz – Józef Pick – Parafia N.SP.J.,
 - Ksiądz Dziekan – dr Stanisław Człapa – Proboszcz Parafii św. Mateusza, ul. Hallera 3
 - Ksiądz Ryszard Wiśniewski Proboszcz Parafii p.w. N.M.PM.K., ul. Boh. Getta 4
 - Ksiądz Roman Walkows Proboszcz Parafii p.w. Św. Katarzyny, ul. Wodna 3
 - Ksiądz Stanisław Piastowski Proboszcz Parafii p.w. J.CH.K.W Skośna 36
- **Stowarzyszenia typu Caritas,**
 - Zespół Caritas Parafii Św. Wojciecha –Ks. Proboszcz Jerzy Deja
 - Zespół Caritas Parafii N.S.P.J. -Ks. Proboszcz Józef Pick
 - Zespół Caritas Parafii Św. Mateusza -Ks. Stanisław Człapa

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- **Kociewski Parafialny Klub Sportowy**
 - Marcin Wicek
- **OSIR,**
 - Jarosław Sarzało,
 - Maria Malinowska
- **Towarzystwo Miłośników Ziemi Kociewskiej**
 - Mirosław Kalkowski
- **Muzeum Ziemi Kociewskiej**
 - Leszek Krzykowski
- **Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Jazzowej „Jazz Fan Club”**
 - Zbigniew Domachowski
- **Pomorskie Centrum Dalekowschodnich Sztuk i Sportów Walki**
 - Krzysztof Kamysz
- **Przedstawiciele sztuki**
 - Dominik Rebelka
 - Adam Haras
- **Szkoły artystyczne**
 - Tadeusz Negowski
- **Szkoły wyższe:**
 - Zdzisław Kordel – rektor PWSPSiG
- **Starogardzki Klub Biznesu**
 - Zenon Sobiecki
 - Henryk Dunajski
 - Grzegorz Borzyszkowski
- **Agencja Wspierania Przedsiębiorczości**
 - Marek Grygiel
- **Przedstawiciele urbanistów i architektów - eksperci zewnętrzni**
 - mgr inż. arch. Maria Kielb – Stańczuk
Przedsiębiorstwo Projektowo – Realizacyjne „Dom”
 - dr inż. arch. Romana Cielątkowska
 - dr inż. arch. Joanna Poczobut
 - dr inż. arch. Piotr Lorens
 - prof. Krzysztof Skalski – Forum Rewitalizacji

W dniu 7.10.2005r. odbyło się seminarium i warsztaty „Wprowadzenie do tematu Rewitalizacja Miasta Starogard Gd.”

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Aby umożliwić Mieszkańcom aktywny udział w tworzeniu programu Mieszkańcy miasta byli informowani na bieżąco:

w artykułach prasowych

- Akolada z dnia 5.08.2005 „Rewitalizacja...warunki życia do poprawy”,
- Gazeta Kociewska z dnia 10.08.2005r. „ Rewitalizacjaw oczekiwaniu na wnioski i pomysły”,
- Gazeta Kociewska z dnia 24.08.2005r. „ Rewitalizacjawyścig z czasem”,
- Gazeta Kociewska z dnia 12.10.2005r. „ Jakie miasto?”
- Akolada z dnia 14.10.2005 „Szansa na zmiany”,

na stronach internetowych

- „ Rewitalizacja informacje ogólne”- 2.08.2005r.
- „Ankieta na temat działań związanych z rewitalizacją” – 3.10.2005r.
- „Wniosek o umieszczenie projektu w lokalnym programie” – 3.10.2005r.
- Ulotka informacyjna dla mieszkańców – 3.10.2005r.
- Informacja o spotkaniu roboczym -4.10.2005r.

bezpośrednio – dystrybucja ulotek informacyjnych do każdego mieszkania w dniach 1-3.10.2005r. w ilości ok. 15 tys sztuk.

Ankieta dotycząca programu rewitalizacji była podstawowym źródłem informacji, obok danych statystycznych i dokumentów źródłowych.

Ankieta nr 1 - na temat działań związanych z rewitalizacją

I. Czy Pana(i) zdaniem naszemu miastu potrzebny jest program ożywienia gospodarczego, społecznego i przestrzenno-środowiskowego w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański?

TAK

☐

NIE

☐

II. Proszę wskazać , który obszar miasta Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji (można wskazać kilka terenów).

- ☐ Rynek i okoliczne uliczki
- ☐ Tereny Młynów – STAMO
- ☐ ul. Kościuszki – tereny przemysłowe (Rocket, Neptun, teren starej Polpharmy)
- ☐ Aleja Wojska Polskiego
- ☐ inne (proszę wymienić jakie)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

III. Proszę podać jeden teren, który Pana(i) zdaniem powinien być poddany rewitalizacji w pierwszej kolejności.

.....

IV. Proszę podać Pana(i) związek z tym terenem (można wskazać kilka odpowiedzi)

- ☐ miejsce zamieszkania
- ☐ miejsce pracy
- ☐ miejsce prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ klient
- ☐ miejsce rekreacji, wypoczynku
- ☐ inne (jakie)

V. Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji.

	niska	średnia	wysoka
Estetyka otoczenia	☐	☐	☐
Aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych w pobliżu miejsca zamieszkania	☐	☐	☐
Poczucie bezpieczeństwa w okolicy zamieszkania	☐	☐	☐
Samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi	☐	☐	☐

VI. Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?

	brak problemu	niskie zagrożenie problemem	średnie zagrożenie problemem	wysokie zagrożenie problemem
Przestępczość	☐	☐	☐	☐
Przestępczość młodocianych	☐	☐	☐	☐
Bezrobocie	☐	☐	☐	☐
Bieda	☐	☐	☐	☐
Alkoholizm	☐	☐	☐	☐
Przemoc w rodzinie	☐	☐	☐	☐
Narkomania	☐	☐	☐	☐
Utrudniony dostęp				

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

do dobrych szkół	☐	☐	☐	☐
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)	☐	☐	☐	☐
Brak podstawowych mediów	☐	☐	☐	☐
Stan dróg	☐	☐	☐	☐
Połączenia komunikacyjne, ilość dróg	☐	☐	☐	☐
Stan zabytków	☐	☐	☐	☐
Zanieczyszczenie środowiska	☐	☐	☐	☐
Inne				

VII. Proszę ocenić poziom działania wymienionych podmiotów w wybranym obszarze.

	ocena niska	ocena dobra	ocena b.dobra	brak takiej instytucji	nie mam zdania
Baza rekreacyjno-wypoczynkowa	☐	☐	☐	☐	☐
Handel i usługi - ilość	mało ☐	w sam raz ☐	dużo ☐		
Handel i usługi - jakość	niska ☐	słaba ☐	wysoka ☐		
Tereny inwestycyjne	mało ☐	w sam raz ☐	dużo ☐		

VIII. Problem rewitalizacji jest dla Pana(i) ważny .

Tak ☐ Nie ☐

IX. Chciałby(aby) Pan(i) otrzymywać informacje o dalszych działaniach w tym zakresie.

Tak ☐ Nie ☐

Adres e-mail:

X. Dane osoby udzielającej odpowiedzi, nazwa instytucji/organizacji, którą Pan(i) reprezentuje. (podanie danych nie jest obowiązkowe)

.....

XI. Uwagi

.....

Serdecznie dziękujemy za czas poświęcony na wypełnienie ankiety.

Prosimy o dostarczenie do 21 października 2005 wypełnionych ankiet oraz na wniosków i pomysłów mieszkańców na temat wizerunku miasta i polepszenia jakości życia oraz planowanych działań związanych z rewitalizacją

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Ankieta nr 2 dla członków zespołu zadaniowego

- a) Imię i nazwisko ankietowanego:.....
- b) Funkcja:.....
- c) Instytucja reprezentowana przez ankietowanego:.....

Proszę o wybranie przez podkreślenie maksymalnie 2 priorytetów z każdej kategorii celów szczegółowych, które Pani/Pana zdaniem mają najistotniejszy wpływ na osiągnięcie celu głównego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański

KATEGORIA I. - Działania przestrzenne (techniczno – materialne):

- I.1. działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej
- I.2. działania dotyczące rozwoju transportu
- I.3. działania dotyczące restrukturyzacji przemysłu
- I.4. działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych
- I.5. działania dotyczące budowy nowych mieszkań
- I.6. działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej
- I.7. zabezpieczenie puli mieszkań rotacyjnych i zamiennych

KATEGORIA II. - Działania gospodarcze:

- II.1. działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości i tworzenia stałych miejsc pracy
np. w sektorze turystyki i spędzania wolnego czasu
- II.2. działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej
- II.3. działania dotyczące uruchamiania finansowych mechanizmów wsparcia
(np. Lokalny Fundusz Poręczeń)
- II.4. inne działania wynikające z programów pomocowych dotyczące rozwoju MSP

KATEGORIA III. - Działania społeczno - socjalne:

- III.1. działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich
 - III.2. działania dotyczące przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
 - III.3. działania dotyczące walki z patologiami społecznymi
 - III.4. działania dotyczące tworzenia równych szans
 - III.5. działania dotyczące zapobiegania zjawisku bezrobocia i marginalizacji społecznej
 - III.6. działania dotyczące zapobiegania zjawisku bezdomności
 - III.7. działania na rzecz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych
 - III.8. działania dotyczące przekwaterowywania mieszkańców rewitalizowanych terenów
 - III.9. działania dotyczące uruchamiania systemu grantów dla organizacji pozarządowych
-

.....
miejscowość i data

.....
podpis ankietowanego

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

WNIOSEK O UMIESZCZENIE PROJEKTU W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GD.

1. CHARAKTERYSTYKA WNIOSKODAWCY /PODMIOTU/			
PEŁNA NAZWA			
FORMA PRAWNA			
PEŁNY ADRES			
DANE TELEADRESOWE			
DANE OSOBY LUB OSÓB PRAWNIE UPOWAŻNIONYCH DO REPREZENTOWANIA PODMIOTU			
2. INFORMACJA NA TEMAT KORZYSTANIA Z POMOCY PUBLICZNEJ			
CZY PODMIOT KORZYSTAŁ Z POMOCY PUBLICZNEJ W OKRESIE OSTATNICH 3 LAT? TAK ☐ NIE ☐ * (w wypadku korzystania z pomocy publicznej proszę krótko opisać rodzaj wykorzystanej pomocy publicznej)	OPIS WYKORZYSTANIA:		
3. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
TYTUŁ PROJEKTU			
CZY PROJEKT BĘDZIE REALIZOWANY NA TERENIE ADMINISTRACYJNYM MIASTA STAROGARD GD?	TAK ☐ NIE ☐ *		
DANE DOTYCZĄCE OBIEKTU	ADRES	NUMERY GEODEZYJNE DZIELEK ORAZ KSIĄG WIECZYSTYCH	OBIEKT WPISANY DO REJESTRU ZABYTKÓW
4. OPIS PROJEKTU			
OPIS STANU ISTNIEJĄCEGO, UZASADNIENIE REALIZACJI PROJEKTU			
CEL REALIZACJI PROJEKTU (PROSZĘ OPISAĆ NAJWAŻNIEJSZE			

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

EFEKTY JAKIE CHCE SIĘ OSIĄGNAĆ REALIZUJĄC PROJEKT)		
STAN ZAAWANSOWANIA PROJEKTU (PROSZĘ OPISAĆ JAKIE DZIAŁANIA JUŻ PODJĘTO W ZWIĄZKU Z PROJEKTEM)		
PRZEWIDYWANY TERMIN ROZPOCZĘCIA PROJEKTU		
FINANSOWANIE PROJEKTU	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	KWOTA
	Wkład własny Inwestora	
	Planowana wysokość dotacji z funduszy strukturalnych UE	
	Inne źródła (kredyty bankowe)	
	RAZEM PLANOWANE NAKŁADY INWESTYCYJNE OGÓŁEM	
OPIS PROJEKTU W ROZBICIU NA DZIAŁANIA WRAZ Z HARMONOGRAMEM REALIZACJI (PROSZĘ WYMIENIĆ PRACE REMONTOWO – INWESTYCYJNE PLANOWANE DO WYKONANIA W RAMACH PROJEKTU I KIEDY PLANUJE SIĘ ICH WYKONANIE)	RODZAJ DZIAŁANIA	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
	Miejscowość i data	Podpisy osób upoważnionych

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Ankietowani proponowali obszary, które powinny zostać objęte działaniami naprawczymi w sferze życia społecznego, gospodarczego i przestrzeni miasta oraz rozwiązania funkcjonalne w ramach przygotowywanego Programu.

W trakcie etapu diagnozowania przeprowadzona została wieloczynnikowa analiza faktograficzna oraz jakościowa aktualnej sytuacji demograficznej, społecznej i gospodarczej w mieście, pozwalająca wyciągnąć wnioski, ułatwiające wskazanie najważniejszych dla Miasta obszarów problemowych.

W trakcie etapu projektowania, na który złożyły się prace warsztatowe powołanego zespołu, zgłoszone wnioski wraz z ich zasięgiem obszarowym zebrano i przyjęto do dalszego opracowania. Dokonano analizy oraz hierarchizacji projektów i zadań związanych z rewitalizacją Miasta Starogard Gdański.

Na podstawie weryfikacji zidentyfikowanych problemów w obszarach funkcjonalnych: przestrzennym, gospodarczym i społecznym, wyodrębniono dla każdego z nich konkretne cele główne oraz cele pośrednie.

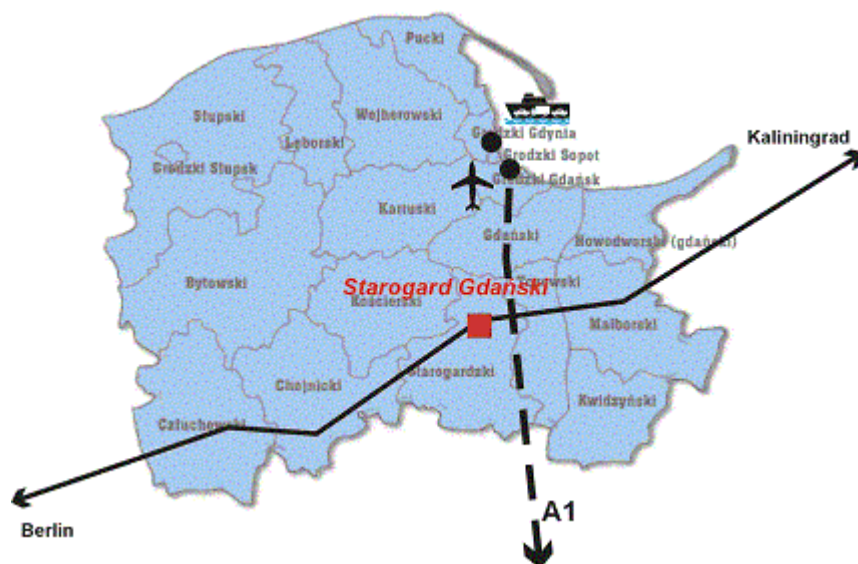
Założenia i uwagi uzupełniono o projekty wraz z planem finansowym i harmonogramem realizacji oraz oczekiwanym oddziaływaniem na osiągnięcie celów rewitalizacji.

II. CHARAKTERYSTYKA MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

1. Położenie geograficzne

Starogard znajduje się w południowej części województwa Pomorskiego, w odległości 50 km na południe od Gdańska, przy trasie popularnie zwanej Berlin-Królewiec. Przez miasto przebiega linia kolejowa, która już w okresie międzywojennym miała ogromne znaczenie w połączeniu Śląska z ówczesnym portem w Tczewie, a dalej ze światem. Położenie miasta uatrakcyjnia malownicza dolina rzeki Wierzyicy, przepływającej przez środek miasta, wielokrotnie po drodze zmieniając krajobraz.

Rzeźba terenu jest wynikiem najmłodszego zlodowacenia sprzed kilkunastu tysięcy lat, charakteryzuje ją duże zróżnicowanie i urozmaicenie. Miasto otaczają liczne dolinki, wzniesienia, jeziora oraz lasy przechodzące w kierunku południowym w kompleks Borów Tucholskich. W okolicy miasta znajduje się około 200 jezior.

Rysunek 1. Położenie miasta na tle województwa Pomorskiego

2. Dziedzictwo kulturowe i turystyka

Starogard Gdański – miasto powiatowe w województwie pomorskim położone po obu stronach rzeki Wierzyca na Pojezierzu Starogardzkim. Jest stolicą i centrum nadwiślańsko-pomorskiego regionu Kociewie, a także jednym z najstarszych miast na Pomorzu.

Wg badań archeologicznych gród wykształcił się w tym miejscu z osady neolitycznej sprzed ok. 4-5 tysięcy lat, jednak pierwsza wzmianka (*Starigrod*) pojawiła się w roku 1198, w dokumencie księcia pomorskiego Grzymisława ofiarowującym gród rycerzom zakonnym św. Jana. W roku 1339 Krzyżacy nadali Starogardowi herb, zaś chełmińskie prawo miejskie nadane zostało w roku 1348. Starogard przeciwstawił się uciskowi krzyżackiemu m. in. wstępując w roku 1440 do Związku Pruskiego, przyczyniając się do powrotu w 1466 roku Prus Królewskich do Polski.

Lata późniejsze, to rozwój gospodarczy miasta w ramach Rzeczypospolitej Szlacheckiej, który zakłócały pożary i zarazy, a także wojny ze Szwedami (1625-1660). W czasie "potopu szwedzkiego" zniszczeniu uległy między innymi kościół Św. Jana oraz dwie kaplice: Św. Jerzego i Św. Jakuba.

Zdjęcie1. Panorama miasta z ok.1910r.

Wiek XIX zaznaczył się poważnym wzrostem potencjału gospodarczego miasta. W okresie tym powstało wiele fabryk warsztatów między innymi fabryka kotłów Horstmana (1820),

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Wytwórnia Wódek i Likierów Winkelhausena (1846), kompleks młynów Wieherta (1872). W latach 1870-1871 zbudowano pierwszą linię kolejową na Kociewiu na trasie Piła-Starogard Gdański-Tczew. W 1900 r. miasto otrzymało gazownię i wodociągi.

29 stycznia 1920 r. do Starogardu wkroczyły polskie oddziały armii gen. J. Hallera. Od tego czasu miasto zostało stolicą powiatu wchodzącego w skład województwa pomorskiego. W starogardzkim garnizonie stacjonował początkowo 65 pułk piechoty, a następnie 2 Batalion Strzelców oraz od 1926 r. 2 Pułk Szwoleżerów Rokitniańskich. Na terenie miasta działały liczne organizacje takie jak: Bractwo Strzeleckie, Towarzystwo Śpiewu "Lutnia", Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół", Starogardzki Klub Sportowy "Start".

Lata okupacji hitlerowskiej to jeden z najcięższych w dziejach miasta okresów. Dowodem są liczne miejsca kaźni tak w Starogardzie (Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Kocborowie) jak i okolicy (w Lesie Szpęgawskim zamordowano około 6 tys. osób). 6 marca 1945 r. do Starogardu wkroczyły wojska Frontu Białoruskiego.

W latach następnych część rozproszonej po świecie ludności wracała do zniszczonego i ogołoconego miasta, by od nowa dźwigać je z ruin. W kilka lat Starogard osiągnął 20 tysięcy mieszkańców. Zaczęły przybywać nowe zakłady, wybudowano kilka nowych dzielnic mieszkaniowych i obiektów użyteczności publicznej. W 1992 roku Starogard liczył już 50 tysięcy mieszkańców.

Zabytki

Najciekawsze zabytki to: rynek z kamieniczkami z przełomu XVIII i XIX wieku, ratusz z XIX w., resztki murów obronnych z XIV w. Baszta Narożna, Baszta Gdańska, Baszta Tczewska, kościół Św. Mateusza z XIV w., kościół Św. Katarzyny z początku XIX w., kościół Św. Wojciecha z początku XX w.

Do Rejestru zabytków wpisane zostały także: Zespół Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych, założenie przestrzenne Stada Ogierów, Zespół Pałacowy przy ul. Kanałowej, kamienica przy ul. Hallera, dom mieszkalny przy ul. Piłsudskiego, dawna synagoga żydowska oraz nieczynny cmentarz żydowski.

W rejestrze zabytków jest 15 wpisów (10 obiektów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego i 5 zespołów o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego). W ewidencji zabytków województwa pomorskiego – miasto Starogard Gd. ma 590 obiektów. W granicach miasta znajdują się 32 strefy ochrony archeologicznej i 2 strefy obserwacji archeologicznej.

Turystyka

Starogard Gdański z racji na ciekawe zabytki i malownicze położenie nad rzeką Wierzycą jest niewątpliwie jedną z atrakcji Kociewia. Okolica miasta zaś obfituje w lasy i jeziora co stwarza doskonałe warunki do wypoczynku i spotkań człowieka z naturą. Warunki przyrodnicze bardzo sprzyjają uprawianiu turystyki pieszej i organizacji wypadów, rajdów, wycieczek na szlakach turystycznych.

Miasto Starogard Gdański jest Stolicą Kociewia. Kociewie to region etniczno-kulturowy, stanowiący część Pojezierza Wschodniopomorskiego położonego w dorzeczu wpadających do Wisły: Wierzycy i Czarnej Wody (Wdy).

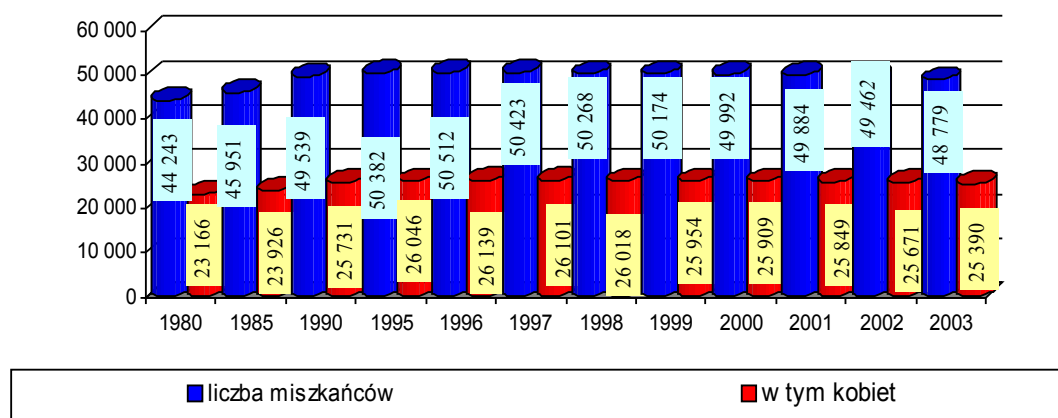
Nazwa Kociewie (dawniej Koczewie), była w użyciu prawdopodobnie już w końcu średniowiecza, choć w XV-XVIII w nie występowała w źródłach pisanych. Po raz pierwszy w formie pisemnej występuje w dokumentach etnograficznych dopiero w latach 1810-1820.

3. Struktura demograficzna

Na podstawie Raportu o stanie miasta – edycja V z 2004r. od 1945 do 1996 roku liczba mieszkańców, posiadających stałe zameldowanie na terenie Starogardu Gdańskiego, systematycznie zwiększała się. Natomiast już od 1997 roku notuje się stały spadek liczby mieszkańców miasta. Spadek ten wiąże się ze wzrostem suburbanizacji gminy wiejskiej otaczającej miasto – charakterystyczne Według stanu na 31 grudnia 2003 r. liczba ludności miasta wynosiła 48.779 osób i również była mniejsza niż w 2002 roku - 49.462 osób.

Tabela 1. Zmiany liczby stałych mieszkańców miasta Starogard Gdański w latach 1980-2003

Rok	Liczba stałych mieszkańców	w tym kobiet	Gęstość zaludnienia (osób/km ²)	Kobiet na 100 mężczyzn
1980	44.243	23.166	2.106	109,93
1985	45.591	23.926	2.171	110,00
1990	49.539	25.731	2.359	108,00
1995	50.382	26.046	2.019	107,01
1996	50.512	26.139	2.025	107,25
1997	50.423	26.101	2.021	107,31
1998	50.268	26.018	2.015	107,63
1999	50.174	25.954	2.011	107,16
2000	49.992	25.909	2.004	107,58
2001	49.884	25.849	1.974	107,55
2002	49.462	25.671	1.957	107,90
2003	48.779	25.390	1.930	108,56

Wykres. 1. Zmiany liczby stałych mieszkańców miasta Starogard Gdański w latach 1980-2003

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Struktura wiekowa starogardzian odznacza się przewagą osób w wieku produkcyjnym (64,19%).

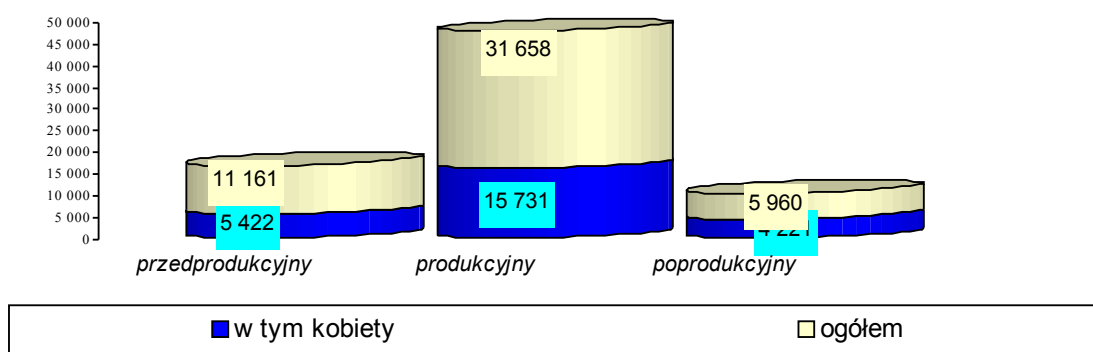
Najwyższy odsetek populacji stanowią osoby w wieku produkcyjnym, z przewagą kobiet nad mężczyznami. W dalszej kolejności mieszczą się osoby w wieku przedprodukcyjnym, tym razem z przewagą mężczyzn nad kobietami. Przewaga mężczyzn nad kobietami nie zmienia się w przedziale wiekowym od 0 do 17 lat.

Tabela 2. Ludność Starogardu Gdańskiego według wieku i płci

Ogółem w 2002 r.	Wiek						
	0-2 lat	3-6	7-14	15-17	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Ogółem	1.477	2.143	5.488	2.590	11.698	31.310	6.454
w tym kobiet	731	1.027	2.686	1.233	5.677	15.747	4.502
Udział %	2,97	4,33	11,01	5,24	23,65	63,30	13,05

Ogółem w 2003 r.	Wiek						
	0-2	3-6	7-14	15-17	przedprodukcyjny	produkcyjny	Poprodukcyjny
Ogółem	1.439	2.086	5.168	2.468	11.161	31.658	5.960
w tym kobiet	708	993	2.538	1.183	5.422	15.731	4.221
Udział %	2,95	4,27	10,59	5,06	22,88	64,90	12,22

Wykres 2. Ludność Starogardu Gdańskiego według wieku i płci

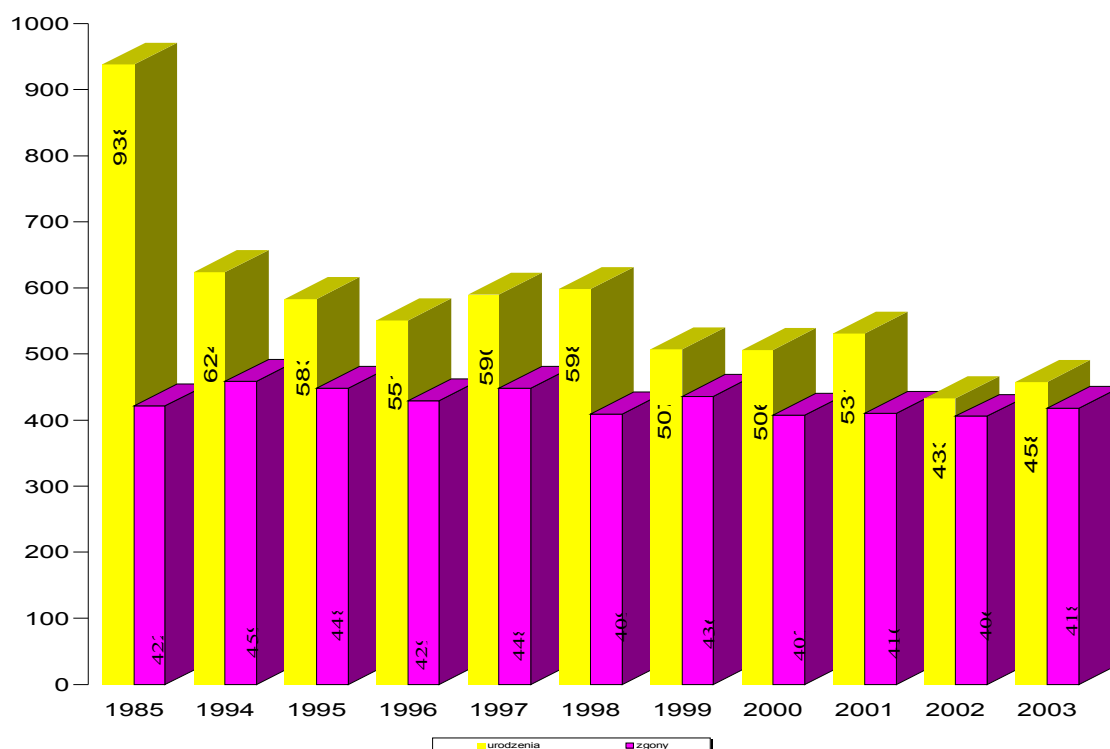
wiek przedprodukcyjny: 0 - 17 lat;

wiek produkcyjny: 18 - 65 lat (mężczyźni), 18 - 60 lat (kobiety);

wiek poprodukcyjny: 65 i więcej lat (mężczyźni), 60 i więcej lat (kobiety)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Wykres 3. Bilans przyrostu naturalnego ludności Starogardu Gdańskiego w latach 1985 - 2003

W strukturze wiekowej społeczeństwa nie można nie zauważyć ujemnego przyrostu demograficznego. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się sukcesywny spadek liczby urodzeń. Powodowane jest to wieloma czynnikami, które sprowadzają się do jednego wspólnego mianownika: brak pracy. Młode pokolenie nie decyduje się na zakładanie rodzin oraz posiadanie dzieci z obawy, że nie zapewni potomstwu godnych warunków egzystencji. Są także i osoby, które w poszukiwaniu miejsca pracy wyjeżdżają do większych ośrodków miejskich, gdzie w bardziej sprzyjających okolicznościach decydują się na posiadanie potomka.

4. Zagospodarowanie przestrzenne

Zagospodarowanie przestrzenne stanowi, obok zasobów gospodarczych i społecznych, jeden z głównych elementów, w kontekście tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta, w oparciu o które dokonywana jest analiza i ocena szans oraz możliwości przeprowadzenia niezbędnych procesów rewitalizacyjnych w Starogardzie Gdańskim.

4.1. Mieszkalnictwo, struktura własności gruntów i budynków

Według danych Urzędu Statystycznego, opracowanych na podstawie Spisu Powszechnego z maja 2002 r. w mieście Starogard Gdański było 14.800 mieszkań o łącznej ilości 50.660 izb i powierzchni ok. 930 tys. m². Średnio każde z mieszkań miało 62,9m² powierzchni użytkowej. Jedno mieszkanie zamieszkałe było średnio przez 3,37 osób. Zaś na jedną osobę przypadało średnio 16,70m² powierzchni mieszkalnej. Poniższa tabela przedstawia wzrost zasobów mieszkaniowych miasta Starogard Gdański z 13.889 mieszkań w 1990 r. do 14.800 mieszkań w 2002 r. W tym okresie wzrosła również średnia powierzchnia mieszkania z 54,5 m² na 62,9 m².

Tabela 3. Liczba stale zamieszkałych mieszkań oraz średnia powierzchnia użytkowa

Rok	1990	1999	2000	2001	2003 (20 maja)
Ogólna liczba mieszkań	13.889	14.716	14.781	14.832	14.800
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m²]	54,5	56,2	56,34	56,5	62,9

źródło: Raport o stanie miasta

Tabela 4. Procent mieszkań stale zamieszkałych według wyposażenia.

Mieszkania wyposażone w	Wodociąg	Kanalizacja	Gaz z sieci	Centralne ogrzewanie
Ilość w procentach	99,7	92	82,0	84,1

źródło: Raport o stanie miasta

Wodociągi i kanalizacja to fragmenty infrastruktury podłączonej w Starogardzie niemalże do każdego mieszkania, podobna sytuacja występuje w całym powiecie. Nieco mniej, bo 84,1 % mieszkań podłączonych jest w mieście do centralnego ogrzewania. W 82 % lokali mieszkalnych istnieje możliwość korzystania z gazu z sieci.

W 2002 r. zasoby mieszkaniowe Starogardu Gdańskiego kształtowały się na poziomie 14 834 mieszkań zamieszkałych. Największą grupą właścicieli mieszkań były osoby fizyczne

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

(44,3 %), niespełna 4 % mniej mieszkań (40 %) pozostawała w posiadaniu Spółdzielni Mieszkaniowej. Na trzeciej pozycji pod tym względem znajdowała się Gmina (13,66 %), a tuż za nią były się zakłady pracy (1,4 %). Właścicielami najmniejszej liczby mieszkań był Skarb Państwa (0,5 %). Nieco inaczej struktura ta wygląda w przypadku całego Województwa Pomorskiego. Liczba mieszkań będąca własnością osób fizycznych wynosiła prawie 50 %, 32 % mieszkań to własność Spółdzielni Mieszkaniowych, do Gmin należało 14% ogółu, a Skarb Państwa był w posiadaniu 2,6 % lokali mieszkalnych. Najmniejszą ilością dysponowały zakłady pracy 2%.

Struktura własności gruntów przedstawia się następująco, Największa ilość gruntów pozostała w rękach osób fizycznych (34,07 %) oraz Gmin (34,03 %). Tuż za nimi plasuje się Skarb Państwa posiadając 23,47% gruntów miasta. Najmniejszą rolę w strukturze własności odgrywają Spółdzielnie (0,12 %).

Na przestrzeni lat skumulowało się wiele problemów mieszkalnictwa obejmujących nie tylko mieszkania jako pomieszczenia, ale całość infrastruktury. Jednym z głównych problemów jest niedobór lokali mieszkalnych jak również zły stan techniczny. Liczba osób oczekujących na przydział mieszkań czynszowych lub możliwość zakupu lokali własnościowych stale wzrasta. Z tej przyczyny niezbędną wydaje się w najbliższym czasie budowa lub adaptacja budynków w celu dostosowania ilości mieszkań komunalnych do realnych potrzeb mieszkańców. Przynajmniej częściowo problemy mieszkaniowe pozwoli rozwiązać budowa mieszkań socjalnych i zastępczych, zwłaszcza w przypadku osób najuboższych lub będących w trudnej sytuacji życiowej, dla których cena nowo powstałych mieszkań jest zdecydowanie wygórowana. Miasto posiada „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Starogard Gd. na lata 2002-2006.”

Konieczna jest także poprawa stanu technicznego wielu obiektów oraz ich dostosowanie do wymogów zgodnych z warunkami technicznymi jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Wraz z nadejściem okresu grzewczego pojawia się problem ogrzewania mieszkań, gdyż wiele z nich znajduje się w budynkach o niskim komforcie cieplnym. Koszty ogrzewania c. o. są natomiast na tyle wysokie, że przekraczają możliwości finansowe dużej części rodzin. W związku z powyższym zachodzi potrzeba pilnego docieplenia budynków. Część budynków nie posiada c. o., ogrzewane są one indywidualnymi piecami węglowymi, co dyktuje pilną potrzebę kompleksowego remontu kominów. Miasto posiada „ Plan Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Starogard Gd.” – wskazuje on kierunki rozwoju zaopatrzenia w ciepło.

Niemalże w każdym rejonie miasta znajdują się budynki, których elewacja oraz dach wymagają natychmiastowego remontu. O ile w niektórych przypadkach odnowienie elewacji można przełożyć na czas późniejszy, to w przypadku degradacji dachów sytuacja taka nie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

może mieć miejsca, gdyż zwlekanie z naprawą może grozić zawaleniem. Znacznemu zdegradowaniu uległa także szeroko rozumiana mała infrastruktura (place zabaw, ławki na terenach osiedli, kosze na śmieci itp.). Brak zaś bezpiecznej i estetycznej przestrzeni, gdzie młodzież mogłaby spędzać wolny czas, prowadzi do chuligaństwa i wzrostu przestępczości.

4.2. Infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna jest tym elementem w układzie urbanistycznym miasta, który spaja wszystkie inne jego składniki w całość. W jej skład wchodzi zarówno wszelkiego rodzaju sieci uzbrojenia terenu, jak również stan układu komunikacyjnego.

Poziom uzbrojenia terenów w podstawową infrastrukturę techniczną stanowi o standardzie miejsca zamieszkania. Wodociągi, sieć kanalizacji sanitarnej, sieć gazowa czy drogi gminne, to elementy technicznej infrastruktury tworzącej podstawowy standard cywilizacyjny. Same w sobie nie tworzą one dobrobytu, ale ich istnienie jest warunkiem koniecznym do rozwoju gospodarczego i kreowania dobrobytu w skali regionu.

Sieć drogowa

Na terenie Starogardu Gdańskiego jest:

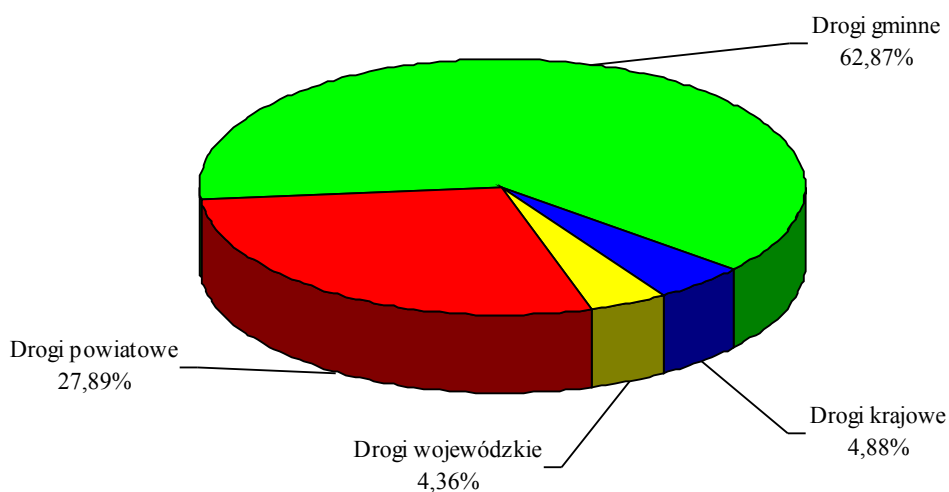
5,7 km dróg krajowych o powierzchni 55.700 m²,

5,1 km dróg wojewódzkich o powierzchni 35.900 m²,

32,6 km dróg powiatowych o łącznej powierzchni 194 tys. m²

73,5 km dróg gminnych o łącznej powierzchni 993,4 tys. m², których 50 km nie posiada nawierzchni twardej.

Starogard Gdański posiada dobrą sieć drogową, która czyni z tego miasta węzeł komunikacyjny, leżący na trasie drogi krajowej nr 22 oraz wojewódzkiej 222 Gdańsk – Chojnice, Gdynia – Toruń. Dodatkowo miasto połączone jest liniami kolejowymi z Tczewem, Gdańskiem, Chojnicami i Gorzowem Wielkopolskim.

Wykres 4. Struktura dróg na terenie Starogardu Gdańskiego

źródło: Raport o stanie miasta

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Obciążenie ruchem układu zewnętrznego

Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych przeprowadziła badania natężenia ruchu w latach 1990, 1995 oraz 2000. Na drodze krajowej nr 22 na odcinku Zblewo - Starogard wykazano największe natężenie – 5025 pojazdów na dobę. Na odcinku Starogard – Swaróżyn wielkość natężeń wynosiła w roku 1990 – 2500 poj/dobę, a w 1995 roku – 3859 poj/dobę, co oznacza wzrost o 35%. Na drodze nr 222 wielkości natężenia wynosiły: na odcinku Jabłowo – Starogard – 3200 poj/dobę w 1990 r. i 3859 poj/dobę w 1995 r., czyli wzrost o 20%. Na odcinku Starogard - Godziszewo nastąpił wzrost o 28% z 2700 w 1990 r. na 3462 poj/dobę w 1995 r.

Tabela 5. Wyniki badań i prognozowane wielkości ruchu w roku 1995.

	1995	2000	2005	2010
Odcinek Zblewo - Starogard	5025	6568	8241	11457
Odcinek Starogard -Swaróżyn	3859	5012	6135	8359

źródło: Raport o stanie miasta

Pomiary przeprowadzone w styczniu 2000 r. wykazały różnice pomiędzy szacowanymi a rzeczywistymi wynikami. Oszacowana wielkość natężenia dobowego na odcinku Zblewo – Starogard wynosi 8000 poj/dobę, a na odcinku Starogard- Swaróżyn 4500 poj/dobę.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Woda dla miasta dostarczana jest z dwóch ujęć wodnych „Południe” i „Wierzyca”. Ujęcia te dostarczają wodę z tzw. czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Ujęcie wody „Wierzyca” składa się z ośmiu wierconych studni, które zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym mogą dostarczać do 360 m³/godzinę. Natomiast ujęcie wody „Południe” składa się z 21 wierconych studni, mogących zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym dostarczać do 450 m³ wody na godzinę. Uzdatnianie wody w miejskim systemie wodociągowym polega na: napowietrzaniu, odpowietrzaniu, odżelazianiu i odmanganianiu wody. Dzięki tym wszystkim procesom woda przekazywana odbiorcom odpowiada wszelkim normom, wyznaczonym przez instytucje określające poziom zanieczyszczeń i związków zawartych w wodzie.

Z uwagi na zużycie urządzeń i zły stan techniczny stacji uzdatniania wody „Wierzyca” przeprowadzono jej kompletny remont z jednoczesną modernizacją urządzeń. Po zakończeniu tych prac, stacja zmniejszyła swoje wydobycie i będzie przekazywała ok. 200 m³wody na godzinę.

Woda z obu ujęć dostarczana jest mieszkańcom miasta oraz części mieszkańców sąsiadującej ze Starogardem gminy wiejskiej. Długość sieci magistralnej wynosi 13,2 km, natomiast sieć rozdzielcza ma długość 81,3 km, a podłączenia do poszczególnych odbiorców przekraczają łącznie 48 kilometrów. średnice rurociągów wykonanych z żeliwa,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

PCV, PE i azbestocementu którymi przesyłana jest woda do 98% mieszkań na terenie miasta, mają średnice od 80 do 600 mm.

Na terenie Starogardu Gdańskiego działają dwa systemy kanalizacyjne: grawitacyjny i tłoczny połączony z ośmioma przepompowniami usytuowanymi na terenie miasta. Ścieki do oczyszczalni ścieków doprowadzane są poprzez sieć kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej wykonane z rur betonowych, kamionkowych, Vipro, PCV i żeliwa sferoidalnego o średnicy od 200 do 1.600 mm., co pozwala na odprowadzanie ponad 16.000 m³ ścieków na dobę. Ogólna długość sieci kanalizacji ogólnospławnej na terenie miasta wynosi 28 kilometrów, a kanalizacji sanitarnej 38,0 km. Długość połączeń kanalizacji do budynków wynosi 22,0 kilometry. Systemem odprowadzania ścieków poprzez sieć kanalizacji objęto 92% terenów miejskich.

Tabela 6. Ilość odprowadzanych ścieków w Starogardzie Gdańskim

Lata	1999	2000	2001	2002	2003
Ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni	4.075.430	3.724.910	3.986.300	4.240.00	3.208.130
Ilość awarii: wodociągowych kanalizacyjnych	130 90	256 48	141 121	149 75	212 114

źródło: Raport o stanie miasta

Sieć energetyczna

Główny Punkt Zasilania „Starogard Gdański” był do niedawna jedynym punktem zasilającym miasto i okolice. Następowoło tam duże skoncentrowanie mocy. Wybudowany GPZ „Skarszewy” znacznie odciążył istniejący GPZ Starogard Gdański i zwiększył pewność zasilania terenu. Główny rozwój sieci elektroenergetycznej jest skorelowany z rozwojem miasta. Eksploatacją zajmuje się POZG Gdańsk Zakład Starogard Gdański.

Sieć gazownicza

Przewidywane kierunki rozwoju sieci gazowej dotyczą obszarów miasta z zabudową domków jednorodzinnych. Działania te są jednak uzależnione od opłacalności przedsięwzięcia, które w konsekwencji doprowadzi w przyszłości do eliminacji dużej ilości indywidualnych kotłowni na paliwo stałe. W tym celu jednakże należy w najbliższych latach rozbudować sieć niskiego i średniego ciśnienia.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Tabela 7. Wielkość sieci gazowej w Starogardzie Gdańskim

<i>Lata</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
Długość sieci gazowej w mieście (w km)	109,7	110,7	111,1	111,3	111,4
Ilość odbiorców gazu	13.386	13.494	13.561	13.692	13.535

źródło: Raport o stanie miasta

Sieć ciepłownicza

System ciepłowniczy miasta oparty jest na dwóch wydzielonych sieciach ciepłowniczych: Kotłowni Rejonowej „Południe” przy ul. Pomorskiej 26 o mocy zainstalowanej 46,52 MW i EC „Polpharma” przy ul. Jabłowskiej o mocy zainstalowanej 120,4 MW. Oba źródła ciepła mają moce cieplne niewykorzystane: EC – ok. 88,9 MW w parze i wodzie gorącej oraz kotłownia rejonowa ok. 12 MW. W części północnej miasta istnieje 10 systemów sieciowych w oparciu o osiedlowe źródła ciepła tj. 20 kotłowni osiedlowych i lokalnych na paliwa stałe, olejowe, które mają być włączone do miejskiej sieci ciepłowniczej poprzez rozpoczętą już budowę sieci ciepłowniczej „Północ”. Właścicielem źródeł ciepła i sieci komunalnych jest Zakład Energetyki Ciepłej „STAR-PEC” Spółka z o.o. (spółka gminy miejskiej).

Tabela 8. Produkcja ciepła w mieście wg rodzajów paliwa:

<i>wg rodzajów paliwa</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
paliwa stałe	80,3%	80,1%	79,9%	80,1%
gaz ziemny	12,4%	16,9%	17,4%	17,5%
olej opałowy	4,6%	2,5%	2,2%	1,8%
różne	2,7%	0,5%	0,5%	0,6%

Tabela 9. Produkcja ciepła w mieście wg wielkości producentów

<i>wg producentów</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
Elektrociepłownia Starogard Sp z o.o	32,7%	31,1%	38,0%	36,1%
ZEC „Star-Pec” Sp z o.o	18,3%	20,4%	22,3%	23,8%
źródła rozproszone, w tym:				
- kotłownie powyżej 0,5 MW	26,3%	18,9%	16,8%	16,6%
- kotłownie poniżej 0,5 MW	26,1%	29,5%	22,9%	23,5%

źródło: Raport o stanie miasta

Miasto Starogard Gd. posiada zatwierdzony w 2000 r. „Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”.

5. Gospodarka

5.1. Struktura podstawowych branż na terenie miasta

W Starogardzie Gdańskim działa kilka dużych zakładów przemysłowych. W ostatnich 5 latach nastąpił przyrost jedynie niewielkich podmiotów gospodarczych. Największy przyrost obserwuje się w różnych gałęziach handlu i usług. Do wyjątków należy tworzenie większych firm produkcyjnych. Małe i średnie firmy są słabe kapitałowo i zatrudniają do 5 osób. Są ukierunkowane na proste formy działalności.

Według prawnej formy działalności dominuje sektor prywatny – firmy osób fizycznych oraz cywilne spółki handlowe.

Tabela 10. Struktura podmiotów wg prawnej formy działalności (ilość)

<i>Forma prawna działalności</i>	<i>1996</i>	<i>1997</i>	<i>1998</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
Przedsiębiorstwa państwowe	8	7	4	3	3	3	3	3
Spółki handlowe	121	124	134	140	157	165	176	183
Spółki cywilne	163	182	204	233	256	246	238	242
Spółdzielnie	18	18	18	18	17	17	17	17
Inne (fundacje, stowarzyszenia)	7	15	21	23	47	55	50	55
Ogółem podmioty gospodarki narodowej	2.353	2.612	2.907	3.315	3.700	3.971	4.168	4.367
Zakłady osób fizycznych		2.150	2.445	2.806	3.111	3.339		3.723

źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Statystycznego - Raport o stanie miasta.

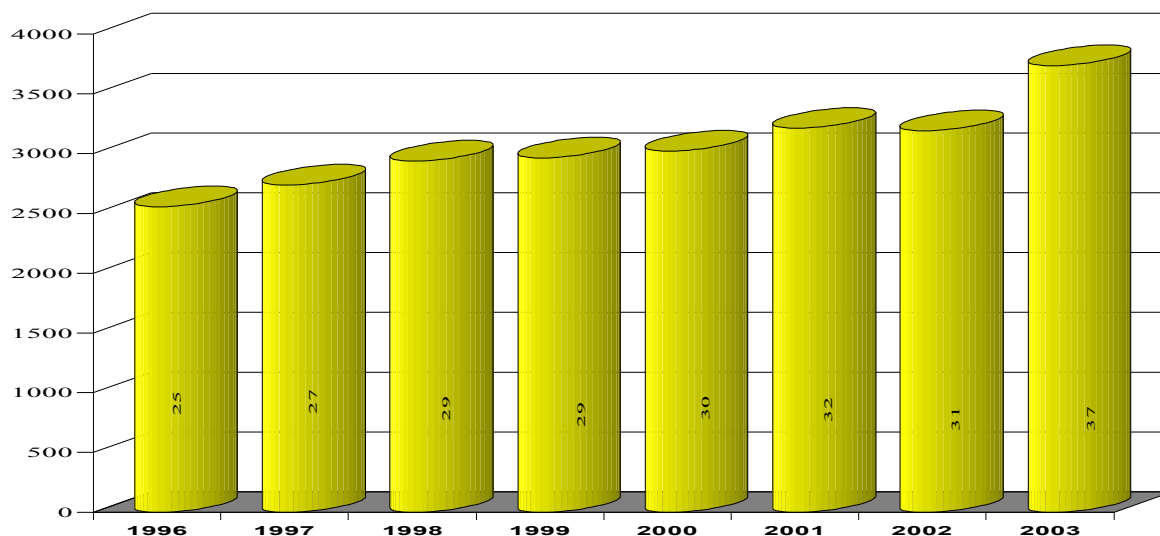
¹ Rozbieżność liczby zakładów osób fizycznych podawana przez GUS, a liczbą przedsiębiorców podawaną przez Urząd Miejski wynika z tego, że część podmiotów uzyskuje regon i wpis do rejestru podmiotów zrzeszonych m.in. w izbach lekarskich, czy adwokackich.

Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej

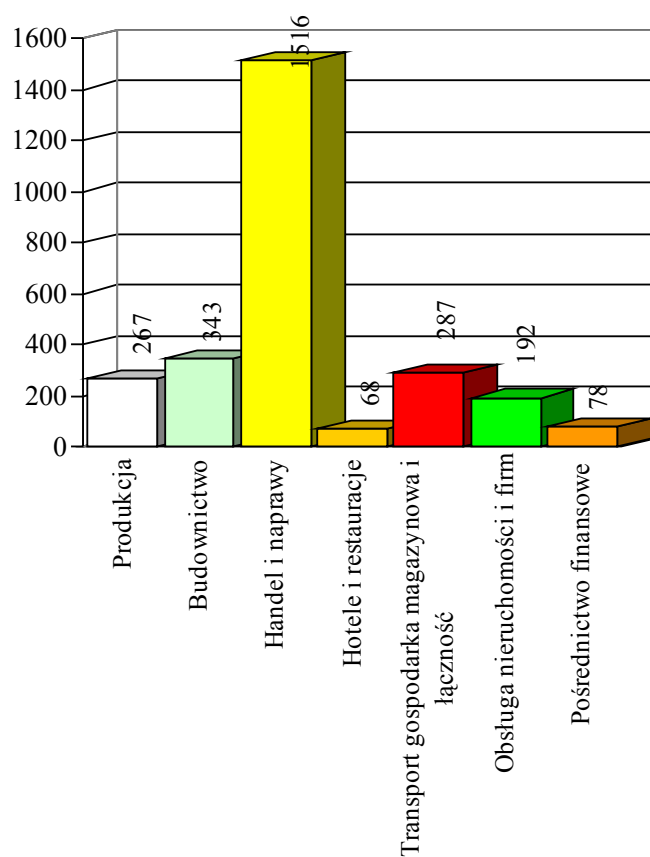
Sytuacja małych firm charakteryzuje się dużą liczbą rejestrowanych i likwidowanych działalności gospodarczych. W przeciągu ostatnich 7 lat zarejestrowano 3.526 podmiotów gospodarczych wykreślając jednocześnie 2.708.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Wykres 5. Zmiany w rejestrze podmiotów gospodarczych na koniec 2003 roku

Wykres 6. Zakłady osób fizycznych według wybranych sekcji na koniec 2003 roku

źródło: Raport o stanie miasta

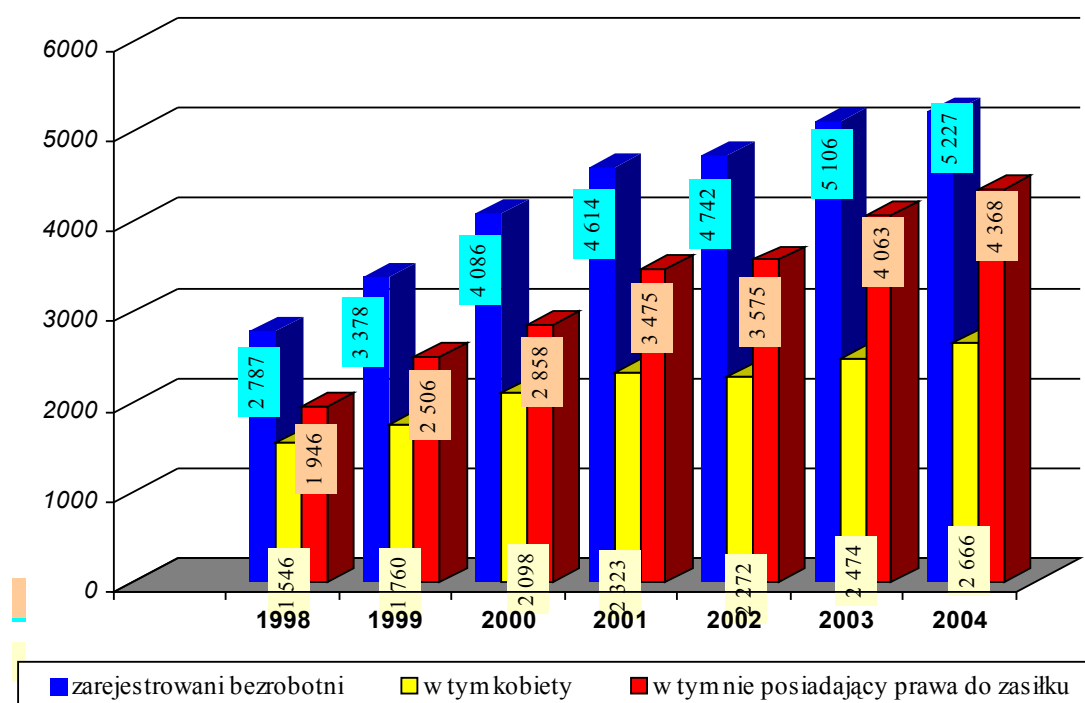
5.2. Bezrobocie

Obecnie jednym z priorytetowych działań władz zarówno kraju, jak i poszczególnych regionów jest likwidacja bezrobocia. Problem ten dotknął także mieszkańców Starogardu Gdańskiego i okolic. W okresie od 1995 do 1998 roku liczba osób poszukujących pracy zmniejszyła się, jednak trzy ostatnie lata przyniosły wzrost osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Na uwagę zasługuje również ciągły wzrost liczby osób bez prawa do zasiłku. W ostatnim czasie można było zaobserwować wzrost rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy osób bezrobotnych. Powodem gwałtownego wzrostu liczby tych zgłoszeń były grupowe redukcje zatrudnionych w dużych firmach starogardzkich.

Tabela 11. Bezrobotni w mieście

		1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004 (31.X)
Zarejestrowani bezrobotni		2.787	3.378	4.086	4.614	4.742	5.106	5.227
w tym	Kobiety	1.546	1.760	2.098	2.323	2.272	2.474	2.666
	nie posiadający prawa do zasiłku	1.946	2.060	2.858	3.475	3.575	4.063	4.368

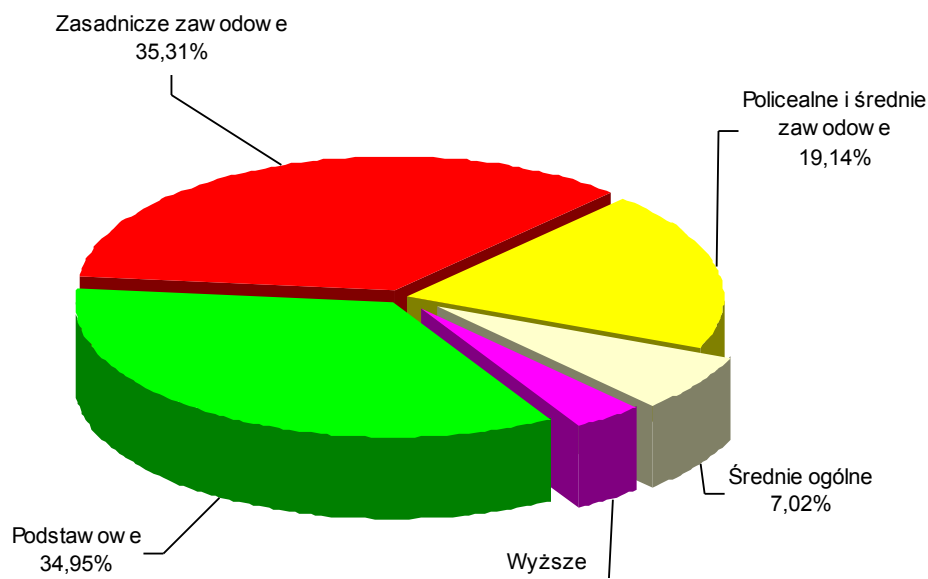
źródło: Raport o stanie miasta

Wykres 7. Bezrobotni w mieście w latach 1998 -październik 2004

źródło: Raport o stanie miasta

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Wykres 8. Struktura bezrobocia w zależności od wykształcenia (październik 2004 r.)

Struktura osób poszukujących pracy zmienia się w zależności od posiadanego przez nie wykształcenia. Wzrost liczby osób poszukujących pracy z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym oraz wyższym oznacza, że rynek pracy w niektórych zawodach jest nasycony.

Tabela 12. Zmiany długości okresu pozostawania bez pracy

Okres pozostawania bez pracy	1999		2000		2001		2002		2003		2004 (31.X.)	
	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%	Ilość	%
do 1 miesiąca	292	8,66	272	6,67	356	7,72	309	6,52	214	4,19	301	5,76
1 do 3	522	15,47	674	16,50	586	12,70	643	13,56	574	11,24	451	8,83
3 do 6	481	14,25	676	16,50	646	14,00	586	12,36	547	10,71	528	10,10
6 do 12	793	23,49	827	20,24	855	18,53	896	18,90	971	19,02	889	17,01
12 do 24	707	20,95	797	19,52	1.041	22,56	899	18,96	1.147	22,46	1.097	20,99
powyżej 24	580	17,18	840	20,57	1.130	24,49	1.409	29,71	1.653	32,37	1.961	37,52
Ogółem	3.378	100	4.086	100	4.614	100	4.742	100	5.106	100	5.227	100

źródło: Raport o stanie miasta

W latach 1998 - 2004 obserwuje się znaczny wzrost liczby osób poszukujących pracy przez okres od 6 do 24 miesięcy.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

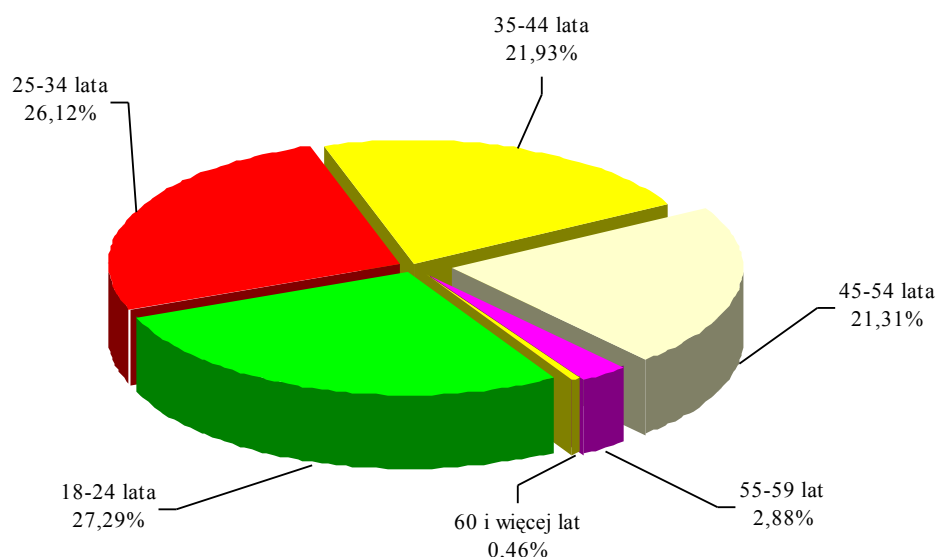
Niepokojącym zjawiskiem jest to, że największą grupę bezrobotnych stanowią ludzie młodzi w wieku produkcyjnym mobilnym 18 do 24 lat - na koniec 2003 r. stanowili oni prawie 1/3 ogółu ludzi poszukujących pracy.

Tabela 13. Zmiany liczby bezrobotnych wg wieku

	1999		2000		2001		2002		2003		2004 (do 30.VI.)	
wiek	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
od 15 do 17 lat	2	0,6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
od 18 do 24 lat	1.019	30,17	1.280	31,34	1.400	30,30	1.351	28,49	1.346	26,36	1.429	27,34
od 25 do 34 lat	798	23,62	985	24,11	1.118	24,30	1.234	26,02	1.385	27,12	1.368	26,17
od 35 do 44 lat	858	25,4	985	24,11	1.108	24,00	1.115	23,51	1.173	22,97	1.139	21,97
od 45 do 54 lat	641	18,97	778	19,01	904	19,60	955	20,14	1.078	21,11	1.116	1,35
od 55 do 59 lat	50	1,48	50	1,23	67	1,50	67	1,41	102	2,00	151	2,89
60 lat i więcej	10	0,3	8	0,20	17	0,40	20	0,42	22	0,43	24	0,46
Ogółem	3.378	100	4.086	100	4.614	100	4.742	100	5.106	100	5.227	100

źródło: Raport o stanie miasta

Wykres 9. Struktura bezrobocia w zależności od wieku (październik 2004 rok)

źródło: Raport o stanie miasta

6. Strefa Społeczna

6.1. Pomoc społeczna

Bezrobocie ściśle wiąże się z ubóstwem społeczeństwa, a co za tym idzie zapotrzebowaniem na pomoc socjalną. MOPS jest jednostką wspomagającą osoby w trudnej sytuacji życiowej. Organizuje pomoc osobom indywidualnym, rodzinom a nawet całym grupom społecznym w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Pomoc ta nie ogranicza się jednak do wsparcia finansowego. Prowadzone jest poradnictwo dotyczące sposobów pozyskiwania środków, dysponowania nimi w celu przezwyciężenia trudności w osiąganiu indywidualnych celów (np. pomoc w orzekaniu o stopniu niepełnosprawności, otrzymaniu świadczeń alimentacyjnych, świadczeń rentowych, pomoc w zdobywaniu nowych kwalifikacji, kwalifikacji).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Starogardzie Gdańskim w 2002 roku udzielił pomocy na łączną kwotę 8.082.807 zł, z czego 4.620.787 zł przeznaczono na pomoc społeczną, a 3.562.545 zł na dodatki mieszkaniowe.

Tabela 14. Budżet MOPS w latach 1998-2003

Całkowity budżet MOPS, w tym:	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	8.884.427	9.588.777	9.964.518	9.667.376	11.094.666	9.818.763
Dotacja mieszkaniowa	2.782.821	3.082.893	3.374.720	2.972.245	3.562.545	2.611.050
Zadania rządowe zlecone	3.273.750	3.495.080	3.179.300	3.315.600	3.952.874	3.079.391
środki samorządowe na zadania własne	787.275	860.087	1.046.153	1.089.101	1.167.647	1.743.617
Wydatki rzeczowe i koszty utrzymania	1.662.949	1.660.144	1.881.711	1.748.345	1.848.634	1.783.204
Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne	112.940	98.286	87.305	131.200	154.300	134.787
Ośrodki wsparcia	169.392	326.837	325.489	339.155	353.836	409.799
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	95.300	65.450	69.840	71.730	54.830	56.916
środki rządowe z rezerwy budżetu	0	218.396	0	0	0	0

źródło: Raport o stanie miasta

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

W przeciągu ostatniego roku z zasiłków stałych wyrównawczych na łączną kwotę 916.853 zł, korzystały 262 rodziny. Renty socjalne o wartości 1.219.192 zł wypłacono 381 rodzinom. Ogółem w 2003 r. z pomocy społecznej skorzystało 3.061 osób z 2.094 rodzin, w tym wyłącznie z pracy socjalnej 40 rodzin.

Wzrastający w szybkim tempie odsetek ubóstwa niebezpieczny jest dla prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. W takich warunkach istnieje realne zagrożenie szerzenia się patologii społecznych takich jak: przemoc w rodzinie, alkoholizm, czy narkomania. Dzieci z rodzin patologicznych wychowuje "ulica", co prowadzi do rozwoju patologii od najmłodszych lat. Sytuacja taka może doprowadzić do wykluczenia społecznego.

Grupy społeczne wymagające wsparcia w ramach programu

Grupy społeczne wymagające szczególnego wsparcia ze strony gminy to:

Osoby bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem osób długotrwale bezrobotnych

Osoby niepełnosprawne

Osoby bezdomne

Osoby mające problemy w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Ofiary przemocy w rodzinie

Osoby dotknięte problemem alkoholowym

Osoby dotknięte problemem uzależnienia od narkotyków

6.2. Oświata i wychowanie

System edukacji prowadzonej przez Gminę Miejską obejmuje szkolnictwo podstawowe i szkolnictwo gimnazjalne.

Gmina Miejska jest organem prowadzącym: 4 szkoły podstawowe: Publiczną Szkołę Podstawową Nr 1, PSP Nr 2, PSP Nr 3 i PSP Nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi oraz 3 gimnazja: Publiczne Gimnazjum Nr 1, PG Nr 2, PG Nr 3 oraz Zespół Szkół Publicznych w skład którego wchodzi Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 6, Publiczne Gimnazjum Nr 4 i dwa oddziały wychowania przedszkolnego.

Obecnie na terenie miasta działa 7 przedszkoli publicznych. Do wszystkich tych obiektów uczęszcza 1.044 dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Przy MPP Nr 2 utworzone zostały oddziały integracyjne. W mieście jest również - prowadzona przez Starostwo Powiatowe - jedna szkoła specjalna zorganizowana w formie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego. Poza gimnazjami publicznymi działa 1 gimnazjum niepubliczne o uprawnieniach szkoły publicznej (Starogardzkie Autonomiczne Gimnazjum).

Szkolnictwo średnie w Starogardzie Gdańskim obejmuje szereg szkół, m.in. Zespół Szkół Ogólnokształcących, Zespół Szkół Ekonomicznych, Zespół Szkół Skórzanych i

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Ogólnokształcących, Zespół Szkół Zawodowych, Starogardzkie Autonomiczne Liceum Ogólnokształcące, Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych, Medyczne Studium Zawodowe, Placówka Kształcenia Ustawicznego - Ośrodek Szkolenia PHU „Promocja” oraz Prywatne Policealne Studium Zawodowe „Wiedza”

W Starogardzie Gdańskim funkcjonuje Punkt Prowadzenia Zajęć Uniwersytetu Gdańskiego, a 1 października 2001 r. rozpoczęła działalność Pomorska Wyższa Szkoła Polityki Społecznej i Gospodarczej.

Tabela 15. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów stan na 01.09.2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ilość uczniów szkół podstawowych	5.859	4.740	4.564	4.376	4.183	3.969
w tym uczniów klas I	738	736	704	639	602	610
Liczba uczniów gimnazjów	900	1.783	2.649	2.520	2.448	2.423
w tym uczniów klas I	900	889	856	811	802	830

źródło: Raport o stanie miasta

6.4. Kultura

Starogardzkie Centrum Kultury (SCK) prowadzi działalność kulturalną o charakterze lokalnym i ponadlokalnym, co jest ważnym elementem w promocji miasta w regionie, kraju i poza jego granicami.

Działalność kulturalna Starogardzkiego Centrum Kultury prowadzona jest poprzez działalność ośrodków tematycznych: muzycznego, plastycznego, choreografii i tańca, edukacji i zespołów zainteresowań, organizacji imprez oraz kina "Sokół".

Starogardzkie Centrum Kultury w ostatnim czasie było organizatorem wielu imprez o charakterze regionalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim, niektóre z nich organizowane są cyklicznie.

- "Starogardzkie Wieczory Muzyczne" - z udziałem zawodowych muzyków,
- Zaduszki Poetyckie,
- Noc Bardów im. Ryszarda Rebelki,
- "Koncerty Promocyjne" - młodych wykonawców,
- Konfrontacje Muzyczne - przegląd amatorskich zespołów muzycznych,
- "Samograj" - konkurs gry na keyboardzie,
- Konkurs Wokalistów "INTEGRACJA",
- Festiwal Piosenki Maryjnej,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- Ogólnopolskie Turnieje Tańca Towarzyskiego,
- Mistrzostwa Kociewia w tańcu Towarzyskim,
- Turniej Tańca "Pierwszy krok" dla dzieci,
- Pokazy tańca towarzyskiego.

W SCK działają zespoły:

- Zespół Wokalny Kociewiacy",
- Kameralna Orkiestra "Pro Symfonica"
- Dziecięcy Zespół Wokalno - Taneczny "ŻONKILKI",
- Zespół poezji śpiewanej,
- Zespół Szantowy "Klipper"
- Orkiestra Dęta pod dyрекcją Mariana Mokwy
- Młodzieżowe zespoły muzyczne
- Kapela Kociwska,
- Gzubów Kapela
- Zespół "Kociewie"
- Klub Tańca Towarzyskiego "Impuls"

SCK posiada również swoją galerię. Galeria „A” mocno zapisała się w pejzażu Starogardu, dając możliwość różnorodnych prezentacji plastycznych, spotkań twórczych i towarzyskich, wymiany doświadczeń, rodzenia się różnych inicjatyw społecznych, edukacyjnych i wydawniczych. Celem Ośrodka Plastycznego - Galeria "A" jest upowszechnianie sztuki profesjonalnej i amatorskiej poprzez organizowanie:

wernisaży i wystaw z różnych dziedzin: malarstwa, rzeźby, rzeźby ludowej, fotografii, grafiki, witrażu, tkaniny artystycznej,

spotkań z artystami i twórcami sztuki,

konkursów plastycznych, fotograficznych dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Na terenie miasta funkcjonuje kino „Sokół”.

Miejska Biblioteka Publiczna im. ks. Bernarda Sychty w Starogardzie Gdańskim

Miejska Biblioteka Publiczna cechuje się rozbudowaną siecią biblioteczną. Wzrost liczby czytelników musi iść w parze z jakością świadczonych usług. Myślą przewodnią jest jak najlepsze zaspokojenie oczekiwań aktualnych i potencjalnych użytkowników, kształtowanie pozytywnego wizerunku biblioteki jako miejsca przyjaznego i potrzebnego dla lokalnej społeczności.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Biblioteki, aby mogły jak najlepiej służyć społeczności lokalnej muszą posiadać unowocześniony warsztat pracy, wdrażać nowe technologie i dostosowywać swoje usługi do oczekiwań użytkowników.

Tabela 16. Czytelnictwo w Starogardzie

	1999	2000	2002
Biblioteki i filie	4	4	4
Czytelnicy	9 121	8 487	9 265
Księgozbiór w woluminach	99 600	100 300	99 300
Wypożyczenia w woluminach	233 200	221 200	234 100

źródło: Raport o stanie miasta

6.5. Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną w Starogardzie Gdańskim zapewniają:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej PRZYCHODNIA LEKARSKA
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej STAROGARDZKIE CENTRUM REHABILITACJI
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Niepubliczny Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów z Uzależnieniami
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „POLMED” Sp. z o.o
- Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDPHARMA” S.A.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Stomatologiczna „STOMADENT”
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK”
- Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana
- Szpital św. Jana.

Szpital św. Jana posiada 295 łóżek (w tym: 6 łóżek w Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, 10 stanowisk Stacji Dializ i 26 stanowisk dla noworodków i wcześniaków), a usługa medyczna świadczona jest w zakresie: Intensywnej Terapii, Chirurgii, Urologii, Położnictwa, Ginekologii, Onkologii, Otolaryngologii, Dializ, Chorób Wewnętrznych, Kardiologii, Okulistyki, Pediatrii. Pomoc doraźna udzielana jest przez Oddział Medycyny Ratunkowej (pogotowie ratunkowe), które działając w strukturze szpitala, obok dyspozytorni kierującej pracą trzech zespołów wyjazdowych, posiada również własną salę reanimacyjną i salę operacyjną.

Na terenie Starogardu Gdańskiego działają również prywatne gabinety lekarskie oraz 20 aptek, z których kilka prowadzi dyżury całodobowe.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

6.6. Organizacje pozarządowe

Potrzeba współtworzenia trwałych wartości, skłania wielu mieszkańców do działalności w twórczych stowarzyszeniach społeczno –kulturalnych.

Tabela 17. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Starogardu Gdańskiego.

Lp.	Nazwa stowarzyszenia	Ulica
1.	Stowarzyszenie Wspomagające Osoby ze Środowisk Dysfunkcyjnych „Można Inaczej”	Al. Wojska Polskiego 34A
2.	Klub Kobiet „Amazonka” przy Starogardzkim Centrum Rehabilitacji	Al. Jana Pawła II 6
3.	Polski Związek Niewidomych Koło Powiatowe w Starogardzie Gdańskim	Ul. Gdańska 6
4.	Polski Związek Głuchych Koło Terenowe	Ul. Mickiewicza 9
5.	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Starogardzie Gdańskim	Ul. Gdańska 6
6.	Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym „Poziomka”	Ul. Tczewska 2
7.	Kociewskie Stowarzyszenie Pomocy Dziecku i Rodzinie	Ul. Skarszewska 7L
8.	Starogardzkie Stowarzyszenie Pomocy Telefonicznej	Os. Konstytucji 3 Maja 20/9
9.	Klub Abstynenta „Razem”	Os. 60-lecia ONP 14
10.	Stowarzyszenie „Siloe”	Ul. Osiedlowa 1C/8
11.	Zespół Caritas Parafii Św. Wojciecha	Ul. Pomorska 4A
12.	Zespół „Caritas” Parafii N.S.P.J.	Ul. Ks. Bp. Dominika 8
13.	Zespół „Caritas” Parafii św. Mateusza	Ul. Gen. J. Hallera 3
14.	Starogardzki Klub Sportowy	Ul. Olimpijczyków Starogardzkich 1
15.	Klub Sportowy „Agro–Kociewie”	Ul. Hallera 19A
16.	Klub Sportowy Beniaminek 03	Ul. Kościuszki 34B
17.	Kociewski Parafialny Klub Sportowy „Cor Cordium”	Ul. Bp. Dominika 8
18.	Kociewski Klub Piłkarski „Wierzyca”	Ul. Olimpijczyków Starogardzkich 1
19.	Pomorskie Centrum Dalekowschodnich Sztuk i Sportów Walki	Os. 60-lecia 9B/1
20.	Uczniowski Klub Sportowy „ÓSEMKA”	Ul. Zblewska 18
21.	Uczniowski Klub Sportowy „Libero”	Al. Jana Pawła II 4
22.	Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka”	Ul. Traugutta 2
23.	Uczniowski Klub Sportowy „Dziwiątka”	Ul. Bp. K. Dominika 32
24.	Klub Jeździecki „Stado”	Ul. Mickiewicza 13A
25.	Kociewski Klub Turystyczny	Ul. Południowa 60
26.	Kociewskie Stowarzyszenie Modelarzy	Ul. Traugutta 29A
27.	Zarząd Klubu Hodowców Gołębi Poczтовых i Ozdobnych	Ul. Hermanowska 12
28.	Ochotnicza Straż Pożarna	Ul. Lubichowska 1
29.	Stowarzyszenie Partnerstwa pomiędzy Starogardem Gdańskim a Diepholz	Ul. Gdańska 6
30.	Stowarzyszenie Starogardzkie Bractwo Rycerskie	Ul. Świętojańska 13
31.	Kurkowe Bractwo Strzeleckie	Ul. Rynek 1
32.	Stowarzyszenie „Kultura Kociewia”	Ul. Kościuszki 28
33.	Stowarzyszenie Miłośników Kultury Francuskiej	Al. Jana Pawła II 3
34.	Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Jazzowej „Jazz Fan Club”	Ul. Żeromskiego 32
35.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Kociewskiej	Ul. Boczna 2
36.	Stowarzyszenie „Instytut Kociewski”	Ul. Sikorskiego 26
37.	Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza Oddział Starogard Gdański	Ul. Hallera 34

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Lp.	Nazwa stowarzyszenia	Ulica
38.	Stowarzyszenie „Integracja”	Ul. Grabowa 8
39.	Związek Represjonowanych Żołnierzy Batalionów Budowlanych	Ul. Gdańska 6
40.	Związek Solidarności Polskich Kombatantów	Ul. Gen. Sikorskiego 26
41.	Ogólnokrajowe Stowarzyszenie Kombatantów Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie	Ul. Gdańska 6
42.	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych	Ul. Gen. Sikorskiego 26
43.	Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy - Górników	Ul. Mickiewicza 9/11
44.	Związek Inwalidów Wojennych RP	Ul. Sobieskiego 18
45.	Związek Sybiraków Koło Starogard Gdański	Ul. Bajana 22
46.	Związek Byłych Żołnierzy Zawodowych	Ul. Sikorskiego 18
47.	Klub Oficerów Rezerwy	Ul. Sikorskiego 18
48.	Polski Komitet Pomocy Społecznej w Starogardzie Gd.	Al. Jana Pawła II 6
49.	Związek Represjonowanych Żołnierzy Batalionów Budowlanych Zarząd Terenowy	Ul. Gdańska 6

źródło: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Starogard Gdański 2005 - 2015

Swą działalność prowadzi wiele organizacji posiadających różne cele statutowe i skupiających różnorodne grupy społeczne wokół wspólnych potrzeb i zainteresowań.

Integrują one poszczególne grupy społeczne wypełniając wolny czas zarówno dorosłym, jak i młodzieży. Działanie takie sprzyja prawidłowemu rozwojowi zwłaszcza ludzi młodych, którzy z powodu nadmiaru wolnego czasu na własną rękę szukają rozrywek niekoniecznie bezpiecznych dla nich i otoczenia.

6.7. Bezpieczeństwo

Zadania Policji ukierunkowane zostały na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców Starogardu. W tym celu wypracowano model współpracy Policji z Prezydentem Miasta w celu poprawy stanu bezpieczeństwa. Współpraca ta realizowana jest między innymi poprzez zadania:

- Komendant Powiatowy Policji osobiście uczestniczy w Sesjach Rady Miasta. Przedmiotem spotkań jest analiza zagrożeń oraz wypracowanie form i metod ich neutralizacji.
- Komendant Powiatowy lub wyznaczony przez niego przedstawiciel Policji uczestniczą w pracach zespołów problemowych, gdzie definicję zagrożenia wyznaczają kierunki działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa np. Zespoły ds. Przemocy w Rodzinie, przeciwdziałania alkoholizmowi.
- Zainicjowano program profilaktyczny Stop Patologii, którego istotą jest oddziaływanie wobec wszystkich środowisk, szczególnie jednak wobec dzieci i młodzieży w zakresie niwelowania zagrożeń, ograniczenia wpływu czynników generujących patologię i ograniczających demoralizację.

Ponadto już corocznie od trzech lat realizowany jest Program Edukacyjny POPO, skierowany do wszystkich pierwszoklasistów.

W sposób kreatywny realizowana jest współpraca ze środkami masowego przekazu. Służby prasowe Policji realizując obowiązek informowania społeczeństw o najróżniejszych zagadnieniach z zakresu bezpieczeństwa jednocześnie prowadzą na łamach gazet czy w ramach programów telewizyjnych działania profilaktyczne ukierunkowane na informowanie i instruowanie oraz edukację w zakresie możliwych postaw i zachowań, które pozwolą uniknąć przestępstw lub ograniczyć ich negatywne skutki.

Opracowany został konkretny program analityczny, który pozwala na szczegółowe oceny poszczególnych zjawisk z zakresu bezpieczeństwa. Ponadto wszystkie zdarzenia przestępcze jak i wykroczenia są przedmiotem codziennych analiz, które prowadzi Komendant Powiatowy Policji z udziałem naczelników sekcji.

Wnioski są wykorzystywane w planowaniu służb i ich organizacji.

Przestępczość narkotykowa

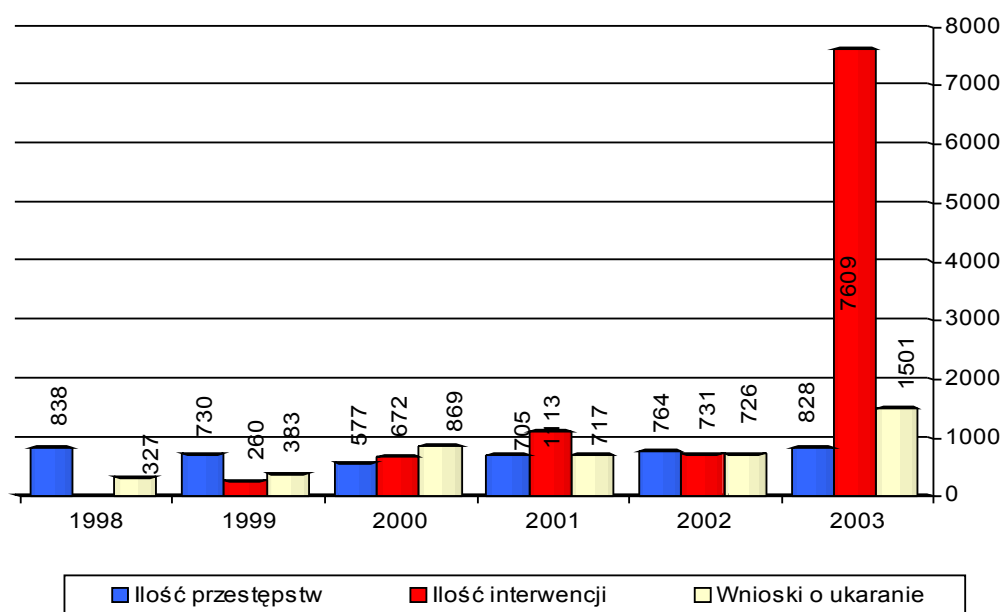
Zjawisko przestępczości narkotykowej jest ciągle rozrastającym się problemem, w szczególności w środowiskach szkolnych. Dlatego też przedsięwzięcia policji w tym zakresie prowadzą nie tylko do ujawniania tych przypadków, lecz także podejmowane są działania

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

profilaktyczne np. wykorzystanie służbowego psa do ujawniania narkotyków w szkołach. Liczba osób zażywająca narkotyki na terenie miasta to około 150 osób w tym nałogowo 60. Wiek narkomanów: do 17 lat – 10, 18-20 lat – 50.

Minione półrocze 2004 charakteryzowało się intensywnymi działaniami Policji w utrzymaniu wysokiej skuteczności i ograniczaniu zjawisk przestępczych. Efektem tych działań jest rosnąca wykrywalność przestępstw i wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Starogardu Gdańskiego.

Wykres 10. Wykres poniżej ukazuje stan bezpieczeństwa w mieście.

źródło: Raport o stanie miasta

III. CELE REWITALIZACJI

Zakres działań i cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański są w pełni zgodne z priorytetami i kierunkami rozwoju zawartymi w dokumentach strategicznych dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno - gospodarczego, przyjętych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w szczególności w:

- Narodowym Planie Rozwoju oraz Podstawach Wsparcia Wspólnoty,
- Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego na lata 2004 -2006,
- Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego,
- Strategii Rozwoju Powiatu Starogardzkiego na lata 2003-2013,
- Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Starogard Gdański w Unii Europejskiej” przyjętej Uchwałą Nr XVII / 166 /2004 Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 24 marca 2004 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Starogard Gdański uchwalonego Uchwałą Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego Nr XXXVIII/ 353 /2005 z dnia 7 grudnia 2005r.

1. Polityka państwa i wspólnotowa

1.1. Narodowy Plan Rozwoju oraz Podstawy Wsparcia Wspólnoty

Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 (NPR), przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2003 r., wyznaczający kierunki rozwoju gospodarczego Polski na szczeblu krajowym i regionalnym oraz priorytety działań związanych z programowaniem funduszy strukturalnych, ma na celu zapewnienie warunków sprzyjających wzrostowi konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałaniu marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej, podniesieniu poziomu życia mieszkańców, tworzeniu nowych miejsc pracy oraz rozwojowi społeczeństwa. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański wpisuje się między innymi w piątą oś rozwojową NPR zatytułowaną „*Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów*”

Dokument Podstawy Wsparcia Wspólnoty, przygotowany na podstawie Narodowego Planu Rozwoju, określa kierunki i wysokość wsparcia ze strony funduszy strukturalnych oraz stanowi podstawę interwencji z Funduszu Spójności. Celem strategicznym dokumentu jest wzrost zatrudnienia oraz poprawa spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej. Cele

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Programu Rewitalizacji pokrywają się z czwartą osią Podstaw Wsparcia Wspólnoty „Poprawa warunków dla rozwoju regionalnego, w tym dla rozwoju obszarów wiejskich”.

1.2. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006

Priorytet 3 „Rozwój lokalny” ukierunkowany jest na aktywizację obszarów Polski, zagrożonych zjawiskami trwałej peryferyzacji i marginalizacji. Ich przejawem jest utrzymujące się bezrobocie, problemy społeczne, niski poziom wykształcenia ludności, niskie dochody oraz duży udział przychodów ze źródeł socjalnych. Do tego typu obszarów zalicza się m.in. zdegradowane społecznie i ekonomicznie miasta i dzielnice miast oraz zdegradowane obszary przemysłowe oraz po-wojskowe.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański jest tworzony i realizowany w zgodzie z wytycznymi określonymi w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Cele tworzonego Programu pokrywają się w szczególności z priorytetami przewidzianymi w **Działaniu 3.3**. Celem Działania 3.3 ZPORR „Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i po-wojskowe” jest zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej, generujących miejsca pracy, poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny. Działanie ukierunkowane jest na ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych, w szczególności poprzez rewitalizację i odnowę zdegradowanych obszarów miast i dzielnic mieszkaniowych w miastach. Potrzeba rewitalizacji wynika z tego, że, na skutek procesów rynkowych, wiele miast utraciło dotychczasową bazę ekonomiczną w postaci ośrodków przemysłowych, bądź bazy wojskowej. W wyniku wzrostu umiędzynarodowienia gospodarki oraz wdrożenia reguł gospodarki rynkowej w Polsce od początku lat 90-tych występuje również problem z branżami przemysłu, które wymagają restrukturyzacji. W trudnej sytuacji znalazły się miasta, których byt ekonomiczny opierał się niekiedy na funkcjonowaniu tzw. tradycyjnych przemysłów

Obszary, które zostaną objęte wsparciem, odpowiadają celom i wymaganiom **Poddziałania 3.3.1.: „Rewitalizacja obszarów miejskich”**, w sposób szczególny traktującego projekty inwestycyjne związane z rewitalizacją społeczno-gospodarczą, przestrzenną i funkcjonalną zdegradowanych dzielnic mieszkaniowych, zespołów mieszkaniowych w miastach, (szczególnie na obszarach zagrożonych lub dotkniętych zjawiskami patologii społecznej) w celu:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- tworzenia w zdegradowanych dzielnicach warunków lokalowych, i infrastrukturalnych dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości, działalności kulturalnej i edukacyjnej, w tym mających za zadanie podniesienie kwalifikacji mieszkańców ww. terenów zagrożonych wykluczeniem społecznym. Priorytetowo będą traktowane projekty mające znaczenie dla rozwoju gospodarczego,
- porządkowania „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- renowacji zabudowy budynków w tym obiektów infrastruktury społecznej,
- renowacji budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie oraz ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne i kulturalne,
- poprawy funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych,
- przebudowy lub remontów publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych połączonych z działalnością gospodarczą,
- tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast.

Ważny element tego poddziałania stanowi pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast poprzez szybszy wzrost gospodarczy i wzrost zatrudnienia.

Dlatego też Miasto Starogard Gdański, chcąc uzyskać wsparcie w ramach tego poddziałania przystąpiło do przygotowania Lokalnego Programu Rewitalizacji i wyznaczenia obszarów miejskich, które winny zostać poddane rewitalizacji. Ich granice wyznaczono na podstawie krytycznej analizy wyników badań i analiz (w tym wniosków różnych podmiotów współuczestniczących w procesie rewitalizacji). Dokonując tego wyboru wzięto pod uwagę:

- poziom bezrobocia;
- poziom ubóstwa oraz trudne warunki mieszkaniowe;
- poziom przestępczości;
- poziom przedsiębiorczości mieszkańców;
- poziom degradacji technicznej infrastruktury i budynków;
- poziom zanieczyszczenia środowiska naturalnego.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

1.3. Polityki horyzontalne Unii Europejskiej

Dla uzyskania pomocy, na realizację Programu Rewitalizacji ze strony funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, niezbędne jest zapewnienie realizacji polityk horyzontalnych, do których w obecnym okresie programowania należą:

- Ochrona środowiska,
- Zasada równości szans,
- Społeczeństwo informacyjne.

Ochrona środowiska

Narodowy Plan Rozwoju, jako słabe strony polskiej gospodarki, zidentyfikował wysoki stopień zagrożenia jakości środowiska przyrodniczego na niektórych obszarach i ograniczone możliwości sfinansowania kosztów dostosowań do standardów UE w zakresie ochrony środowiska.

Na poziomie krajowym zwrócono szczególną uwagę na programowanie działań, które służyć będą zachowaniu równowagi środowiskowej, ekonomicznej i społecznej. W ZPORR założono, iż walory środowiska naturalnego są istotnym czynnikiem warunkującym szanse rozwoju regionalnego, a także poprawę poziomu życia mieszkańców. W związku z tym, wszystkie podejmowane działania, powinny – zgodnie z zasadą ekorozwoju – przyczyniać się do polepszenia stanu środowiska naturalnego.

W związku z powyższym zakłada się, że wszystkie działania Programu Rewitalizacji będą realizowane z uwzględnieniem zasad dotyczących ochrony środowiska (zasadą ekorozwoju). Odbywać się to będzie podczas realizacji obowiązków wynikających z przepisów prawa krajowego (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zm.) oraz z zasad dofinansowywania inwestycji ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej (ZPORR, UZPORR, wytyczne, podręczniki wdrażania). Beneficjenci projektów infrastrukturalnych, określonych w Programie, wraz ze zgłaszanym projektem

o dofinansowanie w ramach poddziałania 3.3.1 ZPORR, zobowiązani będą do przedstawienia prognozy oddziaływania na środowisko, przygotowanej zgodnie ze stosownymi regulacjami prawnymi. Ponadto, uwzględnienie zasady ochrony środowiska jest kryterium zakwalifikowania projektów zgłaszanych do finansowania ze ZPORR.

Polityka Równych Szans

Wzmacnianie polityki równych szans w ramach ZPORR należy rozumieć jako uwzględnianie w procesie realizacji poszczególnych projektów interesów grup społecznych znajdujących się w trudniejszej sytuacji: osób niepełnosprawnych, kobiet, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (oraz cyfrowym), korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (takich, jak:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, ludzi starszych, samotne matki z dziećmi, imigranci, byli więźniowie, bezdomni).

Projekty realizowane w ramach ZPORR muszą uwzględniać zasady polityki równych szans. Każdy wnioskodawca, w składanym przez siebie wniosku o dofinansowanie projektu z funduszy strukturalnych, musi wykazać zgodność zgłaszanego projektu z polityką równych szans. Program Rewitalizacji uwzględnia rolę wzmacniania polityki równości szans, wskazując do realizacji w jego ramach cele szczegółowe, a co za tym idzie poszczególne projekty, których efekty będą sprzyjały przełamaniu izolacji społecznej obszarów, zapobiegały tworzeniu się w mieście stref ubóstwa, przestępczości, poprawiały warunki życia, nauki i dostępność do infrastruktury społecznej.

Spółeczeństwo Informacyjne

Działania służące rozwojowi społeczeństwa informacyjnego uznano w NPR za jeden z głównych kierunków tworzenia warunków dla wzrostu konkurencyjności regionów.

Rezultatem tych działań ma być upowszechnienie dostępu do Internetu i zapewnienie wszystkim mieszkańcom równego dostępu do informacji.

Ich realizacji służą działania ZPORR w ramach Priorytetu 1 oraz Priorytetu 2. Jednakże również projekty zgłaszane do dofinansowania w ramach poddziałania 3.3.1. mogą mieć pozytywny wpływ na rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez inwestycje nastawione na realizację celów:

- edukacyjno - społecznych, w tym: szkoły, szkoły wyższe, instytucje kształcenia ustawicznego,
- gospodarczych, ukierunkowane na powstawanie nowoczesnych powierzchni i lokali użytkowych, wyposażonych w sieci i łącza teleinformatyczne.

Także wdrażanie Programu, jego monitoring i ewaluacja, sprzyjać będą rozwojowi społeczeństwa informacyjnego poprzez zapewnienie wielokierunkowego dostępu do informacji, w tym z wykorzystaniem Internetu.

2. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno –społeczno - gospodarczego miasta i regionu

Zakres działań i cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański są zgodne

z priorytetami i kierunkami rozwoju zawartymi w dokumentach strategicznych dotyczących rozwoju przestrzenno – społeczno - gospodarczego, przyjętych na poziomie regionalnym i lokalnym, w szczególności w:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

2.1. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe regionu. Jako zadanie własne samorządu województwa w sposób szczególny odnosi się ona do głębokich zmian strukturalnych zachodzących w życiu społeczno - gospodarczym.

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego jest podstawowym dokumentem kierunkowym, wyznaczającym główne cele i priorytety ramach Strategii wyróżniamy następujące priorytety :

KONKURENCYJNOŚĆ cele strategiczne to:

- Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji,
- Wysoki poziom edukacji i nauki,
- Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne,
- Efektywna sfera publiczna,
- Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim.

SPÓJNOŚĆ cele strategiczne to:

- Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej,
- Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo,
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego,
- **Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia**
- Wzmocnienie subregionalnych ośrodków rozwojowych

DOSTĘPNOŚĆ cele strategiczne to:

- Efektywny i bezpieczny system transportowy ,
- Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej,
- Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych,
- Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

Lokalny Program Rewitalizacji w szczególny sposób wpisuje się w *Priorytet 2*,

cel strategiczny: „Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia”,

kierunek działania: rewitalizacja obszarów regresu społeczno-gospodarczego, zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i po-wojskowych, osiedli po-pegeerowskich, obszarów cennych kulturowo oraz obszarów zdegradowanych przyrodniczo;

2.2. Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego

Strategia Rozwoju Powiatu Starogardzkiego określa zasadnicze kierunki rozwoju powiatu w perspektywie kilkunastu najbliższych lat. W sposób najbardziej ogólny stan docelowy opisuje przyjęta misja rozwoju.

Misja. W zakresie rozwoju społecznego planuje się podniesienie spójności społecznej oraz poziomu wykształcenia ludności. Zwłaszcza ten drugi element stanowił będzie ważny punkt wyjścia do osiągnięcia stanu opisanego w wizji. Aby właściwie wykorzystać walory środowiskowe i odrębność kulturową Kociewia, planuje się dynamiczny rozwój turystyki na tych terenach. Rozwój ten zostanie osiągnięty poprzez poprawę jakościową i ilościową oferty turystycznej. Kluczowy dla powiatu rozwój gospodarczy będzie realizowany poprzez wzrost inwestycji zewnętrznych, w szczególności zaś poprzez tworzenie nowych zakładów pracy o charakterze ponadlokalnym. W świetle procesu integracji Polski z Unią Europejską, za kluczowe uznaje się skuteczne zrestrukturyzowanie lokalnego rolnictwa oraz poprawa poziomu konkurencyjności rynkowej lokalnych MSP

Cele strategiczne W wyniku procesu planowania strategicznego rozwoju powiatu starogardzkiego zdefiniowane zostały cztery cele strategiczne. Każdy z nich wpisuje się w dalekosiężną wizję rozwojową powiatu scharakteryzowaną wcześniej. Podsumowując treść i znaczenie zdefiniowanych celów strategicznych, powiedzieć można, iż ich realizacja prowadzić ma do wykształcenia się wyrazistego wizerunku powiatu, jako jednostki terytorialnej charakteryzującej się zrównoważonym rozwojem, a w rezultacie nowoczesnej i konkurencyjnej we wszystkich najważniejszych aspektach społeczno - gospodarczych. W przyszłości powiat i jego mieszkańcy będą zdolni do sprostania wyzwaniom otwartej gospodarki i otwartego społeczeństwa.

Cel pierwszy: Podniesienie spójności społecznej i poziomu wykształcenia

W warunkach powiatu starogardzkiego cel ten ma niezwykle istotne znaczenie. W przyszłości powiat powinien charakteryzować się wykształconą, otwartą na innowacje, elastyczną i przedsiębiorczą społecznością. Wysoki i ciągle podnoszony poziom wiedzy młodzieży i dorosłych powodować będzie wzrost atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Jednocześnie proinnowacyjne i elastyczne postawy wykształconego społeczeństwa będą warunkiem sprzyjającym powstawaniu lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw, a także zdynamizowaniu procesów samozatrudnienia. Następować będzie rozwój lokalnych instytucji społecznych pełniących funkcję katalizatora pomysłów i inicjatyw obywatelskich na rzecz

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

zrównoważonego rozwoju i wzrostu jakości życia w powiecie. Społeczność powiatu starogardzkiego uczestniczyć będzie w programowaniu i realizacji inicjatyw nakierowanych na unowocześnianie i wzmacnianie funkcji społecznych i gospodarczych Regionu. Społeczność powiatu będzie otwarta na współpracę, realizowaną tak w skali kraju, jak i na skalę międzynarodową.

Cel drugi: Wykorzystanie i rozwinięcie odrębności kulturowej Kociewia i jego walorów przyrodniczych, w celu rozwoju społecznego i gospodarczego

W powiecie starogardzkim kultywowana będzie tradycja i kultura Kociewia, jako niezwykle ważny czynnik wyróżniający powiat na tle jego otoczenia i jednocześnie przyciągający zainteresowanie zewnętrzne. Tradycja i kultura Kociewia stanie się ważnym elementem promocji powiatu. Równolegle, w oparciu o unikatowe walory kultury kociewskiej i oraz atrakcje przyrodnicze, rozwijana będzie funkcja turystyczna powiatu, szczególnie w zakresie turystyki weekendowej, przejazdowej i kwalifikowanej, organizowanej w oparciu o rozwiniętą sferę gospodarstw agroturystycznych i nowoczesną małą infrastrukturę turystyczną. Turystyka kwalifikowana obsługiwana będzie przez nowoczesne handlowe i usługowe, poszukujące i wdrażające nowe formy obsługi turysty. Jednocześnie konieczne będzie wdrażanie działań mających na celu ochronę lokalnych zasobów przyrodniczych, w tak jednak sposób, aby były one jednocześnie dostępne dla mieszkańców i turystów. Rozwój sektora turystycznego przyczyniać się będzie do wzrostu zasobności, szczególnie mieszkańców terenów wiejskich powiatu.

Cel trzeci: Wzrost inwestycji zewnętrznych

Powiat starogardzki dysponuje warunkami, które pozwalają rokować sukcesy w pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych. W perspektywie sprzyjać temu będzie także, wzrost wiedzy i poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu.

Odnotowanie sukcesów w pozyskiwaniu inwestycji zewnętrznych wymagać jednak będzie stworzenia jednolitej i profesjonalnej oferty inwestycyjnej, uwzględniającej preferencje dla inwestorów tworzących nowoczesne i trwałe miejsca pracy w powiecie. Oferta tego rodzaju będzie kolejnym ważnym atutem promocyjnym. W najbliższym czasie niezwykle istotne będzie prawidłowe wykorzystanie atutu, jaki jest posiadanie Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Przyciąganie inwestycji wymagać będzie także dbałości o modernizację i rozwój lokalnej infrastruktury, w szczególności zaś infrastruktury drogowej. W przyszłości da to możliwość bardzo dobrego wewnętrznego skomunikowania powiatu.

Cel czwarty: Pomyślne dostosowanie rolnictwa do wymogów UE i poprawa wsparcia dla MSP

Docelowo, sfera gospodarcza powiatu starogardzkiego opierać się będzie na elastycznych i dynamicznie rozwijających się małych i średnich przedsiębiorstwach, drobnej wytwórczości, zrestrukturyzowanej gospodarce rolniczej oraz nowocześnie i proekologicznie zagospodarowanych obszarach wiejskich. Działające tu przedsiębiorstwa opierać się będą na nowoczesnych i przyjaznych środowisku naturalnemu oraz sferze społecznej technologiach. Charakterystyczna będzie nowoczesność, proinnowacyjność i wielobranżowość struktury gospodarczej. Postępujący rozwój przedsiębiorczości mieć będzie miejsce także na obszarach wiejskich – będzie to źródło nowych i trwałych dochodów mieszkańców wsi. Małe i średnie przedsiębiorstwa prywatne będą podstawowym dostarczycielem nowych miejsc pracy. W znaczącej mierze będą one opierać swoją działalność na lokalnych zasobach, w tym surowcach sektora rolniczego.

W powiecie stworzona zostanie silna instytucja odpowiedzialna za wspieranie i tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i pomocy w restrukturyzacji obszarów wiejskich. Zapewnione zostaną sprzyjające warunki w dostępie do finansowania zewnętrznego. Miejscowi przedsiębiorcy i rolnicy będą mieli ułatwiony dostęp do najważniejszych źródeł informacji i wiedzy niezbędnej do funkcjonowania w konkurencyjnym otoczeniu i w warunkach postępującej globalizacji. Lokalna gospodarka gotowa będzie do szybkiego wzrostu.

Charakterystyczne będzie sprawne działanie lokalnych władz publicznych. W tym przypadku działalność nastawiona będzie na zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz stwarzanie sprzyjających warunków dla rozwoju sfery gospodarczej z uwzględnieniem praw wolnego rynku i zasad funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego.

2.3.Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 – 2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Starogard Gdański na lata 2005 – 2015, przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego Nr XXXVII/346/2005 z dnia 23 listopada 2005 r., wyznacza długoterminowy kierunek działań w zakresie tworzenia warunków godnego życia mieszkańców poprzez rozwiązywanie problemów społecznych oraz przeciwdziałanie ich powstawaniu.

Główne działania władz miasta winny być skupione wokół zwalczania ubóstwa poprzez zwiększenie udziału mieszkańców w zatrudnieniu oraz zbudowanie systemu działań wspomagających funkcjonowanie rodzin.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Ogromne zasoby tkwiące w lokalnej społeczności miasta Starogardu, istnienie prężnie działających w sektorze socjalnym organizacji pozarządowych, możliwość korzystania z funduszy Unii Europejskiej, może stanowić podstawę do zbudowania dynamicznego modelu polityki społecznej, w którym zadaniem władz samorządowych jest zarządzanie polityką społeczną.”

Misja:

Stworzenie w Starogardzie Gdańskim warunków do godnego życia oraz zapewnienie mieszkańcom aktywnej pomocy władz miasta w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Tabela 18. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Cel główny 1	Stworzenie w Starogardzie systemu przeciwdziałania zjawisku bezrobocia.
Cel główny 2	Istnienie systemu działań zapewniających poczucie bezpieczeństwa i ochronę prawną mieszkańcom Starogardu.
Cel główny 3	Dopasowanie systemu pomocy społecznej i rodzaju udzielanego wsparcia do potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Cel główny 4	Zapewnienie właściwych warunków mieszkaniowych osobom z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Cel główny 5	Dopasowanie zakresu i rodzaju usług medycznych do potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Cel główny 6	Istnienie w Starogardzie systemu edukacji zapewniającej wszystkim równe szanse rozwoju.
Cel główny 7	Prowadzenie działań ułatwiających wszystkim mieszkańcom Starogardu udział w życiu społecznym miasta.
Cel główny 8	Rozszerzenie oferty placówek i instytucji kulturalnych i sportowych działających w Starogardzie.
Cel główny 9	Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych w Starogardzie.
Cel główny 10	Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Starogardzie Gdańskim.

Program Rewitalizacji spójny jest z celami głównymi Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Starogard Gdański 2005 – 2015.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

2.4. Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Starogard Gdański W Unii Europejskiej

MISJA STAROGARDU GDAŃSKIEGO:

Najważniejszym zadaniem – misją – władz samorządowych Starogardu Gdańskiego na najbliższe 10 lat jest stworzenie mieszkańcom realnych szans na dostatnie życie w atrakcyjnym mieście otwartym na świat poprzez aktywne wykorzystanie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

PRIORYTETY ROZWOJOWE MIASTA:

1. Poprawa sytuacji na rynku pracy – zmniejszenie bezrobocia.
2. Poprawa warunków życia młodych mieszkańców, a zwłaszcza rodzin, aby zahamować ich odpływ z miasta i przyciągnąć nowych.
3. Wykorzystanie współpracy międzynarodowej i doświadczeń innych miast, zwłaszcza w Regionie Morza Bałtyckiego, a także funduszy Unii Europejskiej do poprawy atrakcyjności i promocji miasta.
4. Współpraca z gminami Kociewia i Powiśla na rzecz lepszego gospodarczego wykorzystania tradycji kulturowych, historycznych i walorów turystycznych regionu.
5. Rozwój oferty inwestycyjnej na terenie Strefy Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.
6. Stworzenie całościowego systemu zachęt dla umożliwienia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.
7. Poprawa powiązań komunikacyjnych z Trójmiastem i Tczewem.
8. Polepszenie i rozszerzenie oferty edukacyjnej, z naciskiem na znajomość języków obcych.

STRATEGICZNE CELE ROZWOJOWE (...);

INFRASTRUKTURA:

Cele strategiczne:

1. Poprawa powiązań komunikacyjnych Starogardu Gdańskiego z Trójmiastem i innymi dużymi miastami (Warszawą, Berlinem, Kaliningradem)
2. Poprawa powiązań komunikacyjnych Starogardu Gdańskiego z Tczewem i z innymi miastami Kociewia i Powiśla.
3. **Rewitalizacja Starego Miasta oraz innych obszarów i obiektów o historycznych wartościach.**
4. **Modernizacja i rozbudowa sieci drogowej oraz poprawa funkcjonowania transportu publicznego w mieście. Rozwój sieci ścieżek rowerowych.**
5. **Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej miasta.**

Kierunki działań:

1. Kompleksowa rewitalizacja i promocja Starego Miasta.
2. Rewitalizacja innych obszarów i obiektów o historycznych wartościach.

(i inne).

**2.5. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania
Przestrzennego Miasta Starogard Gdański**

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański w pełni wpisuje się w założenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Starogard Gdański uchwalonego Uchwałą Nr XXXVIII/353/2005 Rady Miejskiej z dnia 7 grudnia 2005r.

„ (...)

1. Główne zasady rozwoju przestrzennego miasta i kluczowe zagadnienia wymagające rozstrzygnięć.

1. Rozwój przestrzenny miasta oparty winien być o zasadę zrównoważonego rozwoju, zatem ważne jest przestrzeganie następujących zasad szczegółowych:

- oszczędne, racjonalne gospodarowanie przestrzenią i zasobami środowiska – podstawa efektywnego ekonomicznie i właściwego ekologicznie rozwoju miasta
- minimalizowanie konfliktów przestrzennych, zwłaszcza o negatywnym oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze
- zasada zachowania wielofunkcyjności, różnorodności miasta, zachowania i podkreślenia jego wartości historycznych i kulturowych, klimatu urbanistyczno-architektonicznego, opartych o specyfikę miasta
- zasada integracji przestrzennej różnych obszarów miasta
- poprawa warunków życia mieszkańców, głównie poprzez poprawę warunków zamieszkiwania
- tworzenie i skuteczne podtrzymywanie lokalnego systemu osnowy ekologicznej, powiązanego z przyrodniczym otoczeniem miasta

2. Rozwój przestrzenny miasta odbywać się będzie poprzez równoległe procesy

- zabudowy i zagospodarowywania gruntów dotychczas rolnych w kierunkach - na południe od Zblewskiej w jednostce D2; w jednostce Południe- E- w rejonie proj. obwodnicy miejskiej, w jednostce Północ- A -w rejonie ulicy Kalinowskiego i Bp. Dominika, a kierunkowo także od Skarszewskiej do Kokoszkowych oraz w Żabnie (na terenach włączonych ostatnio w granice miasta), a na cele gospodarcze- we wschodniej części miasta- rejon Zielonej-Kochanki i Jabłowskiej-Pelplińskiej

- modernizacji, przekształceń, rewitalizacji i rehabilitacji obecnych terenów zabudowanych- głównie w jednostce Centrum- C2

3. Konieczne jest zapewnienie atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty terenów mieszkaniowych kompleksowo zagospodarowywanych , o wysokiej jakości przestrzeni zurbanizowanej - co pozwoli na rozwiązywanie problemów mieszkaniowych i może być szansa na przyciągnięcie do miasta przedsiębiorczych nowych mieszkańców i bogatych podatników .

4. Konieczne jest wskazanie obszarów kluczowych dla rozwoju miasta , wymagających kontroli i ingerencji, zaangażowania miasta - np. strefy ekologicznie ważnej, strefy najistotniejszych walorów kulturowych- obszar Starego Miasta , strefy interesu publicznego oraz nowych możliwości rozwojowych, obszary tzw. przestrzeni publicznych , obszar śródmiejski.

5. Władze samorządowe powinny prowadzić dla wydzielonych, charakterystycznych obszarów miasta politykę przestrzenną wynikającą z obecnych i przewidywanych, prognozowanych uwarunkowań, opartą o założone cele rozwojowe strategiczne.

6. Pożądane jest wspólne z gminą wiejską ustalenie priorytetów rozwojowych dot. przestrzeni, w tym w najbliższym otoczeniu miasta, a także wspólne działania w celu poprawy stanu komunikacji tranzytowej poprzez budowę obwodnicy miasta w ciągu drogi krajowej 22 , zmodernizowanie dróg dojazdowych do węzłów autostradowych oraz usprawnienie powiązań z Aglomeracją (drogowych i kolejowych).

2. Obszary i struktury ważne dla prestiżu i tożsamości miasta oraz obszary szczególnych szans.

Dla prestiżu i tożsamości miasta najważniejsze są:

- obszar śródmiejski (jednostka C2) , w tym Stare Miasto - jako najcenniejszy kulturowo , będący nagromadzeniem wartości kulturowych rangi ponadlokalnej oraz przedmieścia- gniewskie, chojnickie, a także nowe tereny usługowe rangi ponadlokalnej- obsługujące powiat
- obszar zabudowy pomiędzy linią kolejową - Skarszewską -Gdańską - Mickiewicza-Sikorskiego - jako krystalizujący strukturę przestrzenną miasta, o dość wysokich walorach dziedzictwa kulturowego; w tym obszar predysponowany dla realizacji integracyjnego węzła komunikacyjnego z towarzyszeniem usług - rejon obecnych dworców PKP i PKS (rejon ul. Kolejowej, Gdańskiej, Grunwaldzkiej)
- obszar funkcji rekreacyjnych i usługowych nad Wierzycą - od "Piekielek" poprzez park miejski, tereny stadionu i dalej poprzez tzw. Starogard Szlachecki w kierunku stada ogierów i Strzelnicy, lasów
- obszar usługowo-rekreacyjny w sąsiedztwie szpitala w Kocborowie, z wykorzystaniem potencjału nowych terenów rekreacyjno-turystycznych opartych np. o walory historyczne, archeologiczne itd.
- obszary nowych funkcji gospodarczych, promocyjnych ofert lokalizacyjnych - jako lokalne lub ponadlokalne np. powiatowe czy regionalne strefy rozwojowe - wykorzystujące położenia miasta wobec głównych szlaków komunikacyjnych obecnych i projektowanych dróg; jednocześnie są to obszary szczególnych szans

Obszarami szczególnych szans są :

- tereny nowych funkcji gospodarczo-usługowych na południu i wschodzie miasta , w tym Specjalna Strefa Ekonomiczna przy Pelplińskiej :
 - obszary nowych terenów usługowych oraz usługowo-gospodarczych położone w bezpośrednim sąsiedztwie ul. Zblewskiej , zwłaszcza w jedn. D2
 - obszary tzw. nowego centrum usługowego- tj. pomiędzy ul. Lubichowska- Niepodległości- Chojnicka oraz pomiędzy ulicami Al. Jana Pawła-Pomorska-Kościuszki; obszar obecnie zajęty przez zagospodarowanie "Neptuna" i najbliższe sąsiedztwo.
 - Obszary obecnie zaniedbane , a o dużych wartościach historycznych, kulturowych , do rewitalizacji, zwłaszcza w centralnej części miasta- głównie zespół młyński, otoczenie ul. Kościuszki, rejon Kościuszki-Pomorska i Kościuszki-Owidzka , ale także w Kocborowie – dawny folwark , bądź nie wykorzystane w ogóle – np. w rejonie Wzgórza Św. Jana
- (...)

4. Polityka ochrony środowiska przyrodniczego , w tym obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną prawną .

(...)

4.2.3. Ekofizjograficzne kompleksy funkcjonalne.

(...)

4.2.4. Proponowane działania :

- na terenach leśnych- pielęgnacja, a także rewaloryzacja na terenach niezgodności drzewostanów z siedliskami; zagospodarowanie dla potrzeb rekreacji codziennej i weekendowej dla mieszkańców
- na terenach zieleni miejskiej- pielęgnacja, a także rewaloryzacja w przypadku terenów zdewastowanych; kształtowanie korzystnych warunków dla rekreacji codziennej

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- w dolinie Wierzycy- utrzymanie lub gdy to możliwe przywrócenie naturalnego charakteru koryta rzeki, stymulowanie rozwoju adekwatnych siedliskowo zbiorowisk roślinnych; zagospodarowanie umożliwiające penetrację rekreacyjną; zakaz lokalizacji nowych elementów budowlanych w obszarach wrażliwych ekologicznie; zakaz lokalizacji obiektów budowlanych w dnie doliny ze względu na potencjalne zagrożenie przeciwpowodziowe
- w terenach zniszczonych geomechanicznie- rekultywacja w kierunku leśno-krajobrazowym, zwłaszcza dotyczy to wyrobiska poeksploatacyjnego na zboczu doliny Wierzycy
- tworzenie nowych terenów zieleni o funkcjach ekologicznych, krajobrazowych oraz rekreacyjnych , w tym w rejonach potencjalnego rozwoju przestrzennego miasta- w części zachodniej oraz północnej, a także w południowej jednostce urbanistycznej (z wykorzystaniem gruntów komunalnych oraz pozostałości dawnych założeń parkowych- Hermanowo) - parków miejskich , skwerów, terenów naturalnej zieleni , pasów izolacyjno-krajobrazowych; w tym powiązanie terenów nad Wierzycą z parkiem i cmentarzem przyszpitalnym w Kocborowie
- kierunkowa, docelowa rewaloryzacja ogrodów działkowych położonych w dolinie Wierzycy bądź w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej w celu przekształcenia zespołów zieleni w ogólnodostępne tereny zielone , w tym o funkcjach rekreacyjnych
- w zagospodarowaniu przestrzennym należy wpasowywać projektowane powierzchniowe struktury zurbanizowane bądź liniowe infrastrukturalne w układ istniejącej osnowy ekologicznej, z zakazem likwidowania jakichkolwiek elementów lokalnej osnowy ekologicznej i z zasada minimalizowania naruszania jej ciągłości przestrzennej
- w nowych terenach inwestycyjnych bezwzględnie należy ukształtować znaczące powierzchniowo tereny ekologiczne, zwłaszcza w sąsiedztwie nowych terenów mieszkaniowych lub usługowych
- w istniejących zespołach zabudowy, w terenach zurbanizowanych, zwłaszcza w śródmieściu oraz osiedlach mieszkaniowych - wzbogacać zagospodarowanie poprzez wprowadzenie zieleni przyulicznej, właściwe zagospodarowanie zieleni osiedlowej

4.3. Rewaloryzacja ekologicznych warunków życia mieszkańców - zasady działań.

- Ekologiczne warunki życia ludzi zdeterminowane są poprzez: stan czystości środowiska, powierzchnię i jakość terenów aktywnych biologicznie, w tym terenów rekreacyjnych, jakość wody pitnej i produktów spożywczych uzyskiwanych w jednostce osadniczej i w jej otoczeniu, przyrodnicze zjawiska katastroficzne głównie powódzie, potencjał percepcyjny- zwłaszcza walory krajobrazowe. Biorąc pod uwagę zasady zrównoważonego rozwoju należy podejmować działania zintegrowane dotyczące rewitalizacji urbanistyczno-ekologicznej, działania te to modernizacja infrastruktury technicznej, renowacje kubatur i poprawa stanu środowiska we wzajemnych uwarunkowaniach.

Dla miasta Starogard Gdański proponuje się:

- w terenach przemysłowych i ich bezpośrednim otoczeniu - zwiększenie powierzchni terenów biologicznie aktywnych, utworzenie buforowych pasów wielowarstwowej

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

zieleni o funkcjach aerosanitarnych, akustycznych, krajobrazowych; ograniczenie emisji zanieczyszczeń atmosfery przez zmiany technologii lub instalację urządzeń redukcyjnych; podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników; neutralizacja ścieków komunalnych i produkcyjnych

- w strefach uciążliwego oddziaływania komunikacji samochodowej i kolejowej-ograniczenie uciążliwości akustycznej i aerosanitarniej poprzez techniczne ekrany akustyczne lub wprowadzenie zieleni wielowarstwowej izolacyjnej; zwiększenie płynności ruchu pojazdów i modernizacja nawierzchni dróg ; uzupełnienie i wprowadzenie nasadzeń drzew odpornych na komunikacyjne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe; zagospodarowanie wolnych terenów, nieużytkowanych wielowarstwową zielenią; podczyszczanie wód opadowych przed ich skierowaniem do odbiorników
- w terenach osiedli mieszkaniowych z zabudową wielorodzinną - rekultywacja i rewaloryzacja terenów zdewastowanych mechanicznie przez ich docelowe zagospodarowanie, w tym wprowadzenie zieleni; ukształtowanie zielonych połączeń z wewnętrznymi i zewnętrznymi terenami rekreacyjnymi; wzrost bioróżnorodności terenów zielonych
- w śródmieściu- poprawa ekologicznych warunków życia poprzez eliminację źródeł zanieczyszczeń powietrza, neutralizacja lub likwidacja źródeł hałasu (w tym ograniczenia a docelowo nawet wyłączenie z ruchu kołowego ogólnego obszaru Starego Miasta), ograniczenie komunikacji samochodowej, uaktywnienie biologiczne terenów zdegradowanych, zdewastowanych

5. Polityka ochrony środowiska kulturowego , w tym obszary i obiekty proponowane do objęcia ochroną prawną.

5.1. Polityka ochrony środowiska kulturowego- wnioski do polityki przestrzennej miasta.

1. Na terenach istniejących struktur przestrzennych zakłada się polityki przekształcania i dopełniania, przy czym w obszarach o walorach kulturowych **politykę ochrony** - dla takich obszarów priorytetem jest zachowanie i ochrona wartości kulturowych, doskonalenie i porządkowanie struktury funkcjonalnej i przestrzennej . Dotyczy to przede wszystkim Starego Miasta oraz historycznych przedmieść gniewskiego, chojnickiego i gdańskiego.

2. Należy **adaptować historyczną strukturę do potrzeb współczesnych** poprzez kompleksową **rewaloryzację** , podniesienie standardu technicznego, eliminację uciążliwości komunikacyjnych, społeczną aktywizację mieszkańców, sanację zabudowy o walorach historycznych lub architektonicznych, rewaloryzację krajobrazu ciągów ulicznych Kościuszki, Chojnicka, Tczewska, Owidzka, Hallera, Mickiewicza, dawnych zespołów przemysłowych. Nowe realizacje a także przekształcenia zabudowy oraz zmiany sposobu zagospodarowania nie powinny wywoływać niekorzystnych zmian w strukturze, krajobrazie , winny wydobywać i podkreślać historyczne walory przestrzeni.

3. **Ochronie podlega także historyczna panorama- sylweta** Starego Miasta od strony Wierzycy- z parku, z ul. Hallera i od strony ul. Mickiewicza . Obiekty tworzące panoramę winny podlegać konserwacji, należy usunąć elementy dysharmonijne, wszelkie nowe lokalizacje obiektów lub przebudowy, nadbudowy mogące wpłynąć na sylwetę winny być poprzedzone studium architektoniczno-krajobrazowym z wizualizacją i uzgodnione z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

4. Polityka rewaloryzacji i ochrony - dotyczy takich obszarów jak np. obszar Starego Miasta (w tym niektóre fragmenty powinny ulegać kompleksowym procesom rewitalizacji i rehabilitacji), dawny układ wsi Żabno, dawnego zespołu folwarczno-dworskiego w Hermanowie, zespołu Starogardu Szlacheckiego, krajobrazu historycznych ciągów ulicznych takich jak: Kościuszki, Chojnicka, Tczewska, Owidzka, Hallera, Mickiewicza. Dopuszcza się wprowadzenie nowych rozwiązań programowo-przestrzennych , nie mogą one jednak dominować nad obiektami wymagającymi ochrony. Reawlorizacji historycznej i przyrodniczej należy poddać zdewastowany cmentarz przy Owidzkiej oraz park i ciąg spacerowy zakola Wierzycy.

5. Polityka sanacji- dot. zabudowy o walorach historycznych i architektonicznych - adaptacje, modernizacje, powinna dotyczyć starych zespołów mieszkaniowych . W obszarach zabudowanych, istniejących struktur - poza obszarem wpisanym do rejestru-dopełnianych nowymi realizacjami należy **formy współczesnej zabudowy dostosowywać do historycznego sąsiedztwa**- ważne jest to przede wszystkim w rejonie ulic Kościuszki, Sikorskiego, Aleja Wojska Polskiego, Hallera, Mickiewicza, Jagiełły, Piłsudskiego, Gdańska, Chojnicka, Owidzka. Poszczególne obszary miasta o wyraźnych cechach historycznych, czytelnych w przestrzeni miejskiej- np. osiedla przedwojenne, zabudowa podmiejska przedmieść - winny charakteryzować się odrębnym charakterem, nowe realizacje powinny być dostosowane rozwiązaniami formalnymi, estetycznymi do otoczenia, tak by podkreślić różnice pomiędzy obszarami miasta pochodzącymi z różnych okresów. Należy utrzymać i ochronić historyczne zespoły przemysłowe w tym np. poprzez adaptacje na nowe funkcje.

6. Ze względu na walory kulturowe proponuje się objąć **procesami rehabilitacji** obszary miasta takie jak:

- teren nad Wierzycą wraz z kwartałem zabudowy przyrynkowej zachodnim oraz rejonem ul. Mostowej - z nową zabudową nawiązująca do historycznych form
- kwartał zabudowy między ulicami Sambora, Paderewskiego, Pl. Koszarowy
- kwartał zabudowy w narożniku Kościuszki-Paderewskiego wraz z budynkiem koszar oraz zespołem zabudowy dawnych warsztatów przyszkolnych przy Kościuszki-Krzywej
- obudowę ulicy Sikorskiego
- obszar przedmieścia chojnickiego aż do Wierzycy
- obszar pomiędzy ulicami Sobieskiego-Owidzka-Kościuszki

7. Nowe struktury przestrzenne należałoby powiązać z tkanką historyczną tak, by uczytnić i podkreślić walory każdej z tych przestrzeni, tak aby nadać poszczególnym osiedlom, zespołom zabudowy wyraźne cechy, by podkreślić formalnie jednorodne funkcjonalnie przestrzenie.

8. Ochrona krajobrazu kulturowego miasta powinna odbywać się w powiązaniu z ochroną krajobrazu naturalnego i stanowić integralną część ogólnej polityki rozwoju gospodarczego i społecznego miasta. Najważniejsze, priorytetowe jest: ochrona zachowanych układów parcelacyjnych miejskich - średniowiecznego w obrębie Starego Miasta, XVII/XIX wiecznego przedmieść, XIX/XX- wiecznego wiejskiego niwy siedliskowej wsi Żabno; ochrona architektury charakterystycznej dla miasta w tym kamienic mieszczańskich z pocz. XX w., kamienic z przełomu XIX/XX w., kamienic z lat 30-tych XX w., małomiejskich domów mieszkalnych, podmiejskich domów mieszkalnych, architektury budynków użyteczności publicznej, zespołów przemysłowych i ich reliktów, sylwety Starego Miasta, miejsc pamięci narodowej oraz miejsc kultu religijnego. Chronione powinny być charakterystyczne dla poszczególnych części miasta współzależności między zabudową, zielenią a przestrzenią otwartą, wygląd zewnętrzny budowli wyrażony skalą, rozmiarami, gabarytami, stylem, konstrukcją, materiałami, kolorem i wystrojem.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Ochronie powinna podlegać również zieleń przyuliczna, często o zabytkowym charakterze, np. wzdłuż ulic Prusa, Tczewska, Grunwaldzka, Kościuszki, Skarszewska, Kalinowskiego, Sikorskiego, Gimnazjalna, Gdańska, Kopernika, Al. Jana Pawła.

(...)

5.3. Obszary i obiekty wskazane do objęcia ochroną prawną.

Postuluje się objąć ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków (ze względu na posiadane walory) w pierwszej kolejności następujące obiekty:

- 1) budynek ratusza- Rynek 1
- 2) kamienice w południowej pierzei Rynku- Rynek 15 i Rynek 18
- 3) budynek przy Paderewskiego 8 - na dz. 282 obr. 17
- 4) budynek dworca PKP przy Kolejowej 6, z zespołem
- 5) dawny szpital siostr elżbietanek - obecnie dom pomocy społecznej przy Hallera 27
- 6) zespół Strzelnicy ul. Mickiewicza
- 7) ul. Chojnicka 26/28 –hotel Löffelholza
- 8) ul. Gdańska 4- dom robotniczy z budynkiem gospodarczym (Goldfarb)

W obszarze miasta wyróżniono także obiekty i zespoły szczególnie wskazane do ochrony, figurujące w ewidencji konserwatorskiej i posiadające tzw. "białe karty".

Część z nich po dokładniejszych analizach mogłaby być także, zdaniem zespołu autorskiego, wpisana do rejestru zabytków. Zgodnie z wnioskiem opracowanym przez ROBiDZ w Gdańsku do wpisu kwalifikują się np.:

1. Ul. Gdańska 6- dawne starostwo, obecnie Urząd Miejski
2. Ul. Gimnazjalna 21 – kamienica secesyjna z 1910r
3. Ul. Hallera 17- zespół poczty
4. Ul. Kościuszki 28-willa Horstmana, potem Winkelhausena, obecnie Szkoła Muzyczna
5. Ul. Kościuszki 30- zespół sądu i więzienia
6. Ul. Lubichowska 9- dawna willa Gussmanów z zab. gosp.
7. Ul. Lubichowska 82- dawny Ogródek Obywatelski
8. Ul. Lubichowska 86- dawne przytulisko miejskie (od 1914-1939)
9. Ul. Norwida- budynek Mleczarni
10. Ul. Owidzka 12- willa
11. Ul. Owidzka 10-dawny cmentarz ewangelicki I
12. Ul. Owidzka – dawny cmentarz ewangelicki II z nieistniejącym mauzoleum Wiechertów
13. Ul. II Pułku Szwoleżerów Rokitiańskich – zespół cmentarza katolickiego
14. Ul. Sikorskiego 14,16,20,22 – zespół domów wzniesionych przez Towarzystwo Budowy Domów Urzędniczych
15. Ul. Sikorskiego 18-sąd
16. Ul. Sikorskiego 26- dawna bursa gimnazjalna
17. Ul. Sobieskiego 6- dawna szkoła ludowa dla chłopców, ob. Zespół Szkół Ekonomicznych
18. Ul. Sobieskiego 14- kasyno oficerskie, ob. biblioteka
19. Ul. Tczewska 14, 16,18 – zespół młynów
20. Ul. Tczewska 22- zespół folwarczny z dworem Starogard Szlachecki
21. Ul. Tczewska- dawny cmentarz wojskowy
22. Ul. Wojska Polskiego 9/9a- kamienica Otylii Chróścielewskiej

(...)

5.4. Propozycje wprowadzenia stref ochrony konserwatorskiej .

W opracowaniach planistycznych- planach miejscowych proponuje się (zgodnie z wnioskiem ROBiDZ w Gdańsku- 2004) i wprowadzić zapisy dot. stref ochrony konserwatorskiej dla których w ustaleniach planów miejscowych należy wprowadzić określone ograniczenia, zakazy i nakazy. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego w tych strefach zapisano zgodnie z wnioskiem .

Są to :

1) Strefa rewaloryzacji i konserwacji zespołu folwarku Starogard Szlachecki

- ochrona historycznego układu ulic i dróg oraz podziałów parcelacyjnych , ew. wtórne podziały możliwe po opracowaniu spójnego planu rewaloryzacji i zagospodarowania całej strefy
 - ochrona materialnych śladów przeszłości, w tym: zabytkowej zabudowy mieszkalnej, gospodarczej, przemysłowej i in., elementów architektury towarzyszącej , zachowanych fragmentów dawnej nawierzchni dróg, dziedzińców, wjazdów na posesje, zachowanych elementów zielni komponowanej-parki, aleje
 - skala i typ nowej zabudowy winny nawiązywać do arch. tradycyjnej, charakterystycznej dla strefy, maks. wysokość budynków 2 i ½ kondygnacji (ok. 10m) , wskazane uzupełnienie północnej pierzei ul. Tczewskiej , z zabudowa usytuowana kalenicowo względem ulicy, z zachowaniem istn. linii pierzei
- Zachowany

2) Strefa rewitalizacji urbanistycznej zespołu zabudowy wzdłuż ul. Kościuszki :

- - ochrona historycznego układu ulic i dróg oraz podziałów parcelacyjnych
- zachowanie linii zabudowy pierzei
- zachowanie historycznej zabudowy
- zachowanie i kontynuacja tradycyjnego sposobu zagospodarowania działek-budynków frontowy, w linii zabudowy, oficyny w głąb działek
- wskazane uzupełnienia zabudowy w pierzejach np. ul. Kościuszki 22, 34/36, 49, 51, 86, 88, 93, 100-106, ul. Pomorska ; nowa zabudowa skala i charakterem powinna nawiązywać do historycznej i harmonijnie łączyć tradycję ze współczesnością; wymagane utrzymanie wspólnej z sąsiedztwem linii zabudowy oraz staranna kompozycja elewacji frontowej
- dopuszczalna nowa zabudowa w głębi działek, pod warunkiem kontynuacji tradycyjnego sytuowania budynków
- wskazana ochrona zachowanych elementów dawnych ogrodzeń ora tradycyjnych nawierzchni dojazdów i dziedzińców

Wskazane przywrócenie zbliżonych do historycznych funkcji zabudowy wewnątrz parceli wzdłuż ul. Kościuszki takich jak nieuciążliwe rzemiosło, drobny przemysł, niewielkie fabryczki a także usługi i funkcje magazynowe

- konieczne uporządkowanie i rewaloryzacja zespołów cmentarza przy Powidzkiej

Konieczne spójne opracowanie programu rewaloryzacji dla całego omawianego obszaru ; rewitalizacja (w tym z aspektami przestrzennymi, ekonomicznymi i społecznymi) winna obejmować kompleksowe działania związane z rewaloryzacją, modernizacją, remontami a także z ożywieniem społ-gosp. obszaru

3) Strefa rewaloryzacji i konserwacji zespołu zabudowy wzdłuż ul Hallera, Sikorskiego, pld.. odcinka ul. Gdańskiej , wraz z ul. Gimnazjalną i początkiem ul. Al. Wojska Polskiego :

- - ochrona historycznego układu ulic i dróg oraz podziałów parcelacyjnych
- zachowanie historycznej zabudowy
- uzupełniania zabudowy możliwe jedynie w nielicznych przypadkach; nowa zabudowa winna nawiązywać do historycznych zabytkowych bud. sąsiedzkich (budynki o dość dużych gabarytach, śródmiejskiej reprezentacyjnej architekturze, starannie opracowane elewacje frontowe)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- w nielicznych przypadkach wskazane dla współczesnych budynków o architekturze typu blokowego –modernizacja i nowa kompozycja elewacji
- ochrona zabytkowej nawierzchni ulic Gimnazjalnej, Sikorskiego, wskazane przywrócenie lub opracowanie nowej nawierzchni Alei Wojska Polskiego; wskazana ochrona zachowanych fragmentów ogrodzeń, tradycyjnych wjazdów i dziedzińców
- zachowanie historycznej zieleni – alei i szpalerów drzew
- dopuszczalne a nawet wskazane opracowanie nowych regulacji urbanistycznych dla obszaru graniczącego od północnej strony z parkiem
- wskazane spójne rozwiązanie urbanistyczne wnętrza powstałego w miejscu skrzyżowania ulic Sikorskiego, Wojska Polskiego, Gdańska, Mickiewicza, Hallera

4) Strefa rewaloryzacji i konserwacji zespołu młyńskiego

- - ochrona historycznego układu ulic i dróg oraz podziałów parcelacyjnych
- zachowanie historycznej zabudowy , w tym historycznych obiektów przemysłowych i inżynierskich oraz elementów architektury towarzyszącej (ogrodzenia, bramy itp.)
- objęcie ochroną prawną przez wpis do rejestru zespołu młynów
- przywrócenie historycznej nawierzchni ul. Kanałowej i tczewskiej , ochrona zachowanych tradycyjnych nawierzchni dziedzińców i dojazdów
- ochrona ul. Kanałowej jako ciągu widokowego na Stare Miasto, wskazane podniesienie walorów ciągu poprzez wprowadzenie odpowiednich elementów architektury ulicznej

5) Strefa rewaloryzacji i konserwacji zespołu ul. Chojnickiej

- - ochrona historycznego układu ulic i dróg
- zachowanie podziałów parcelacyjnych, przede wszystkim wyznaczających wąskie działki wzdłuż Chojnickiej
- zachowanie historycznej zabudowy oraz elementów architektury towarzyszącej – ogrodzenia, bramy itp.,
- zachowanie historycznej skali i typu zabudowy charakterystycznych dla poszczególnych ciągów ulicznych – dość drobna skala i trochę nieregularnej linii zabudowy wzdłuż Chojnickiej
- wskazana ochrona zachowanych elementów dawnych ogrodzeń , bram wjazdowych itp. oraz zachowanych tradycyjnych nawierzchni dziedzińców i dojazdów
- - zachowanie historycznej zieleni ulicznej –alei i szpalerów drzew
- konieczne opracowanie nowych rozwiązań urbanistycznych dla terenów po dawnych koszarach- róg ul. Piłsudskiego i Chopina, pozostających w zgodzie z tradycyjnym sposobem zagospodarowania obszarów sąsiednich

6) Strefa rewaloryzacji i konserwacji zespołu ul. Lubichowskiej

- - ochrona historycznego układu ulic i dróg oraz podziałów parcelacyjnych
- - zachowanie historycznej zabudowy oraz elementów architektury towarzyszącej – ogrodzenia, bramy itp., oraz zachowanych tradycyjnych nawierzchni dziedzińców i dojazdów
- postulowane podniesienie walorów wnętrza urbanistycznego powstałego u wlotu ul. Lubichowskiej w Chojnicką
- dopuszczalna nowa zabudowa wpisująca się w historyczną strukturę przestrzenną (tzw. północny odcinek Lubichowskiej-pierzeje zwarte, zabudowa w liniach rozgraniczających, odcinek na płd. od Pomorskiej- zabudowa coraz swobodniejsza, często w ogrodach, oddalona nieco od ulicy, kolonie na zapleczu ul. Lubichowskiej po obu jej stronach- geometryczne zasady rozplanowania, prosta dość jednorodna architektura
- przewrócenie dawnych walorów ul. Lubichowskiej na odcinku pomiędzy ul. Chojnicką a Pomorską, postulowane opracowanie zachodniej pierzei ulicy zamykającej rozległy parking przy wielkokubaturowym obiekcie handlowym

7) strefa ochrony ekspozycji – tereny wzdłuż doliny Wierzycy

- ochrona ekspozycji miasta od strony Wierzycy

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- ochrona ekspozycji i wglądu od strony miasta na atrakcyjne krajobrazowo tereny po obu stronach Wierzycy
- postulowane wprowadzenie zakazu zabudowy wzdłuż doliny Wierzycy na odcinku od Piekielek Az do zespołu Strzelnicy, w uzasadnionych przypadkach, jednostkowych, możliwe odstępstwa od postulowanego zakazu
- ochrona walorów ekspozycyjnych poprzez umiejętne komponowanie zieleni parkowej

(...)

8.5. Kierunki rozwoju układu komunikacyjnego

(...)

8.5.3. Rozwój układu uliczno – drogowo – parkingowego oraz ścieżek rowerowych

(...)

Spośród wymienionych tras tylko Obwodnica Południowa i ulica łącząca ul. Skarszewską z ul. Gdańską są nowymi elementami układu, pozostałe wymagają dostosowania do założonych parametrów. Niejednokrotnie będą to realizacje kapitałochłonne bo wymagające poprawy parametrów, a także budowy chodników, i budowy oświetlenia i kanalizacji deszczowej oraz przebudowy infrastruktury technicznej.

Uzupełnienia wymaga także układ lokalny obsługujący tereny rozwojowe (zgodnie z planami miejscowymi). I tak np. proponuje się realizację ulicy lokalnej wzdłuż ul. Bp. Dominika i ul. ks. Kalinowskiego z włączeniem do ul. Skarszewskiej jako ciągu obsługującego tereny rozwojowe w północno – wschodniej części miasta.

Proponuje się także rozważenie przedłużenia ulicy Pelplińskiej do Owidzkiej w celu uzyskania lokalnego powiązania omijającego rejon ścisłego centrum (rejonu Rynku), wymaga to jednak dodatkowych analiz i studiów, zwłaszcza ze względu na położenie w strefie ochrony konserwatorskiej rewitalizacji i konserwacji zespołu zabudowy wzdłuż Kościuszki.

b) obsługa Śródmieścia

Obszar Śródmieścia przyjęto jako rejon zawarty pomiędzy ulicami:

Jagiełły - Sikorskiego – Mickiewicza – Tczewską – Owidzką – Pomorską i Niepodległości. W tym jako centrum określa się obszar pomiędzy ulicami: Hallera, Mickiewicza, Tczewską i Kościuszki.

Proponuje się **ograniczenie ruchu w obszarze centrum**. Celowi temu służyć będzie przede wszystkim budowa południowej obwodnicy miasta oraz ew. przedłużenie ulicy Pelplińskiej do ul. Owidzkiej, co pozwoli na przeprowadzenie ruchu do ulicy Mickiewicza ulicami: Pelplińską, Owidzką, Tczewską i Norwida z ominięciem układu ulicznego centrum miasta.

Warianty organizacji ruchu zmierzającej do odciążenia układu ulicznego centrum przedstawiają załączone schematy.

Wariant pierwszy zakłada przeprowadzenie całego zewnętrznego ruchu ulicami Pelplińską, Owidzką, Tczewską i Norwida. Dotyczy to także tras autobusowych. Jako podwariant przyjęto rozwiązanie z dopuszczeniem niektórych linii autobusowych po ulicach Kanałowej i Hallera. Układ uliczny w obszarze centrum dostępny byłby wyłącznie dla mieszkańców i posiadaczy przepustek.

Wariant drugi zakłada dopuszczenie ruchu oraz prowadzenie tras autobusowych na ulicach Kanałowej i Hallera. Również w tym rozwiązaniu pozostałe ulice w obszarze centrum są dostępne tylko dla mieszkańców i posiadaczy przepustek.

Rozwiązania przyjęte w obu wariantach pozwalają na rozszerzenie stref ruchu pieszego.

Integralnym elementem wdrożenia organizacji ruchu w śródmieściu winno być wprowadzenie systemu sterowania obszarowego na „obwiedni” śródmiejskiej oraz w jej obszarze wewnętrznym.

c) ścieżki rowerowe

W rozwoju tras rowerowych proponuje się budowę następujących tras:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- po trasie nieczynnej linii kolejowej do Skarszew (kontynuacja trasy przewidzianej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Starogard Gd.) z przejściem przez tory kolejowe linii Chojnice – Tczew (docelowo kładka) i dalej wzdłuż terenów zielonych przy Wierzycy przez centrum do drogi krajowej nr 22 do połączenia z dwoma ścieżkami zaprojektowanymi na obszarze gminy,
- wzdłuż ulicy Zblewskiej, Jagiełły, Sikorskiego, Mickiewicza
- wzdłuż ul. Żwirki-Wigury i Armii Krajowej
- wzdłuż ulicy Lubichowskiej, Hallera i Gdańskiej

d) ruch pieszcy

W rozwoju układu i stref ruchu pieszego proponuje się;

- rozszerzenie strefy ruchu pieszego w obszarze centrum
- utworzenie ciągów spacerowych na terenach zielonych wzdłuż Wierzycy
- wykonanie dodatkowego przejścia przez tory kolejowe (docelowo w drugim poziomie) na zachód od ul. Skarszewskiej wspólnie z planowaną ścieżką rowerową.

e) system parkowania

W systemie parkingowym proponuje się określenie stref, w których obowiązywałyby różne zasady i wskaźniki miejsc postojowych.

(...)”

Omawiany dokument zakłada szeroko pojętą rewitalizację Miasta, zarówno przestrzenną, jak i społeczną oraz gospodarczą.

Wśród podstawowych celów rozwoju Miasta zawartych w studium znalazły się:

- 1.Sprawną komunikacją i rozbudowaną infrastrukturą techniczną
- 2.Czyste środowisko – zachowane walory przyrodnicze i kulturowe
- 3.Rozwinięte budownictwo mieszkaniowe i sieć usługowa
- 4.Miasto bezpieczne i przyjazne
- 5.Małe bezrobocie
- 6.Dobra opieka zdrowotna i socjalna
- 7.Rozwinięta baza szkolnictwa
- 8.Rozwinięta baza turystyczno – rekreacyjna

Realizacja powyższych celów sprzyjać będzie założeniom rewitalizacji przyjętym w tworzonej Programie Rewitalizacji

**STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA
STAROGARD GDAŃSKI W UNII EUROPEJSKIEJ**

I

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO MIASTA STAROGARD GDAŃSKI**

zgodnie zakładają:

1. Wyeliminowanie ruchu przelotowego ze śródmieścia i usprawnienie ruchu lokalnego, będzie to możliwe w szczególności dzięki:
 - a. modernizacji i rozbudowie węzłów komunikacyjnych
 - b. modernizacji i rozbudowie dróg lokalnych
 - c. rozbudowie i modernizacji sieci parkingowej
2. Rozbudowę, modernizację i optymalizację systemów infrastruktury, będzie to możliwe w szczególności dzięki:
 - a) wymianie starej skorodowanej sieci wodociągowej w śródmieściu i rozbudowie sieci na terenach zabudowy rekreacyjnej i zabudowy rozproszonej
 - b) sukcesywnej budowie i modernizacji sieci ulicznej
3. Zagospodarowanie wolnego czasu młodzieży i zapobieganie patologiom, będzie to możliwe w szczególności dzięki:
 - a) organizowaniu imprez kulturalnych i sportowych
4. Aktywizację gospodarczą i tworzenie nowych miejsc pracy, będzie to możliwe w szczególności dzięki:
 - a) wyznaczeniu i przygotowaniu terenów pod lokalizację nowych zakładów pracy
 - b) promocji możliwości lokalizacyjnych i odpowiedniej polityce ulg i zachęt dla inwestorów.

Wszystkie wymienione zadania pozwalają realizację założeń rewitalizacyjnych w mieście i przyczyniają się do osiągnięcia celów rewitalizacji miasta Starogard Gdański.

3. Założenia, priorytety, cel zasadniczy i cele szczegółowe Rewitalizacji obszarów miejskich i przemysłowych Miasta Starogard Gdański

3.1. Założenia.

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na skumulowany przez lata, proces równoległej degradacji materialnej, społecznej i ekonomicznej Starogardu Gdańskiego.

Rewitalizacja jest zintegrowanym, świadomie inicjowanym przez Władze Miasta procesem przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach Miasta, przyczyniającym się do poprawy jakości życia mieszkańców, ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych, a także przywrócenia ładu przestrzennego.

Rewitalizacja jest kompleksowym programem remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranych obszarach miasta, bezpośrednio powiązanych z rozwojem gospodarczym i społecznym Miasta .

Rewitalizacja to połączenie działań technicznych – wyburzeń, remontów, adaptacji, ulepszeń itp. – z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących we wskazanych obszarach: bezrobociem, niską samooceną, przestępczością, zanikiem więzi rodzinnych i ucieczką wykształconej młodzieży do innych, lepiej rozwiniętych gospodarczo miast.

Rewitalizacja będzie realizowana z wykorzystaniem współfinansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

3.2. Priorytety rewitalizacji:

- a. Przygotowanie obszarów rewitalizacji pod rozwój funkcji gospodarczych,
- b. Zagospodarowanie miejskich przestrzeni publicznych z poszanowaniem zasad ochrony środowiska z przeznaczeniem na rozwój kultury, turystyki, sportu i rekreacji,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- c. Pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i rozwijanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

3.3. Zasadniczym celem rewitalizacji Starogardu Gdańskiego jest:

Ożywienie gospodarcze i społeczne miasta, a także zwiększenie jego potencjału turystycznego i kulturowego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Dla osiągnięcia celu konieczne jest podjęcie działań zmierzających do:

- wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizowanego,
- jakościowej i ilościowej zmiany warunków zamieszkania, wypoczynku, środowiska pracy (w tym w szczególności: modernizacji i rehabilitacji starych zasobów mieszkaniowych, wzrostu jakości przestrzeni zielonych,
- zmniejszenia bezrobocia,
- rozwoju handlu i usług.

Powyższy cel zasadniczy zostanie zrealizowany poprzez:

- odnowę zdegradowanych obszarów centrum miasta w tym infrastruktury komunikacyjnej.
- zmianę ich dotychczasowej funkcji obszaru zdegradowanego na aktywne gospodarczo, społecznie, rekreacyjnie i turystycznie
- zachęcanie lokalnej społeczności do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generujących miejsca pracy
- oferowanie infrastruktury na potrzeby działań z zakresu pomocy społecznej,
- troskę o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny

Planowana rewitalizacja dotyczy nie tylko infrastruktury, ale przede wszystkim stworzenia odpowiednich warunków do poprawy bytu „tkanki” społecznej znajdującej się na rewitalizowanym obszarze.

3.4. Cele szczegółowe Programu Rewitalizacji

Zaproponowano następujące cele szczegółowe Programu Rewitalizacji w czterech kategoriach problemowych:

Kategoria 1 – Działania przestrzenne (techniczno – sanitarne)

- 1a. Działania dotyczące rozwoju infrastruktury technicznej.
- 1b. Działania dotyczące rozwoju transportu.
- 1c. Działania dotyczące restrukturyzacji przemysłu.
- 1d. Działania dotyczące remontów i renowacji istniejących zasobów mieszkaniowych.
- 1e. Działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, turystycznej.
- 1f. Zabezpieczenie puli mieszkań rotacyjnych i zamiennych.

Kategoria 2 – Działania gospodarcze.

- 2a. Działania dotyczące wspierania przedsiębiorczości .
- 2b. Działania dotyczące rozwoju turystyki bądź innych sektorów gospodarki lokalnej.
- 2c. Działania dotyczące uruchomienia finansowych mechanizmów wsparcia (np. Lokalny Fundusz Poręczeń).
- 2d. Inne działania wynikające z programów pomocowych dotyczące rozwoju MŚP.

Kategoria 3 –Działania społeczno – socjalne.

- 3a. Działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich.
- 3b. Działania dotyczące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.
- 3c. Działania dotyczące walki z patologiami społecznymi.
- 3d. Działania dotyczące tworzenia równych szans.
- 3e. Działania dotyczące zapobiegania zjawisku bezrobocia.
- 3f. Działania dotyczące zapobiegania zjawisku bezdomności.
- 3g. Działania na rzecz aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych.
- 3h. Działania dotyczące przekwaterowania mieszkańców rewitalizowanych terenów.
- 3i. Działania dotyczące uruchamiania systemu grantów dla organizacji pozarządowych.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Na podstawie wypełnionych ankiet i dyskusji zespołu zadaniowego nad ich wynikami, dotyczącymi wyboru celów szczegółowych programu rewitalizacji, dokonano wyboru najistotniejszych celów w każdej kategorii problemowej, z punktu widzenia realizacji celu głównego Programu.

Cele szczegółowe rewitalizacji:

- Działania przestrzenne:
 - **działania dotyczące rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej,**
 - **rozwój infrastruktury technicznej,**
- Działania gospodarcze:
 - **wspieranie przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy w szczególności w sektorze tzw. usług wolnego czasu tj. służących rozwojowi turystyki, kultury i rekreacji,**
 - **działania dotyczące uruchamiania finansowych mechanizmów wsparcia (np. Lokalny Fundusz Poręczeń),**
- Działania społeczno – socjalnych:
 - **zapobieganie zjawisku bezrobocia oraz marginalizacji społecznej,**
 - **rozwój zasobów ludzkich.**

IV. IDENTYFIKACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW MIEJSKICH OBJETYCH REWITALIZACJĄ W RAMACH PROGRAMU

1. IDENTYFIKACJA ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW W MIEŚCIE STAROGARD GD.

Wyboru obszaru dokonano na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych wśród członków zespołu zadaniowego, partnerów społecznych i Mieszkańców Miasta.

Instytucje, które wzięły czynny udział w tworzeniu Programu Rewitalizacji - złożyły ankiety i uczestniczyły w identyfikacji zdegradowanego obszaru miejskiego:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Starogardzie Gd.
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Kociewskiej
- Muzeum Ziemi Kociewskiej w Starogardzie Gd.
- Jazz Fan Club
- Powiatowy Urząd Pracy
- Radni Miasta Starogard Gd.
- Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych STARKOM
- Starogardzkie Centrum Kultury
- Straż Miejska
- Przedstawiciele Wydziałów Urzędu Miejskiego
- Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gd.
- Powiatowy Urząd Pracy
- Miejski Zakład Komunikacji
- Parafia N.SP.J.,
- Parafia św. Mateusza
- Parafia p.w. J.CH.K.W ,
- Zakład Energetyczny
- Państwowa Szkoła Muzyczna I-go stopnia w Starogardzie Gd.
- Agencja Wspierania Przedsiębiorczości,
- ZBM w Starogardzie Gd.
- Starogardzki Klub Biznesu

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Ośrodek Sportu i Rekreacji
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Star-Wik

Dodatkowo ankiety złożyli Mieszkańcy Miasta Starogard Gd.

1.1. Propozycje obszarów do rewitalizacji wyznaczone przez Instytucje i partnerów społecznych oraz Zespół Zadaniowy, którzy wzięli czynny udział w warsztatach , złożyli ankiety :

1.1.1. GRUPA 1 - zdegradowane stare zespoły mieszkaniowe.

Zespół wskazał jako obszar problemowy – Rynek i uliczki przyległe (obszar pomiędzy ul. Kanałową, Tczewską, Sobieskiego, Kościuszki domknięty rondem i rzeką Wierzycą – jak na zał.1)

A. Wskazano następujące problemy:

1. - ogromny parking na rynku - jako degradujący obszar kulturowo cenny
2. - brak miejsc postojowych w okolicach starego miasta – zakres ich dostępności
3. - bałagan architektoniczny
4. - martwy ratusz
5. - brak gastronomii i ogródków przed lokalami gastronomicznymi,
6. - utrudnienia związane z komunikacją – kolizja ruchu pieszego z kołowym
7. - brak bazy noclegowej na rynku
8. - niewłaściwe nawierzchnie oraz bariery architektoniczne
9. - brak ścieżek rowerowych
10. - brak parkingów dla rowerów
11. - brak zieleni w poszczególnych pierzejach
12. - brak małej architektury
13. - brak toalet publicznych dostępnych dla niepełnosprawnych

B. Wskazano następujące cele:

1. - konieczność lokalizacji parkingu wielopoziomowego w okolicach starego miasta lub innych parkingów np. tymczasowo teren po bazie MZK można zaadaptować na parking – docelowo ten teren potraktować jako kompleksowe zagospodarowanie terenów po Neptunie i MZK . Preferowane rozwiązanie - parking podziemny.
2. - konieczność wprowadzenia nowych funkcji w rynku np.: gastronomia –mile widziane ogródki przed lokalami gastronomicznymi, informacja turystyczna, punkty sprzedaży pamiątek i rękodzieła artystycznego związanego ze Stolicą Kociewia, „klimatyczny” hotelik,
3. - należy wprowadzić takie funkcje i takie rozwiązania aby rynek po zamknięciu sklepów o 18-tej dalej żył i funkcjonował jako strefa spędzania wolnego czasu, kultury i rozrywki dla wszystkich mieszkańców miasta (Dyrektywa Unii Europejskiej 85/384 mówi, że “architektura, sposób zharmonizowania budynku z krajobrazem zurbanizowanym lub otwartym, stanowi dobro publiczne”.),
4. - **poprawa bezpieczeństwa – rozbudowa systemu monitoringu**
5. - przywrócenie ratuszowi funkcji kulturalnych
6. - nowe nawierzchnie -materiały tradycyjne - bruk , kamień
7. - uporządkowany charakter reklam
8. - mała architektura - jednolity charakter oświetlenia , fontanna ...
9. - zagospodarowanie ciągu Wierzycy – jako terenu zielonego – w formie osi spacerowej

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

8. - ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego – poprzez remonty elewacji, renowację lub wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, termomodernizację dachu i zmianę pokrycia dachu, zmianę ogrzewania na ekologiczne,
9. - projekty renowacji poszczególnych elewacji powinny być przygotowane jako jeden projekt co umożliwi uzyskanie najwyższych walorów estetycznych i najniższą cenę dokumentacji projektowej.
10. - poprawa stanu technicznego budynków poprzez programy zachęt: dopłaty do planowanych inwestycji –np. poprzez finansowanie odsetek od kredytów, poręczenia kredytów oraz dotacje, poprzez program dofinansowania czynszów zwiększonych po remoncie mieszkań, itp
11. –infrastruktura - budowa korytarza technologicznego (wymiana całej infrastruktury i jej rozbudowa – kompleksowe działanie mające na celu wykluczenie awarii i późniejszych ingerencji w nowe nawierzchnie)
12. –koncepcja organizacji ruchu. Ograniczenie ruchu kołowego na rynku poprzez odpowiednią organizację ruchu – na korzyść bezpiecznego ruchu pieszo spacerowego prowadzące do rozwoju pożądaných funkcji wskazanych w punkcie B 2 ,3, 9 (strefy wykluczone z ruchu , strefy ograniczonego ruchu – tylko dla mieszkańców i użytkowników usług, strefy płatnego parkowania, strefy ulic jednokierunkowych i parkowania przykrawężnikowego. W związku z tym może nawet nastąpić konieczność budowy drogi przejmującej ruch z rynku – obwodnicy Rynku- np. przedłużenie ul. Pelplińskiej w kierunku ul. Owidzkiej)
13. – wzrost zatrudnienia związany z nowymi funkcjami :
 - a) rozwojem turystyki – pamiętka, przewodnicy, informacja turystyczna, gastronomia, baza noclegowa itp.,
 - b) spędzaniem wolnego czasu – puby, restauracje, kawiarnie, ośrodki kulturalne (wystawy, galerie, kawiarenki internetowe, artyści lokalni, itp.)
 - c) usługi – biura doradcze, punkty usługowe,

1.1.2. GRUPA 2 – zdegradowane zespoły zabudowy mieszkaniowej (blokowiska),

Zespół wskazał jako obszar problemowy – Aleję Wojska Polskiego, Dworzec PKP, wraz z ul. Osiedlową i Kolejową – jak na zał. 1.)

Wskazano następujące cele prowadzące do rozwiązania problemów:

1. Poprawy bezpieczeństwa poprzez monitoring PKP i oświetlenie,
2. Dodatkowa funkcja dla dworca PKP (hotelik , zajazd lub inna funkcja usługowa - co uzasadniłoby ekonomicznie inwestycję),
3. Remont dworca PKP – jako wizytówki miasta,
4. Stworzenie miejsc dla integrowania się społeczności lokalnej (okolic Alei Wojska Polskiego) –zagospodarowanie wolnego czasu młodzieży - świetlica dla dzieci i młodzieży, miejsca zabaw dla dzieci i miejsca wypoczynku rodzinnego (odpowiednio zagospodarowany teren pomiędzy CPN, Sikorskiego i Wierzycą - bezpieczeństwo - monitoring, infrastruktura turystyczna – ścieżki , zieleń, place zabaw, ławeczki, a może nawet miejsca do grillowania)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

5. Nowe funkcje – Aleja Wojska Polskiego miejscem artystów lokalnych, małe galerie, sklepiki, kawiarenki
6. Działania zmierzające do pomocy osobom wykluczonym społecznie – poprzez programy prowadzone przez instytucje wsparcia społecznego
 - a/ osoby wykluczone społecznie ze względów fizycznych – osoby niepełnosprawne i starsze
 - b/ osoby wykluczone społecznie ze względów ekonomicznych - osoby bezrobotne, bezdomne, samotne matki, imigranci, byli więźniowie
7. Poprawa estetyki Alei Wojska Polskiego (wymiana nawierzchni, odpowiednia mała architektura),

1.1.3. **GRUPA 3** – zdegradowane obszary poprzemysłowe,

Zespół wskazał jako obszar problemowy – **Tereny Młynów – jak na zał. 1.)**

Wskazano następujące cele prowadzące do rozwiązania problemów:

1. Nadanie terenowi nowej funkcji centrum kulturalno – rekreacyjno – rozrywkowego (przystań kajakowa, kluby muzyczne i plastyczne, galerie, sale kinowe – na zasadach klubów dyskusyjnych, biblioteka, mediateka, fitness odnowa biologiczna, siłownie sauny, kręgielnia, bilard, restauracja, kawiarnia, dyskoteka, wieża widokowa, ścianka wspinaczkowa, parking, butiki, sale konferencyjne, w sąsiedztwie lokalizacja hotelu,
2. Zwiększenie aktywności mieszkańców,
3. Zwiększenie zainteresowania Miastem - napływ mieszkańców sąsiednich wiosek i miasteczek,
4. Poprawa bezpieczeństwa dla tego obszaru miasta,
5. Wzrost zatrudnienia

1.2. Propozycje obszarów do rewitalizacji proponowane obszar według ankietowanych i wniosków Mieszkańców (przedstawione w kolejności od największego zainteresowania do najniższego).

1.2.1. Rynek i uliczki przyległe

• Przyczyny degradacji występujące w rejonie Rynku:

- słaby rozwój handlu i usług (brak np. gastronomii i ogródków przed lokalami gastronomicznymi, brak bazy noclegowej),
- bezrobocie,
- patologie społeczne,
- zanieczyszczone środowisko,
- zły stan zabytków,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- *słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno-wypoczynkowa,*
 - *zły stan dróg i komunikacji (niewłaściwe nawierzchnie oraz bariery architektoniczne, kolizja ruchu pieszego z kołowym, brak parkingów poza Rynkiem , które mogłyby obsługiwać Stare Miasto),*
 - *dominująca funkcja Rynku - parking,*
 - *martwy ratusz*
 - *zasoby mieszkaniowe o bardzo niskim standardzie.*
 - *bałagan architektoniczny*
-
- **Problemy ekonomiczne i społeczne występujące w rejonie Rynku jakie należy rozwiązać w drodze rewitalizacji - uporządkowane pod względem ważności problemu:**
 - *słaby rozwój handlu i usług*
 - *bezrobocie*
 - *bieda,*
 - *stan dróg*
 - *przestępczość,*
 - *przemoc w rodzinie,*
 - *narkomania,*
 - *utrudniony dostęp do dobrych szkół,*
 - *jakość połączeń komunikacyjnych,*
 - *stan zabytków,*
 - *braku dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)),*
 - *zanieczyszczenie środowiska,*
 - *przestępczości młodocianych,*
 - *alkoholizm,*
 - *brak podstawowych mediów*
 - *niska aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych,*
 - *niska samoorganizacja społeczna,*
 - *handel i usługi niskiej jakości,*
 - *niski standard mieszkań,*
 - *mała ilość terenów inwestycyjnych,*
 - *brak zachęty dla inwestorów,*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- zła gospodarka odpadami, ściekami.
- emigracja z miasta młodych i dobrze wykształconych osób,
- brak dostępu do nowoczesnej technologii
- niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia).

1.2.2. Ulica Kościuszki i tereny po Neptunie

- **Przyczyny degradacji występujące w rejonie ul. Kościuszki:**
 - *słaby rozwój handlu i usług*
 - *bezrobocie,*
 - *patologie społeczne,*
 - *zanieczyszczone środowisko,*
 - *zły stan techniczny zabudowy,*
 - *zły stan dróg i komunikacji,*
 - *zasoby mieszkaniowe o niskim standardzie.*
 - *bałagan architektoniczny*
- **Problemy ekonomiczne i społeczne występujące w rejonie ul. Kościuszki jakie należy rozwiązać w drodze rewitalizacji - uporządkowane pod względem ważności problemu:**
 - *bezrobocie*
 - *bieda,*
 - *alkoholizm,*
 - *stan dróg*
 - *przestępczość,*
 - *przestępczości młodocianych,*
 - *przemoc w rodzinie,*
 - *narkomania,*
 - *utrudniony dostęp do dobrych szkół,*
 - *braku dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)),*
 - *jakość połączeń komunikacyjnych,*
 - *stan zabytków,*
 - *zanieczyszczenie środowiska,*
 - *brak podstawowych mediów*
 - *słaby rozwój handlu i usług*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- *niska aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych ,*
- *niska samoorganizacja społeczna,*
- *handel i usługi niskiej jakości,*
- *mała ilość terenów inwestycyjnych,*
- *brak zachęty dla inwestorów,*
- *brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw,*
- *niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy (przekwalifikowanie, szkolenia).*

1.2.3. Tereny Zespołu Młynów

- **Przyczyny degradacji występujące w rejonie Zespołu Młynów :**

- *bezrobocie,*
- *słaby rozwój handlu i usług*
- *patologie społeczne,*
- *zanieczyszczone środowisko,*
- *zły stan techniczny zabudowy,*
- *zły stan dróg i komunikacji,*

- **Problemy ekonomiczne i społeczne występujące w rejonie Zespołu Młynów jakie należy rozwiązać w drodze rewitalizacji - uporządkowane pod względem ważności problemu:**

- *alkoholizm,*
- *braku dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)),*
- *bieda,*
- *przestępczość,*
- *przestępczości młodocianych,*
- *słaby rozwój handlu i usług*
- *stan zabytków,*
- *zanieczyszczenie środowiska,*
- *bezrobocie*
- *narkomania,*
- *stan dróg*
- *utrudniony dostęp do dobrych szkół,*
- *jakość połączeń komunikacyjnych,*
- *brak podstawowych mediów*
- *niska aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych ,*
- *niska samoorganizacja społeczna,*

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- handel i usługi niskiej jakości,
- mała ilość terenów inwestycyjnych,

1.2.4. Aleja Wojska Polskiego + Dworzec PKP

- **Przyczyny degradacji:**

- *zły stan dróg i komunikacji,*
- *bezrobocie,*
- *słaby rozwój handlu i usług*
- *patologie społeczne,*
- *zanieczyszczone środowisko,*
- *zły stan techniczny zabudowy,*
- *bałagan architektoniczny*

- **Problemy ekonomiczne i społeczne jakie należy rozwiązać w drodze rewitalizacji - uporządkowane pod względem ważności problemu:**

- stan dróg
- bezrobocie
- bieda,
- słaby rozwój handlu i usług
- przestępczości młodocianych,
- przestępczość,
- alkoholizm,
- narkomania,
- zanieczyszczenie środowiska,
- stan zabytków,
- przemoc w rodzinie,
- braku dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)),
- jakość połączeń komunikacyjnych,
- utrudniony dostęp do dobrych szkół,
- brak podstawowych mediów
- niska samoorganizacja społeczna.

1.2.5. Inne obszary Miasta które ankietowani wymienili jako ważne: Łapiszewo i park Kocborowski , ul. Lubichowska, ul. Krasickiego.

2. WYZNACZONY OBSZAR REWITALIZACJI.

Propozycje obszarów miasta uznanych za zdegradowane i proponowane do rewitalizacji zostały przedstawione w podsumowaniu pracy na rzecz rewitalizacji z dnia 22.10.2005r.

Na spotkaniu zespołu zadaniowego ustalono, że właściwie całe miasto wymaga rewitalizacji.

Wyznaczono obszary do rewitalizacji:

- Nr 1 - zlokalizowany w centralnej części miasta składający się z dwóch części.

Granice obszaru rewitalizacji Nr 1: – *obszar pomiędzy ulicami (wraz z zabudową przyległą): Hallera, Kanałową Tczewską, Sobieskiego, Kościuszki, Lubichowską , Chojnicką, Chopina, Parkową wraz z parkiem wraz z terenem w zakolu Rzeki Wierzycy przy ul. Kanałowej + teren pomiędzy ulicami Kościuszki i Owidzką na przedłużeniu ulicy Pelplińskiej – jak na zał.2.*

- Nr 2 – Tereny przemysłowe po Neptunie i Polpharmie zakład A w rejonie ulicy Jana Pawła II – *jak na zał.2.*

- Nr 3 - Tereny przemysłowe – Zespół Młynów – *jak na zał.2.*

- Nr 4 – Aleja Wojska Polskiego wraz z dworcem PKP – *jak na zał.2.*

Zdecydowano, że najważniejszymi argumentami przemawiającymi za tymi właśnie obszarami jest znaczna degradacja przestrzeni miejskiej w połączeniu z intensywnością występowania problemów społecznych i ekonomicznych. Jednocześnie koncentracja działań rewitalizacyjnych na tych obszarach gwarantuje najwyższą efektywność działań w stosunku do oczekiwanych rezultatów rewitalizacji.

Rewitalizacja wybranego terenu przyczyni się do pobudzenia życia społeczno-gospodarczego, będzie bodźcem do wzrostu aktywności gospodarczej i przyczyni się do tworzenia nowych miejsc pracy oraz przyczyni się do zwiększenia potencjału turystycznego i kulturowego oraz nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Przeprowadzona rewitalizacja w wybranych terenach powinna automatycznie wpłynąć na rozwój pozostałych części miasta.

Wyznaczone obszary rewitalizacji to nie jedyne tereny zdegradowane w mieście.

W Starogardzie znajdują się też i inne obszary, które również w znacznej części uległy deprecjacji. W związku z powyższym będą one przedmiotem kolejnych etapów procesu rewitalizacji. Priorytetem jednak ze względu na rangę problemów, jak i na efektywność planowanych działań dla procesu rewitalizacji miasta są jednak działania w wyznaczonym obszarze centralnej części miasta.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

2.1. Opis obszarów zdegradowanych objętych procesem rewitalizacji – etap I

Starogard Gdański jest miastem o bogatej historii znajdującej odzwierciedlenie m.in. w architekturze miasta. Historia miasta sięga XIII wieku. Z tamtego okresu nie zachowały się żadne zabytki, jednakże centralna część miasta obfituje w obiekty historyczne pochodzące z XIV wieku. W Starogardzie ponad 20% mieszkań znajduje się w budynkach oddanych do użytku przed 1945 r.

Obszar N1 - Rynek jako zespół jest wpisany do rejestru zabytków. Najwięcej zdegradowanych budynków znajduje się w centralnej części miasta. W związku z wiekiem kamienic ich stan w większości przypadków wymaga pilnej interwencji. Zniszczone są elewacje, dziurawe dachy, odrapane i wysłużone klatki schodowe. Infrastruktura techniczna na tym terenie także w znacznym stopniu uległa degradacji, a opalanie węglem obiektów w centrum miasta jest niedopuszczalne (ochrona środowiska, utrudniony dowóz węgla, brak miejsca składowania, duże zagrożenie pożaru).

Układ komunikacyjny wymaga przebudowy a nawierzchnie ulic i placów naprawy. Dużym problemem są też 3 mosty prowadzące w kierunku starego miasta wymagające natychmiastowego remontu. Zmiany na tym terenie wymaga także organizacja ruchu i systemu parkowania – ponieważ istniejący na Rynku parking zlokalizowany w sercu historycznego miasta uniemożliwia lokalizację innych funkcji.

W poszczególnych kwartałach Rynku brakuje zieleni sprzyjającej spędzaniu wolnego czasu i w sposób naturalny podkreślającej piękno tego miejsca.

W Starogardzie od kilku lat obserwuje się odpływ ludności zamożniejszej i aktywnej gospodarczo z centrum miast na jego peryferie jak również brak „przyciągania przez miasto” kadry dyrektorsko-kierowniczej znaczących zakładów - ludzie ci wybierają dojazdy do odległego o ok.50km Trójmiasta, ponieważ nie widzą tutaj miejsca dla siebie i swoich rodzin. Należy zwrócić uwagę na odpływ młodych, wykształconych ludzi – wybierają oni inne większe miasta lub emigrują.

Powoduje to sytuację, w której zabytkowe kamienice centralnej części miasta, o niskim standardzie, zamieszkiwane są przez grupy słabsze ekonomicznie, zagrożone marginalizacją i patologiami społecznymi (tj: długotrwałe bezrobocie, alkoholizm, przestępczość, przemoc w rodzinie, narkomania, brak dostępu do nowoczesnej technologii) będącymi wynikiem biedy, bezrobocia, bezradności społecznej i niskiego poziomu wykształcenia.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wskazano w wyznaczonym terenie strefy: 2 rewitalizacji - przywrócenia zespołom i obiektom

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

zabytkowym dawnym wartości przestrzennych i zabytkowych, 3 ochrony ekspozycji cennych zespołów przestrzennych lub walorów środowiska przyrodniczego.

Obszar N4 - Aleja Wojska Polskiego stanowi reprezentacyjną aleję miejską – łączy dworzec PKP z centrum miasta. Stan techniczny i przestrzenny znacznie odbiega od charakteru reprezentacyjnego: zniszczone nawierzchnie ciągu spacerowego, nieuporządkowana polityka komunikacyjna, zdegradowana zabudowa i zieleń. W omawianym miejscu występują problemy społeczne: bezrobocie, przestępczość, przestępczości młodocianych, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, niska samoorganizacja społeczna oraz bezrobocie, bieda.

Problem stanowi również zanieczyszczone środowisko naturalne – lokalne kotłownie oraz niska termoizolacyjność budynków – brak oszczędności energii cieplnej.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wskazano ten teren jako strefa 2 rewaloryzacji - przywrócenia zespołom i obiektom zabytkowym dawnym wartości przestrzennych i zabytkowych, a dworzec PKP oznaczono jako zespoły przestrzenne postulowane do wpisania do rejestru zabytków.

Obszar Nr 2 – Tereny poprzemysłowe po Neptunie i Polpharmie zakład A w rejonie ulicy Jana Pawła II – znajdują się w samym centrum miasta – są to opuszczone tereny i budynki, często w złym stanie technicznym. Stanowią one niekorzystną ekspozycję dla starego miasta i oddziałują negatywnie na ład przestrzenny. Takie opuszczone tereny poprzemysłowe stanowią zagrożenie dla środowiska naturalnego, a także stanowią zagrożenie dla okolicznych mieszkańców – miejsca podejrzanych spotkań, odzysk surowców wtórnych i związane z tym zagrożenie zawalenia się w pierwszym etapie teren należy przywrócić do stanu „zero” (wyburzenia budynków i oczyszczenie z instalacji technologicznych i innych mogących zanieczyszczać środowisko naturalne. Bardzo ważną sprawą jest wprowadzenie na ten teren nowych funkcji.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wskazano w wyznaczonym terenie strefy: 1 rewaloryzacji- przywrócenia zespołom i obszarom zabytkowym dawnym wartości przestrzennych i kulturowych oraz znaczenia społeczno-gospodarczego

Obszar Nr 3 - Tereny poprzemysłowe – Zespół Młynów. Bardzo ciekawy zespół malowniczo położony nad rzeką Wierzycą znajdujący się w bezpośrednim sąsiedztwie starego miasta i pałacu Wiecherta. Ceglane obiekty z misternymi i ponadczasowymi elewacjami z bogatym detalem od dłuższego czasu stoją nieużytkowane co powoduje pogarszanie się ich stanu technicznego – wymagają one pilnej interwencji i nowej funkcji - np. muzeum techniki, uczelnia, szkoła artystyczna (np. szkoła rzemiosł artystycznych lub

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

szkoła muzyczna), hotel, restauracja, biblioteka. Zespół Młynów jest stosunkowo duży i można nawet powiązać kilka funkcji.

W Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wskazano w wyznaczonym terenie strefę 2 rewaloryzacji - przywrócenia zespołom i obiektom zabytkowym dawnych wartości przestrzennych i zabytkowych a Zespół Młynów oznaczono jako zespoły przestrzenne postulowane do wpisania do rejestru zabytków.

Odwróceniu niekorzystnej sytuacji w wyznaczonych obszarach może służyć rewitalizacja (przywrócenie życia) tkanki społecznej, zasobów mieszkaniowych i infrastruktury, budowa i renowacja obiektów użyteczności publicznej i nowej zabudowy o charakterze usługowym służących aktywizacji gospodarczej i społecznej miasta oraz przywrócenie terenów przemysłowych do stanu „zero”.

V. KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW.

PRZEDSIĘWZIĘCIA OBJĘTE PROGRAMEM REWITALIZACJI

1. KWALIFIKOWALNOŚĆ PRZEDMIOTOWA I PODMIOTOWA

1.1. Inwestycje wdrażane w ramach Lokalnych Programów Rewitalizacji, które ubiegają się o dofinansowanie z Działania 3.3.1 ZPORR muszą kwalifikować się do następujących typów projektów:

- 1) porządkowanie „starej tkanki” urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem,
- 2) izolacja, remont lub przebudowa elewacji, fasad i dachów budynków oraz pomieszczeń przeznaczonych na cele: gospodarcze, szkoleniowe lub kulturalne - za wyjątkiem przeprowadzania prac budowlano-montażowych w indywidualnych mieszkaniach - w ramach działania wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu, w tym:
 - remont, przebudowa instalacji w budynkach: grzewczych, elektrycznych, gazowych i wodno-kanalizacyjnych,
 - zagospodarowaniem przyległego terenu (budowa, remont, przebudowa małej architektury, zieleni, ogrodu).
- 3) renowacja budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się na rewitalizowanym terenie w tym ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne, edukacyjne, turystyczne lub kulturalne, przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy. Priorytetowo będą traktowane budynki posiadające potencjał dla rozwoju turystyki. Renowacja będzie się składała z działań wspierających:
 - prace konserwatorskie,
 - odnowienie zabudowań (za wyjątkiem indywidualnych mieszkań).
- 4) prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu przyczyniająca się do tworzenia stałych miejsc pracy,
- 5) wyburzanie budynków pod cele: usługowe, kulturowe, edukacyjne, gospodarcze, turystyczne lub rekreacyjne,
- 6) remont lub przebudowa infrastruktury publicznej związanej z rozwojem funkcji turystycznych, rekreacyjnych, kulturalnych,
- 7) tworzenia stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym:
 - budowa lub remont oświetlenia;
 - zakup i instalacja systemów monitoringu przyczyniających się do realizacji działania.
- 8) adaptacja, przebudowa lub remonty budynków i przestrzeni użyteczności publicznej wraz z przyległym otoczeniem na cele edukacyjno-społeczne znajdujących się na terenie rewitalizowanym w tym między innymi przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie i ponadgimnazjalne, szkoły wyższe, szkoły artystyczne, szkolne stołówki, domy dziecka, domy spokojnej starości,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

ośrodki walki z patologiami społecznymi (np. walki z narkomanią, alkoholizmem), poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży, domy kultury, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz obiekty służące pomocą społeczną (np. dla samotnych matek z dziećmi, zapobiegania przestępczości, punkty służące pomocą i przekwalifikowywaniem byłych więźniów) – priorytetowo będą traktowane budynki, które głównie przyczynią się do rozwoju działalności gospodarczej i zatrudnienia (za wyjątkiem prac remontowo-instalacyjnych w indywidualnych mieszkaniach), w tym:

- izolacja, remont, przebudowa fasad i dachów budynków;
 - remont, przebudowa, adaptacja pomieszczeń
 - budowa, remont, przebudowa instalacji w budynkach: grzewczych, wodno-kanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych;
 - zagospodarowanie przyległego terenu (np. budowa, remont, przebudowa ogrodzeń i małej architektury).
- 9) przebudowa, wymiana lub remont infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej, grzewczej i gazowej w rewitalizowanych obiektach publicznych, usługowych,
- 10) regeneracja, rehabilitacja i zabudowywanie pustych przestrzeni publicznych, w tym:
- remont lub przebudowa: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet miejskich, małej architektury (np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), miejsc rekreacji, terenów zielonych (zieleń wysoka, niska i trawniki) oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków.
- 11) remonty lub przebudowa infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie ochrony środowiska na terenie zdegradowanych dzielnic miast, w tym:
- budowa, remonty lub przebudowa sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania, gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,
 - budowa, remonty lub przebudowa kanalizacji deszczowej,
 - wymiana elementów konstrukcyjnych zawierających azbest w budynkach publicznych (poza celami mieszkaniowymi) w przypadku, gdy nie wymaga to przebudowy całego obiektu i po spełnieniu wymagań przekazania powstałych odpadów zawierających azbest podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie gospodarki takimi odpadami,
 - budowa, remonty lub przebudowa sieci wodociągowych, ujęć wody i urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulujących ciśnienie wody.
- 12) poprawa funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych rewitalizowanego terenu, w tym:
- remonty, przebudowa lub modernizacja dróg lokalnych (gminnych lub powiatowych) i ulic prowadzących do dzielnic mieszkalnych oraz komunalnych dróg osiedlowych (między innymi wzmocnienie podbudowy jezdni, polepszenie stanu nośności, wymiana i poszerzenie nawierzchni) oraz małych obiektów inżynierskich,
 - budowa, remonty lub przebudowa chodników i przejść dla pieszych, jak również wszelkie inne prace infrastrukturalne lub zakup wyposażenia pozwalający zwiększyć bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów lub zwierząt, (np. budowa, przebudowa lub remont ścieżek rowerowych),
- 13) remont lub przebudowa obiektów pełniących funkcje zaplecza turystycznego, kulturalnego,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- 14) remont, przebudowa lub przystosowanie budynków i przestrzeni dla potrzeb tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości,
- 15) remont, przebudowa lub przystosowanie budynków i infrastruktury na cele turystyczne i kulturalne (włącznie z odnowieniem i konserwacją obiektów dziedzictwa kulturowego) prowadząca do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy.

Projekty z zakresu kultury przewidziane w Działaniu nie będą związane z działalnością gospodarczą, za wyjątkiem działalności statutowej nie nastawionej na zysk realizowanej przez działające w imieniu samorządu terytorialnego jednostki organizacyjne, instytucje kultury

z sektora finansów publicznych, dla których organem założycielskim są jednostki administracji rządowej lub samorządowej, a także organizacje pozarządowe, w tym stowarzyszenia, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe.

Beneficjentami/wnioskodawcami do Działania 3.3.1 ZPORR mogą być:

1. Gmina, miasto na prawach powiatu lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania wyżej wymienionych jednostek samorządu terytorialnego .
2. Następujące podmioty, których projekt został ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji:
 - a) spółki prawa handlowego oraz inne jednostki organizacyjne nie działające w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na cele statutowe, w których większość udziałów lub akcji posiadają podmioty wymienione w pkt 1 lub samorząd województwa,
 - b) podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada gmina lub miasto na prawach powiatu,
 - c) podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych –dostarczające usługi użyteczności publicznej na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego pod warunkiem przestrzegania zasad pomocy publicznej określonych w przepisach odrębnych,
 - d) organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia, fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe,
 - e) spółdzielnie mieszkaniowe,
 - f) jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, w szczególności policja, straż pożarna,
 - g) szkoły wyższe,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

h) wspólnoty mieszkaniowe (dla projektów dotyczących konserwacji i renowacji fasad budynków oraz połąci dachowej, a także dla projektów dotyczących zagospodarowania budynków i przyległego otoczenia zgodnie z celami poddziałania (bez prowadzenia prac w indywidualnych mieszkaniach) - znajdujących się w rejestrze zabytków i pod warunkiem, że wiążą się one z tworzeniem stałych miejsc pracy.)

1.2. Inwestycje wdrażane w ramach Lokalnych Programów Rewitalizacji, które ubiegają się o dofinansowanie z Działania 3.3.2 ZPORR muszą kwalifikować się do następujących typów projektów:

1. izolacja, remont, prace rozbiórkowe, przebudowa lub adaptacja budynków, obiektów, infrastruktury urządzeń przemysłowych i po-wojskowych wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu w celu nadania im nowych funkcji użytkowych: usługowych, turystycznych rekreacyjnych, zdrowotnych i edukacyjnych:
 - remont, przebudowa lub adaptacja opustoszałego obiektu budowlanego i pomieszczeń dla: biur, warsztatów, pomieszczeń dla inkubatorów przedsiębiorczości oraz pomieszczeń konferencyjnych, a także dla w szczególności: przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół średnich i ponadgimnazjalnych, szkół wyższych, szkolnych stołówek, domów dziecka, ośrodków walki z patologiami społecznymi (np. walki z narkomanią, alkoholizmem), poradni psychologicznych, świetlic dla dzieci i młodzieży, domów kultury, Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz obiektów służących pomocą społeczną (np. dla samotnych matek z dziećmi, zapobiegania przestępczości, punkty służące pomocą z przekwalifikowywaniem byłych więźniów),
 - pomoc strukturom świadczącym usługi dla lokalnej społeczności i przyczyniające się do tworzenia lub ochrony miejsc pracy i przeciwdziałaniu marginalizacji społecznej. Priorytetowo traktowane będą projekty, które będą wspierać działania gospodarcze, w tym:
 - izolacja, remont, przebudowa fasad i dachów budynków;
 - budowa, remont, przebudowa instalacji (grzewczych, wodno-kanalizacyjnych, gazowych, elektrycznych) w budynkach;
 - zagospodarowanie przyległego terenu (np. budowa, remont, przebudowa ogrodzeń i małej architektury).
2. izolacja, remont, adaptacja lub przebudowa pokoszarowych budynków mieszkalnych w celu nadania im nowych funkcji: usługowych, gospodarczych, społecznych, edukacyjnych, rekreacyjnych (za wyjątkiem prac budowlano-instalacyjnych w indywidualnych mieszkaniach), w tym:
 - remont, przebudowa, adaptacja pomieszczeń (za wyjątkiem celów mieszkaniowych),
 - izolacja, remont, przebudowa fasad, dachów,
 - budowa, remont, przebudowa instalacji w budynkach: grzewczych wodno-kanalizacyjnych, elektrycznych, gazowych,
 - zagospodarowanie przyległego terenu, w tym budowa, remont, przebudowa małej architektury i ogrodzeń.
3. porządkowanie "starej tkanki" urbanistycznej poprzez odpowiednie zagospodarowywanie i zabudowywanie pustych przestrzeni w harmonii z otoczeniem na cele usługowe edukacyjne, społeczne, turystyczne, rekreacyjne, gospodarcze, kulturalne,
4. wyburzanie budynków na cele: usługowe, kulturowe, edukacyjne, gospodarcze, turystyczne lub rekreacyjne,
5. renowacja (prace związane z konserwacją, rewaloryzacją, zachowaniem, adaptacją) budynków infrastruktury o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym (w tym z zakresu ochrony dziedzictwa przemysłowego i obiektów o znaczeniu militarnym), a także ich adaptacja na cele: gospodarcze, społeczne i kulturalne wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia - znajdujących się na rewitalizowanym terenie,
6. prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

zagospodarowaniem przyległego terenu, przyczyniające się do tworzenia stałych miejsc pracy,

7. zakładanie parków lub zalesianie oczyszczonego obszaru, w celu nadania mu funkcji turystycznych lub rekreacyjnych,
8. zabudowywanie pustych przestrzeni:
 - o budowa, remont lub przebudowa: placów, rynków, parkingów, placów zabaw dla dzieci, publicznych toalet, małej architektury (np. tarasy widokowe, fontanny, ławki, kosze na śmieci), miejsca rekreacji, terenów zielonych (zieleni wysoka, niska i trawniki oraz prace restauracyjne na terenie istniejących parków.
9. budowa przebudowa lub remont podstawowej infrastruktury komunalnej, w szczególności w zakresie ochrony środowiska naturalnego oraz infrastruktury transportowej znajdującej się na terenie rewitalizowanym:
 - o budowa przebudowa lub modernizacja sieci wodociągowych, ujęć wody, urządzeń służących do gromadzenia i uzdatniania wody oraz urządzeń regulacji ciśnienia wody,
 - o budowa przebudowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków,
 - o budowa remont lub przebudowa sieci kanalizacyjnych i innych urządzeń do oczyszczania gromadzenia, odprowadzania i przesyłania ścieków,
 - o budowa remont lub przebudowa kanalizacji deszczowej,
 - o rekultywacja gruntów, usuwanie niebezpiecznych materiałów - jeśli stanowi to niezbędny element realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji;
 - o wymiana elementów konstrukcyjnych zawierających azbest w budynkach publicznych (poz. celami mieszkaniowymi) w przypadku, gdy nie wymaga to przebudowy całego obiektu i po spełnieniu wymagań przekazania powstałych odpadów zawierających azbest podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzeniu działalności w zakresie gospodarki takimi odpadami,
 - o budowa remont lub przebudowa systemów odwadniających,
 - o budowa remont lub przebudowa: chodników, przejść dla pieszych lub zwierząt, ścieżek rowerowych,
 - o budowa lub remont parkingów,
 - o budowa rozbudowa, modernizacja lub remont dróg (poza drogami międzynarodowymi krajowymi i wojewódzkimi) na terenach obszarów po-wojskowych i przemysłowych i ich połączeń z siecią dróg publicznych (np: zwiększenie nośności, usunięcie ostrych i ciasnych zakrętów, poszerzenie nawierzchni) łącznie z budową lub remontem drogowej infrastruktury towarzyszącej (w tym obiektów inżynierskich),
 - o kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje,
10. tworzenie stref bezpieczeństwa na terenie byłych obszarów przemysłowych i po-wojskowych w miastach w celu zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach miast, w tym:
 - o budowa lub remont oświetlenia,
 - o zakup i instalacja systemów monitoringu przyczyniających się do realizacji działania.
11. budowa, przebudowa lub remont obiektów dla nadania im funkcji zaplecza kulturalnego, turystycznego lub rekreacyjnego rewitalizowanego obszaru w celu tworzenia stałych miejsc pracy.

Beneficjentami/wnioskodawcami do Działania 3.3.2 ZPORR mogą być:

1. Gmina miasto na prawach powiatu, powiat lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania wyżej wymienionych jednostek samorządu terytorialnego.
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

3. Następujące podmioty, których projekt został ujęty w Lokalnym Programie Rewitalizacji:
- a. spółki prawa handlowego oraz inne jednostki organizacyjne nie działające w cel osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na cele statutowe, w których większość udziałów lub akcji posiadają podmioty wymienione w pkt 1 i 2 lub samorząd województwa,
 - b. podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada gmina lub powiat,
 - c. podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych dostarczające usługi użyteczności publicznej na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego pod warunkiem przestrzegania zasad pomocy publicznej określonych w przepisach odrębnych,
 - d. organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia fundacje oraz kościoły i związki wyznaniowe
 - e. spółdzielnie mieszkaniowe;
 - f. policja,
 - g. szkoły wyższe,
 - h. wspólnoty mieszkaniowe.

1.3. Inwestycje wdrażane w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego I Norweskiego Mechanizmu Finansowego muszą wpisywać się w poszczególne obszary priorytetowe. Priorytet 3: Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego typu projektów:

- Konserwacja i renowacja: historycznych obiektów i zespołów zabytkowych, zespołów fortyfikacji i budowli obronnych
- Rewitalizacja historycznych miast
- Rewitalizacja obiektów przemysłowych na cele kulturalne (np. muzea)
- Renowacja i ochrona miejsc pamięci i martyrologii
- Tworzenie systemów zabezpieczeń dzieł sztuki (przed wywozem, kradzieżą, zniszczeniem)

Beneficjentami/wnioskodawcami do MFEOG I NMF mogą być:

- Instytucje sektora publicznego i prywatnego
 - administracja rządowa i pozarządowa
 - instytucje naukowe i badawcze
 - prywatne przedsiębiorstwa
 - podmioty partnerstwa publiczno-prywatnego
- Organizacje pozarządowe

warunki:

- a) utworzone w prawny sposób w Polsce
- b) działające w interesie publicznym

2. INWESTYCJE ZREALIZOWANE W LATACH POPRZEDNICH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

W związku ze znaczną degradacją przestrzeni miejskiej w obrębie staromiejskiego układu urbanistycznego od wielu lat sukcesywnie prowadzone są prace modernizacyjne mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców, ożywienie gospodarcze i odbudowę więzi społecznych, a także przywrócenie ładu przestrzennego.

Tabela 19 : Inwestycje zrealizowane w poprzednich latach na obszarze Starogardu

Lp.	Nazwa zadania	Okres realizacji
1.	Wykonanie nawierzchni ul. Kellera i wokół Bożnicy	1995r.
2.	Rozbiórka oficyny i rozbudowa Muzeum Ziemi Kociewskiej	1999-2001r.
3.	Renowacja murów obronnych - I Etap wzdłuż ul. Browarowej	2001r
4.	Zabezpieczenie i renowacja zachodniego odcinka murów obronnych przy Kościele Św. Mateusza - II Etap	2002-2003r.
5.	Zmiana sposobu użytkowania budynku produkcyjnego z 1895 przy ul. Kościuszki na siedzibą Starostwa Powiatowego	2001r.
6.	Budowa parkingu przy ul. Hallera	2002/2003r.
	Rozbudowa i modernizacja uzbrojenia podziemnego, kanalizacja sanitarna, kanalizacja deszczowa, wodociąg oraz remont nawierzchni i dostosowania dla osób niepełnosprawnych wraz z modernizacją oświetlenia w rejonie ulicy Hallera	2003r.
7.	Budowa ronda - ul. Hallera	2003r.
8.	Rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku produkcyjnego z 1921 roku na Pomorską Wyższą Szkołę Polityki Społecznej i Gospodarczej	2003r
9.	Budowa ciągu pieszego przez Park Miejski	2004r.
10.	Adaptacja budynku portierni przy ul. Kościuszki na potrzeby Starostwa Powiatowego	2005r.

3. ZADANIA REALIZOWANE ORAZ PLANOWANE NA TERENIE MIASTA STAROGARD GDAŃSKI MAJĄCE WPŁYW NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW Z ZAKRESU REWITALIZACJI

Zadania realizowane oraz planowane na terenie miasta Starogardu mające wpływ na realizację Projektów z zakresu rewitalizacji:

1. „mała obwodnica” wraz z towarzyszącymi ścieżkami rowerowymi, lata 2005-2006 ,
2. renowacja murów obronnych od dzwonnicy do baszty Gdańskiej wraz z basztami lata 2005-2006 ,
3. rozbudowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Lubichowskiej i Korytybskiej lata 2005-2006,
4. Budowa oświetlenia ul. Lubichowskiej lata 2004-2005,

4. WYKAZ PROJEKTÓW WSKAZANYCH DO REALIZACJI

4.1. Planowane projekty przestrzenne:

Etap I

1. Zadanie związane z rozdzieleniem kanalizacji ogólnospławnej na kanalizację deszczową i kanalizację sanitarną,
2. Rozbudowa monitoringu na Starym mieście, Alei Wojska Polskiego i w innych częściach miasta (sprawnie działający system) ,
3. Iluminacja Ratusza i Kościoła św. Katarzyny oraz oświetlenie uliczek wylotowych z Rynku,
4. **Zmiana organizacji ruchu z uwzględnieniem wariantu obwodnicy Rynku** - mająca bezpośredni wpływ na modernizację układu komunikacyjnego miasta oraz wyprowadzenie ruchu, zwłaszcza tranzytowego poza historyczne centrum miasta,
5. **Zmiana systemu parkowania samochodów osobowych i rowerów dla mieszkańców i czasowych użytkowników strefy Starego Miasta.**
6. **Ratusz - nowa funkcja np. kulturalno- turystyczna (Centrum Informacji Starogardzkiej),**
7. Remont istniejących mostów na kanale rzeki Wierzycy przy ul. Tczewskiej, Podgórznej i Hallera – wg przeznaczenia wynikającego z w/w koncepcji organizacji ruchu,
8. Budowa korytarza technologicznego na Rynku i wymiana zużytego uzbrojenia,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

9. Badania archeologiczne - teren Rynku,

10. Przebudowa nawierzchni i nowe zagospodarowanie terenu z zielenią placu Rynku i Alei Wojska Polskiego,

11. Program kompleksowego ucieplnienia Rynku – doprowadzenie ciepła miejskiego i gazu do poszczególnych budynków – forma zachęty do podłączenia się,
12. Odbudowa i renowacja murów obronnych – pozostałe fragmenty,
13. Zagospodarowanie ciągu Wierzycy jako terenu zielonego – osi spacerowej (zwiększenie atrakcyjności turystycznej),
14. Rewaloryzacja kamienic – a w szczególności w układzie urbanistycznym Starego Miasta i rejonie Alei Wojska Polskiego (poprzez np. program zachęt lub partnerstwo publiczno- prywatne),
15. Przywrócenie terenów przemysłowych do stanu „zero”,
16. Adaptacja Zespołu Młynów na nowe funkcje,
17. Przygotowanie obszarów rewitalizacji pod rozwój funkcji gospodarczych;
18. Uruchomienie inkubatora przedsiębiorczości,
19. Zagospodarowanie miejskich przestrzeni publicznych i sportowo – rekreacyjnych z poszanowaniem zasad ochrony środowiska z przeznaczeniem na rozwój kultury, turystyki, sportu i rekreacji (Rewitalizacja Parku Miejskiego (oświetlenie, place zabaw dla dzieci, skatepark, ścieżka zdrowia, nawierzchnie alejek), modernizacja obiektu sportowego OSiR, rewitalizacja Parku Kocborowskiego wraz ze stadionem (oświetlenie, plac zabaw, ławki, ścieżka zdrowia itp. rozbudowa i rewitalizacja terenów zielonych i sportowych przy szkołach i przedszkolach,...),
20. Zwiększenie liczby i poprawa stanu bezpieczeństwa ogródków jordanowskich,

Etap II

21. Budowa schroniska młodzieżowego - rozbudowa stancji harcerskiej i przystani kajakowej,
22. Rewaloryzacja cmentarza ewangelickiego przy ul. Owidzkiej - zagospodarowanie terenu pomiędzy ulicami Kościuszki i Owidzką (np. tereny zielone, amfiteatr),
23. Nowa siedziba dla Miejskiej Biblioteki Publicznej,
24. Adaptacja budynku na potrzeby stowarzyszenia „Można Inaczej”,
25. Przygotowanie nowych powierzchni wystawowych dla Muzeum Ziemi Kociewskiej,
26. Remont i dostosowanie budynku SCK do potrzeb osób niepełnosprawnych i zagospodarowanie terenu przyległego,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- 27. Dostosowanie budynku Urzędu Miejskiego do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- 28. Zagospodarowanie terenów i zdewastowanych obiektów PKP (dworzec, nieczynne linie kolejowe) np. utworzenie świetlic dla trudnej młodzieży, baza noclegowa, szlaki turystyczne na nieczynnych torowiskach,
- 29. Utworzenie lub odnowienie szlaków turystycznych, ścieżek edukacyjnych
- 30. Zagospodarowanie terenu Piekiełek,
- 31. Stworzenie produktu turystycznego (może być to produkt wspólny dla powiatu lub Kociewia),

4.2. Planowane działania z zakresu zagospodarowania przestrzennego

1. opracowanie planów miejscowego zagospodarowania przestrzennego dla obszarów wymagających planów,
2. opracowanie programu zachęt do regulacji stanu prawnego gruntów i budynków,
3. opracowanie programu zachęt do podejmowania remontów i modernizacji budynków i mieszkań w strefach rewitalizacji,

4.3. Planowane działania z zakresu gospodarki

Objęcie Programem Aktywizacji Gospodarczej miasta Starogard Gd. w zakresie:

1. opracowania i uruchomienia planu wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw,
2. wypracowanie modelu realizacji wybranych zadań inwestycyjnych w oparciu o zasady partnerstwa publiczno – prywatnego,
3. powołanie Centrum Obsługi Inwestora, obejmującego w szczególności inwestorów zainteresowanych podejmowaniem działań na obszarach rewitalizowanych,
4. opracowanie publikacji promocyjnych dla potencjalnych partnerów rewitalizacji, z częścią wspólną prezentującą całościowe zamierzenia rewitalizacyjne, mapy poglądowe i potencjał inwestycyjny stref ,
5. dążenie do zwiększania liczby turystów w mieście i regionie, m.in. poprzez promocję produktów rewitalizacji , powołanie centrum obsługi ruchu turystycznego, system informacji wizualnej o szlakach turystycznych, interesujących zabytkach, parkingach, usługach gastronomicznych, placówkach kulturalnych punktach pomocy medycznej, automatach telefonicznych, itp., utworzenie centralnego informatora o wolnych miejscach noclegowych (bieżąca aktualizacja), system informacji kierunkowej Starogardu rozpoczynającej się w odległości ok.30km od granic administracyjnych miasta, informującej o atrakcjach i usługach turystycznych , walorach miasta ,

4.4. Planowane działania społeczne realizowane na wszystkich obszarach rewitalizacji:

- a. opracowanie strategii integracji i polityki społecznej ze szczególnym uwzględnieniem terenów rewitalizowanych,
- b. stworzenie systemu wielopłaszczyznowej pomocy osób zmarginalizowanych i zagrożonych marginalizacją,
- c. opracowanie wspólnie z wyspecjalizowanymi jednostkami zatrudnienia tak zwanych „mikroprogramów włączania społecznego bezrobotnych” na terenach rewitalizowanych,
- d. stworzenie kompleksowego – atrakcyjnego programu wykorzystania udostępnianych terenów i obiektów przez społeczność Miasta, organizacje pozarządowe, placówki kulturalno – oświatowe, i inne grupy, organizacje mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych, z poszanowaniem zasad równouprawnienia kobiet i mężczyzn, zgodnie z priorytetami rewitalizacji,
- e. promowanie aktywnego stylu życia i wypoczynku mieszkańców miasta poprzez rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjno-turystycznej i wspieranie przez władze miasta działań innych instytucji w tym zakresie,
- f. udostępnienie wskazanych obiektów rewitalizacji do możliwości organizacji szkoleń mieszkańców w zakresie zmiany lub podwyższenia kompetencji odpowiadających potrzebom lokalnego i regionalnego rynku pracy,
- g. tworzenie kompleksowego systemu wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonych demoralizacją,
- h. wspieranie zatrudnienia młodzieży i osób niepełnosprawnych poprzez system subsydiowania,
- i. opracowanie programu aktywizacji osób starszych, wypracowanie programu powszechnego dostępu do kultury,
- j. pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego,
- k. Budowanie partnerstwa publiczno-prywatnego, wzmacnianie identyfikacji mieszkańców z miastem.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Działania społeczne na obszarach rewitalizowanych realizowane będą przez właściwe wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta oraz przez organizacje pożytku publicznego w drodze konkursów ogłaszanych przez Miasto Starogard Gd.

Powyższe zestawienie działań przestrzennych, gospodarczych i społecznych może podlegać zmianom w trybie określonym w punkcie: aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Zastosowany podział jest odzwierciedleniem założenia przyjętego w pierwszej części Programu, iż rewitalizacja jest wielopłaszczyznowym procesem o charakterze ciągłym, podlegającym okresowej ewaluacji i aktualizacji.

Zaprezentowany katalog działań z zakresu Programu Rewitalizacji został rozpisany dla pierwszego etapu - drugiego okresu programowania 2007 – 2013. Następne etapy będą opracowywane w oparciu o wyniki ewaluacji postępów realizacji etapu pierwszego rewitalizacji i aktualizacji pierwotnych celów i zadań rewitalizacyjnych.

5. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW REWITALIZACJI

Program zawiera planowane i aktualnie realizowane działania inwestycyjne o charakterze progospodarczym i proinwestycyjnym uzupełnione koniecznymi inicjatywami o charakterze społecznym.

Obszary rewitalizacji uzupełniają się na wzajem, gdyż:

- wszystkie znajdują się w granicach administracyjnych miasta,
- występujące problemy społeczne, przestrzenne i gospodarcze określające zdegradowane społecznie i/lub ekonomicznie tereny - wzajemnie się przenikają.

6. PODOKRESY PROGRAMOWANIA I PLAN FINANSOWY REWITALIZACJI NA LATA 2006-20013

6.1. Podokresy programowania

6.1.1. Podokresy programowania działań rewitalizacyjnych obejmują lata:

1. 2004 – 2006,
2. 2007 – 2013,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

3. 2014 – 2020,

i są zgodne z programowaniem rozwoju regionalnego ze środków strukturalnych Unii Europejskiej.

6.1.2. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego I Norweski
Mechanizm Finansowy na lata 2004-2009

6.2. Plan finansowy rewitalizacji

Projekty /zadania inwestycyjne/ włączone do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji w okresie 2006 – 2013 wykazano w zestawieniu stanowiącym *załącznik nr 7*

W zestawieniu zawarto:

- obszar rewitalizacji,
- projekt, zadanie inwestycyjne,
- planowany okres realizacji,
- podmiot odpowiedzialny za realizację projektu,
- zestawienie źródeł finansowania.

Finansowanie projektów z zakresu rewitalizacji oparto na montażu finansowym obejmującym:

- środki własne gminy,
- dotacje otrzymane z budżetu państwa,
- dotacje otrzymane ze wsparcia wspólnotowego w tym:
 - Funduszy Strukturalnych,
 - Funduszu Spójności,
 - Inicjatyw Wspólnotowych,
- inne nie wymienione źródła,
- kapitał prywatny,
- kredyty inwestycyjne,

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Plan finansowy przedstawiony w w/w załączniku zawiera jedynie środki finansowe deklarowane przez Miasto Starogard Gd. na działania z zakresu rewitalizacji co nie wyklucza udziału finansowego podmiotów zewnętrznych, chcących aktywnie włączyć się w działania na rzecz rewitalizacji.

VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ WARUNKUJĄCE POWODZENIE PROCESU REWITALIZACJI

1. KOORDYNACJA PROCESU REWITALIZACJI

Jednym z podstawowych warunków realizacji rewitalizacji jest stworzenie właściwych form i mechanizmów zarządzania procesem rewitalizacji w zakresie koordynacji, wykonawstwa, monitoringu (kontroli) realizowanego procesu.

W Programie Rewitalizacji Obszarów Miejskich i Po-przemysłowych w Mieście Starogard Gd., należy przyjąć następujący kierunek rozwiązań instytucjonalnych:

Operator rewitalizacji – jako podmiot koordynujący

Komórki/ podmioty wskazane do realizacji działań z zakresu rewitalizacji - podmioty wykonawcze: Rada Miejska, Prezydent, Lokalni Partnerzy na rzecz Rewitalizacji Miasta Starogard Gd. – jako podmioty monitorujące i opiniodawcze.

Operator Rewitalizacji:

Posługując się doświadczeniami krajowymi i zagranicznymi, konieczne jest powołanie specjalnej grupy **koordynacyjnej** tak zwanego „**operatora rewitalizacji**”.¹ Grupę tą tworzą:

- Pełnomocnik Prezydenta do Spraw Rewitalizacji;
- Stały Zespół do Spraw Rewitalizacji;
- Interdyscyplinarne Zespoły do Spraw Rewitalizacji.

Nadrzędnym zadaniem operatora rewitalizacji, jest koordynacja procesu rewitalizacji wskazanych obszarów, poprzez **Pełnomocnika Prezydenta do spraw Rewitalizacji**, który stoi na czele Stałego Zespołu do spraw Rewitalizacji i interdyscyplinarnych zespołów ds. rewitalizacji.

Interdyscyplinarne Zespoły Rewitalizacji, powołuje Pełnomocnik na podstawie zarządzenia Prezydenta Miasta. Zespoły będą działać zadaniowo, to znaczy będą powoływane dla realizacji konkretnego zadania.

Proponowany skład zespołu:

- pracownicy Wydziałów Urzędu Miasta,

¹ K. Skalski, *Vademecum rewitalizacji dawnych dzielnic mieszkaniowych. Poradnik dla Rady i Zarządu Miasta*, wydanie II, rozdz. wprowadzenie, *Municipium*;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

- eksperci z dziedzin objętych zadaniem (w szczególności z zakresu zagospodarowania przestrzennego, gospodarki i polityki społecznej),
- radni (funkcja doradcza, opiniująca, pomysłodawcza),
- inne zainteresowane podmioty / organizacje mogące w sposób konstruktywny, przyczynić się do realizacji wyznaczonego zadania,

2. MONITORING I PLANOWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ

W celu oceny postępu realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych z zakresu rewitalizacji prowadzony będzie monitoring:

finansowy – w postaci raportów okresowych,

rzeczowy – wyrażony w wskaźnikach produktu, rezultatu i oddziaływania.

Okresowe raporty finansowe przygotowywane będą przez podmioty odpowiedzialne za realizację zadań w oparciu o harmonogramy finansowe płatności dokonywanych na rzecz wykonawców.

Raporty rzeczowe będą przygotowywane pod kątem stopnia realizacji zadań inwestycyjnych określonych wskaźnikami produktu, rezultatu i oddziaływania, określonych w zał. nr 8.

3. AKTUALIZACJA PROGRAMU

Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszarów Miejskich Miasta Starogard Gd. dokonywana będzie w okresowej analizie. Decyzję o aktualizacji Programu podejmuje Prezydent na wniosek osób zainteresowanych.

4. KOMUNIKACJA SPOŁECZNA

Proponowane działania, określone w projektowym ujęciu rewitalizacji, są również zgodne z zasadą partnerstwa, jako że wiele z nich realizowanych będzie przy wspólnym angażowaniu kapitału publicznego i prywatnego, albo też w przypadku działań społecznych – przy wspólnym wysiłku jednostek Urzędu Miasta, organizacji pozarządowych.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

Odzwierciedleniem realizacji zasady partnerstwa będzie ilość podmiotów zaangażowanych w podjęty proces rewitalizacji, ujęte w ramy Lokalnego Partnerstwa na Rzecz Rewitalizacji.

Tworzenie Lokalnego Partnerstwa na Rzecz Rewitalizacji należy do zadań Pełnomocnika Prezydenta do spraw Rewitalizacji.

Celem Partnerstwa jest doskonalenie podjętego procesu rewitalizacji poprzez budowanie zrozumienia dla rewitalizacji, możliwość współpracy z Pełnomocnikiem do spraw Rewitalizacji.

Lokalni Partnerzy na rzecz Rewitalizacji uczestniczyć będą w procesie rewitalizacji poprzez spotkania, dyskusje, uczestnictwo w pracach Komisji do spraw Rewitalizacji jako ciało opiniotwórcze, jak i zgłaszać propozycje działań do Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Partnerstwo ma skupiać przedstawicieli dziedzin życia społeczno – ekonomicznego, istotnych dla rozwoju Miasta, chcących w sposób aktywny przyczynić się do realizacji rewitalizacji.

Wskaźnikiem realizacji zadania będzie ilość podpisanych porozumień i wspólnie realizowanych przedsięwzięć.

Warunkującym elementem budowania partnerstwa na rzecz rewitalizacji jest odpowiednia komunikacja społeczna.

Program komunikacji społecznej będzie podstawowym elementem warunkującym pozytywny odbiór planowanych zamierzeń z zakresu rewitalizacji w społeczności lokalnej i u zewnętrznych inwestorów; będzie także oddziaływał na poziom realizacji założeń rewitalizacyjnych. Zapewnienie właściwego poziomu komunikacji społecznej powierzone będzie „operatorowi rewitalizacji” .

5. PROMOCJA REWITALIZACJI

W celu zapewnienia właściwej promocji podjętego procesu rewitalizacji, do zadań operatora rewitalizacji należy opracowanie planu promocji działań rewitalizacji obszarów miejskich i po-przemysłowych w mieście Starogard Gd.

VII. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. BIBLIOGRAFIA

1. Dzieje Starogardu - Starogard Gd. 1998r. praca zbiorowa pod redakcją Mariana Kallasa,
2. Starogard Gdański na starych pocztówkach – Bernardinum Pelplin 2002r.
3. Dawny Starogard – SCK 1998r. Autor Irena Zagórska i Jerzy Cherek,
4. Podręcznik Rewitalizacji – Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji, Urząd Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast – Warszawa 2003r
5. Stanisław Lis, Poradnik – Rewitalizacja Miast Obiektów Po-przemysłowych i po-wojskowych dla samorządów miasta i instytucji samorządowych, OW „PDK” Tarnowska Fundacja Kultury – 2005r,
6. Jak przygotować i zarządzać projektem w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego – Warszawa 2005,
7. Podręcznik procedur wdrażania Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego - Warszawa 2004,
8. Przewodnik dotyczący kryteriów planowania oraz zarządzania projektami dotyczącymi rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, po-przemysłowych i po-wojskowych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego finansowanego ze środków Funduszy Strukturalnych - Warszawa 2004 .

2. ARTYKUŁY PRASOWE/ SEMINARIA/ KONFERENCJE

1. Joanna Proniewicz. Rewitalizacja miast – Trzeba wyobraźni i entuzjazmu, Samorząd Miejski styczeń 2005;
2. Biliński T., Kłosek-Kozłowska D., Skalski K., Trudna droga do rewitalizacji, Urbanista 11/2003;
3. Skalski K. Rewitalizacja a aktywizacja regionu, Urbanista 3/2003;
4. Paweł Rochowicz. Nie masz własnych środków? Minister pomoże, Rzeczpospolita. 17.03.2005;
5. Tadeusz Markowski. Polskie miasto wobec wyzwań integracyjnych z Unią Europejską, Urbanista 8/2003;
6. Mieczysław Kochanowski. Miasto jako fenomen kultury europejskiej, Urbanista 8/2003;
7. Dariusz Śmiechowski. Edukacja architektoniczna inaczej , Murator Architektura 6/2005.
8. Gabriela Rembasz. Poosiedlowe Miasto Przyszłości, Murator Architektura 6/2005.
9. Anna Gmyrek. Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy,
10. Seminarium – Zarządzanie gruntami w ramach kompleksowych projektów finansowanych z Funduszy Strukturalnych – 27-28 maja 2004 r. MGİP.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

2. DOKUMENTY

1. Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 stycznia 2003 r.
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z 14 03 2002 w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych NTS;
3. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, 23.07.2003, Dz.U. 163 z 17.09.2003, poz 1568;
4. Ustawa z dnia 28 lipca 2005r. Dz.U.05.169.1420 o partnerstwie publiczno-prywatnym,
5. Program Operacyjny dla wykorzystywania środków finansowych w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
6. Memorandum Of Understanding wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2004-2009 ,
7. Podstawy Wsparcia Wspólnoty, MGPIPS, Warszawa- Bruksela 2003;
8. Uzupełnienie ZPORR 2004-2006 ze zmianami
9. Rozporządzenie z 21.06.1999, Nr 1260/1999 w sprawie ogólnych przepisów odnośnie Funduszy Strukturalnych, Rada Unii Europejskiej,
10. Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską, art. 158 –162;
11. Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego, MGPIPS 2004,
12. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO przyjęta uchwałą nr 587 / XXXV / 05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005 r.
13. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY DLA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO na lata 2007-2013
14. PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
15. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2003-2006 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY NA LATA 2007-2010
16. STRATEGIA ROZWOJU TURYSTYKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2004 – 2013
17. Raport o Stanie Miasta edycja V – Starogard Gdański 2004;
18. Program Ochrony środowiska Województwa pomorskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010
19. Strategii Rozwoju Powiatu Starogardzkiego na lata 2003-2013,
20. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU STAROGARDZKIEGO I GMIN POWIATU na lata 2003 – 2010 – sierpień 2002r.
21. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Starogard Gdański w Unii Europejskiej przyjęta Uchwałą Nr XVII / 166 /2004 Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 24 marca 2004 r.
22. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Starogard Gdański na lata 2005 – 2015, przyjęta Uchwałą Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego Nr XXXVII/346/2005 z dnia 23 listopada 2005 r.
23. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Starogard Gdański uchwalonego Uchwałą Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego Nr XXXVIII/ 353 /2005 z dnia 7 grudnia 2005r.
24. Plan Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Starogard Gd. przyjęty uchwałą Nr X/122/99 Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 31 sierpnia 1999r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA STAROGARD GDAŃSKI

25. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Starogard Gd. na lata 2002-2006 - przyjęty uchwałą Nr XXVI/238/2004 Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 24listopada 2004r.
26. Wykaz obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków – źródło Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku z dnia 29.03.2005r.
27. Wykaz obiektów znajdujących się w ewidencji zabytków woj. Pomorskiego – miasta Starogard Gd – źródło WOSOZ, z dnia 24.02.2003r.
28. Istniejące plany miejscowe.

3. SPIS RYSUNKÓW I ZDJĘĆ

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE MIASTA NA TLE WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO.....	20
ZDJĘCIE1. PANORAMA MIASTA Z OK.1910R.....	21

4.SPIS TABEL

TABELA 1. ZMIANY LICZBY STAŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA STAROGARD GDAŃSKI W LATACH 1980-2003	24
TABELA 2. LUDNOŚĆ STAROGARDU GDAŃSKIEGO WEDŁUG WIEKU I PŁCI.....	25
TABELA 3. LICZBA STAŁE ZAMIESZKANYCH MIESZKAŃ ORAZ ŚREDNIA POWIERZCHNIA UŻYTKOWA.....	27
TABELA 4. PROCENT MIESZKAŃ STAŁE ZAMIESZKAŁYCH WEDŁUG WYPOSAŻENIA.....	27
TABELA 5. WYNIKI BADAŃ I PROGNOZOWANE WIELKOŚCI RUCHU W ROKU 1995.....	32
TABELA 6. ILOŚĆ ODPROWADZANYCH ŚCIEKÓW W STAROGARDZIE GDAŃSKIM.....	33
TABELA 7. WIELKOŚĆ SIECI GAZOWEJ W STAROGARDZIE GDAŃSKIM.....	34
TABELA 8. PRODUKCJA CIEPŁA W MIEŚCIE WG RODZAJÓW PALIWA:	34
TABELA 9. PRODUKCJA CIEPŁA W MIEŚCIE WG WIELKOŚCI PRODUCENTÓW.....	34
TABELA 10. STRUKTURA PODMIOTÓW WG PRAWNEJ FORMY DZIAŁALNOŚCI (ILOŚĆ).....	35
TABELA 11. BEZROBOTNI W MIEŚCIE.....	37
TABELA 12. ZMIANY DŁUGOŚCI OKRESU POZOSTAWANIA BEZ PRACY.....	38
TABELA 13. ZMIANY LICZBY BEZROBOTNYCH WG WIEKU.....	39
TABELA 14. BUDŻET MOPS W LATACH 1998-2003.....	41
TABELA 15. LICZBA UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW STAN NA 01.09.2004	43
TABELA 16. CZYTELNICTWO W STAROGARDZIE.....	45
TABELA 17. WYKAZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH DZIAŁAJĄCYCH NA TERENIE STAROGARDU GDAŃSKIEGO.....	46
TABELA 18. CELE STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	61
TABELA 19 : INWESTYCJE ZREALIZOWANE W POPRZEDNICH LATACH NA OBSZARZE STAROGARDU.....	96

5. SPIS WYKRESÓW

WYKRES. 1. ZMIANY LICZBY STAŁYCH MIESZKAŃCÓW MIASTA STAROGARD GDAŃSKI W LATACH 1980-2003	25
WYKRES 2. LUDNOŚĆ STAROGARDU GDAŃSKIEGO WEDŁUG WIEKU I PŁCI.....	25
WYKRES 3. BILANS PRZYROSTU NATURALNEGO LUDNOŚCI STAROGARDU GDAŃSKIEGO W LATACH 1985 - 2003.....	26
WYKRES 4. STRUKTURA DRÓG NA TERENIE STAROGARDU GDAŃSKIEGO.....	31
WYKRES 5. ZMIANY W REJESTRZE PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA KONIEC 2003ROKU	36
WYKRES 6. ZAKŁADY OSÓB FIZYCZNYCH WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI NA KONIEC 2003ROKU.....	36
WYKRES 7. BEZROBOTNI W MIEŚCIE W LATACH 1998 -PAŹDZIERNIK 2004.....	37
WYKRES 8. STRUKTURA BEZROBOCIA W ZALEŻNOŚCI OD WYKSZTAŁCENIA (PAŹDZIERNIK 2004 R.).....	38
WYKRES 9. STRUKTURA BEZROBOCIA W ZALEŻNOŚCI OD WIEKU (PAŹDZIERNIK 2004 ROK).....	39
WYKRES 10. WYKRES PONIŻEJ UKAZUJE STAN BEZPIECZEŃSTWA W MIEŚCIE.....	50

6. ZAŁĄCZNIKI

- Zał. 1. Tereny miasta, które według ankietowanych powinny być poddane rewitalizacji .
- Zał. 2. Wyznaczone tereny do rewitalizacji.
- Zał. 3. Struktura własnościowa w obszarze nr 1 wskazanym do rewitalizacji.
- Zał. 4. Lokalizacja obiektów objętych ochroną konserwatorską wg nieobowiązującego od 1.01.2004r. m.p.o.z.p. uchwalonego uchwałą Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego Nr VIII/51/94 z dnia 1.02.1994r .
- Zał. 5. Strefy ochrony konserwatorskiej wg obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Starogard Gdański uchwalonego Uchwałą Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego Nr XXXVIII/ 353 /2005 z dnia 7 grudnia 2005r.
- Zał. 6. Istniejące plany miejscowe i projektowane plany miejscowe- stan na 1.03.2006r.
- Zał. 7. Plan Finansowy.
- Zał. 8. Wskaźniki osiągnięć.